

BOSNA SREBRENA

Službeno-informativno glasilo
FRANJEVAČKOG PROVINCIJALATA U SARAJEVU

Godina LXI • broj 3/2010.

IZ SADRŽAJA

IZDAJE	
Franjevački provincijalat	
<i>Bosne Srebrene</i>	
Zagrebačka 18	
BiH-71000 Sarajevo	
Tel.: +387 33 722 450	
Fax: +387 33 722 451	
www.bosnasrebrena.ba	
tajprov@bih.net.ba	
ODGOVARA	
fra Lovro Gavran	
UREĐUJE	
fra Janko Ćuro	
LEKTORIRA	
fra Marijan Karaula	
DOPISNICI	
fra Miljenko Petričević - Sarajevo	
fra Ivan Šarčević – Sarajevo	
fra Ivan Nujić – Visoko	
fra Nikola Matanović – Dubrave	
fra Ivica Baketarić – Fojnica	
fra Marko Ešegović – Gorica-Livno	
fra Danijel Nikolić – Guča Gora	
fra Stipo Raštegorec – Jajce	
fra Vjeko Tomić – Kraljeva Sutjeska	
fra Ivo Bošnjak – Kreševo	
fra Velimir Blažević – Petrićevac	
fra Mirko Filipović – Plehan	
fra Tomislav Brković – Rama-Ščit	
fra Joso Oršolić – Tolisa	
fra Franjo D. Stjepanović – Tuzla	
fra Mijo Šuman – Đakovica	
fra Leopold Rochmes – Beograd	
fra Zvonko Benković - Podsused	
TISKA	
Grafički atelje OSKAR, Sarajevo	
Provincijalovo pismo braći	3
Iz Generalne kurije	5
Oživjeti našu vjeru u svećenike	5
Svjetlo za naše vrijeme	8
Iz Provincijalata	12
Fra Marko Semren pomoćni biskup banjolučki	8
Provincijalov pozdrav novozaređenom biskupu	16
Sjednica JKPM OFM	17
Za Nekrologije	20
Iz tajništva	22
Đakonsko ređenje	22
Obavijest o oblačenju novaka	23
Svečani zavjeti	23
Dva zlatna jubileja	24
Zapisnici definitorijskih sjednica	25
Imenovanje	26
Iz Provincije, Crkve, svijeta	27
Stoljeća Kraljeve Sutjeske	28
U S. Sognici proslavljen patron	32
Oproštajna misa fra Marka Semrena	35
Proslava Gospe Lipničke	37
Redovnički dan	37
Proslava Uzvišenja sv. Križa u Nišu	38
Prilozi	39
Kapitul “na rogozinama”	39
Bratstvo Bosne Srebrene danas	39
Obilježavanje Provincijskih obljetnica	42
Duhovnost i formacija	43
Izazov za zajednicu ili zabrinutost pojedinca	45
Sveti Franjo Asiški - nova knjiga	48
Izjava prigodom potpisivanja Memoranduma o suradnji	51
Živjeti sa siromašnima	52
Tko je najveći	55
Teologija kao prakseologija	56
In memoriam	59
† Fra Tomo Buljan	59
† Fra Krešimir Karlović	62
† Fra Božo Krešo	65
† Fra Zdravko Lukić	69
† Andrija Perić	71
Dodatak	72
Fraternitas br. 8, 9 i 10 /2010	72

PROVINCIJALOVO PISMO BRAĆI

Draga braćo u Kristu i sv. Franji,
mir vam i dobro!

Prodoše školski praznici i godišnji odmori. Nadam se da ste se koliko-toliko odmorili i da ste novu školsku godinu započeli s obnovljenim snagama i osvježanim poletom. Sretna je okolnost što na samom početku nove pastoralne godine slavimo svetkovinu sv. Franje Asiškog, koji nas svojim primjerom uvijek iznova oduševljava i potiče da ne posustanemo na putu svetosti i da ne omlitavimo u djelu radosnog naviještanja Kristova Evandjelja svakom stvorenju. Vjerujemo da će naša zajednica i u ovom vremenu, kao i u proteklim stoljećima, znati na dobro iskoristiti silni duhovni kapital, koji nam je ostavio u baštinu naš sveti Franjo.

Lijepo smo okrijepili dušu i na bratskom susretu u Suhom Polju, na „kapitulu na rogožinama“, kad su jedanaestorica naše mlade braće položila svoje svečane zavjete. Novozavjetovanima čestitamo i ujedno zahvaljujemo domaćinu fra Kazimiru Doliću, i njegovim suradnicima za besprijeckornu organizaciju susreta. Braća koja nisu mogla sudjelovati na tom susretu – kako starija i bolesna braća, tako i naši misionari diljem svijeta – moći će u ovom broju „Bosne Srebrene“ pročitati više-manje iscrpna izvješća o tome.

Dodatnu radost u naše duše unijelo je imenovanje, a potom i ređenje našega subrata fra Marka Semrena za pomoćnog banjolučkog biskupa – što je sa strane crkvene hijerarhije vrlo lijepa gesta i prema našoj Provinciji, i prema Franjevačkom redu uopće. Čestitamo fra Marku, ali i cijeloj Provinciji – tim više zato što je fra Marko pedeseti biskup franjevac, član Bosne Srebrene, tijekom njezine povijesti. Novom biskupu molimo od Gospodina obilje Božje milosti, kako bi s mnogo uspjeha mogao neumorno obavljati povjerenu mu uzvišenu službu.

Uz te zrake svjetla na našem nebu ima i oblaka. Svjesni smo da iznad oblaka sja sunce. Problemi su tu da se rješavaju – jedan po jedan, korak po korak, bez panike i nervoze. U posljednje vrijeme uprava Provincije posebno intenzivno razmišlja o profesionalnijem zbrinjavanju bolesnih fratara, pa molimo braću u Provinciji da i oni o tome razmišljaju i da nam daju svoje prijedloge i sugestije, kako bismo došli do što boljeg rješenja.

Što se tiče naše osnovne dužnosti – služenja Bogu i narodu življenjem i naviještanjem Evanđelja – pred nama je cijela pastoralna godina. Preporučujemo braći da se u svom radu uz ostalo posluže i nadahnućima slavljenja jubilejâ onih velikana vjere, koji su izrazito uspješno živjeli i naviještali Kristovu Radosnu vijest: 100. obljetnica rođenja naše velike misionarke, blažene Majke Terezije (1910-2010), koja je kod nas na žalost prošla gotovo nezapaženo; 200. obljetnica rođenja fra Martina Nedića (1810-2010); 400-obljetnica „Nauka krstjanskog“ fra Matije Divkovića (1611-2011); te priprema za „Klarinu godinu“ – 800. obljetnicu priključenja sv. Klare franjevačkom pokretu (1212-2012). Svaki od ovih jubileja može biti nadahnuće ne samo pojedincu i župi, nego i cijeloj Provinciji, pa i šire.

Svima vam želim blagoslovljen, plodan i uspješan rad na njivi Gospodnjoj!

Fra Lovro Gavran, provincijal

Savjet blažene Majke Terezije

*Ako daš svijetu sve od sebe, oni će ti izbiti zube,
unatoč tome – daj svijetu sve od sebe.*

*Tvoja pomoć je zaista potrebna,
ali ljudi će te možda napasti kad im pomogneš,
unatoč tome – pomози im.*

*Ono što gradiš godinama, može biti uništeno preko noći,
unatoč tome – gradi.*

*Iskrenost i otvorenost čine te ranjivim,
unatoč tome – budi iskren i otvoren.*

*Dobro koje ti činiš, sutra će već biti zaboravljeno,
unatoč tome – čini dobro.*

*Ako si uspješan, imat ćeš lažne prijatelje i prave neprijatelje,
unatoč tome – budi uspješan.*

*Ljudi su nerazumni, nelogični i orijentirani sami na sebe,
unatoč tome – voli ih.*

M. Terezija Bojaxhiu

OŽIVJETI NAŠU VJERU U SVEĆENIKE

Pismo Generalnoga ministra i Definitorija za svetkovinu svetoga Franje

*Predraga braćo,
Gospodin vam dao mir!*

Kao što je već običaj, pišemo vam u ovoj prigodi da vas pozdravimo i da vam poželimo sretnu svetkovinu sv. Oca Franje. Neka to bude zgodna prilika da ojačamo svoju karizmu, založeni u nasljedovanju Krista po načinu života koji nam je ostavio Franjo.

Ponovno razmišljajući o nedavno završenoj *Svećeničkoj godini*, i također na traženje mnoge braće, ove godine želimo s vama podijeliti neke točke razmišljanja o ministerijalnom svećeništvu u svjetlu Spisa sv. Franje, tako da započnemo promišljanje o identitetu braće pozvane u svećeništvo, kako je to od nas zatražio Generalni kapitul 2009. godine u Nalogu br. 2. Nakon toga ćemo imati priliku razmišljati o identitetu braće laika.

S Asiškim Siromaškom i u suglasnosti s Crkvom želimo u vjeri produbiti svećeničko služenje «koje nije jednostavna ‘služba’, nego sakrament» (Benedikt XVI., Homilija, 11. lipnja 2010. godine). Upravo stoga je riječ o lijepoj i velikoj stvarnosti povjerenoj ljudima izbranima «između ljudi za ljude» (Hebr 5, 1), koja pokazuje, prije svega, «odvažnost Boga koji ljudskim bićima povjerava samoga sebe; koji, premda poznaje naše slabosti, smatra ljude sposobnima da djeluju i da budu prisutni u njegovo ime. Ta Božja odvažnost koja se krije u riječi ‘svećeništvo’ uistinu je velika» (Benedikt XVI., nav. mj.)

«Gospodin mi dade ... tako veliku vjeru u svećenike» (OR 6)

Prije osam stoljeća Franjo u *Oporuci* izričito ispovijeda svoju čvrstu vjeru u svećenike, također i «u siromašne svećenike»; vjeru koju smo mi pozvani danas živjeti, ponovno otkrivajući značenje svećeničkoga služenja za naš život i poslanje.

Po Franji, svećeništvo treba promatrati prije svega u odnosu s «tijelom i krvlju Kristovom ...» i sa «svetim riječima ... Gospodina našega Isusa Krista koje klerici izgovaraju, naviještaju i poslužuju» (2P 33 – 34). To konkretno znači da po apostolskoj službi, u kojoj svećenici sudjeluju, primamo navještaj Evandjelja i sakramente spasenja, tj. krštenje, euharistiju i oprostjenje grijeha, po kojima postajemo istinskom djecom Božjom i koji nas čine udovima tijela Kristova. Tako se bolje razumije zašto se Franjo uvijek želi «utjecati upravo njima (svećenicima) ... I ne želim u njima gledati grijeha, jer u njima prepoznajem Sina Božjega i moji su gospodari» (OR 6 – 9).

U sadašnjoj situaciji Crkve od temeljne je važnosti doći do korijena te stvarnosti o kojoj govori Franjo. On nas rasvjetljuje da spoznamo kako se ponašati u našoj konkretnoj egzistenciji vjernika prema svećenicima i, ako smo svećenici, kako se ponašati s obzirom na našu službu. «Ponovno razumjeti ljepotu svećeničke službe» (Benedikt XVI., nav. mj.) znači istovremeno prihvatiti s realizmom i poniznošću da se ta veličina i ljepota nalaze «u glinenim posudama» (2 Kor 4, 7) a da se ne sablaznimo ili, još gore, odijelimo od Crkve koja nam, po službi svećenika, omogućuje da imamo puni pristup Isusu i njegovu spasenju.

«Gledajte svoje dostojanstvo, braćo svećenici» (PBr 23)

Franjo je u različitim prigodama govorio o svećenicima i o stavu koji je trebalo imati prema njima. Bratstvo koje se malo pomalo oblikovalo oko njega uključivalo je kako klerike tako i laike, što dokazuju neki njegovi *Spisi*: «Moja blagoslovljena braća, kako klerici, tako laici, neka svoje grijeha ispovijedaju pred svećenicima našega Reda» (NPr 20, 1; usp. PPr 7, 2). Pred kraj svoga života, kad su braća svećenici bili brojniji, posvetio je «braći svećenicima koji jesu, koji će biti i koji žele biti svećenici Svevišnjega» (PBr 14), obilan dio svoga *Pisma Redu* naslovljenoga «svim ministrima i kustodima i svećenicima ovoga istoga bratstva», označenima kao «poniznima u Kristu» (PBr 3). Čini se da je to sjećanje, želja i opomena!

Središnji dio poruke, posvećene svećenicima, odnosi se na slavljenje Euharistije. Franjo podsjeća svećenike da se tom sakramentu trebaju približiti «čisti» i također «da s poštovanjem slave pravu žrtvu presvetoga tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista svetom i čistom nakanom, ni za kakvu zemaljsku stvar niti iz straha ili ljubavi prema kojem čovjeku, kao oni koji se ulaguju ljudima (Ef 6, 6; Kol 3, 22), nego neka svu volju, koliko pomogne božanska milost, uprave k Bogu želeći se svidjeti samo njemu vrhovnom Gospodaru» (PBr 14 – 15). Taj značajan popis stvari koje treba činiti i izbjegavati naznačuje u Franji neki nemir, jer postoji mogućnost da stvari krenu drugačije. Čini nam se da ta zabrinutost ne vrijedi samo s obzirom na prošlost. Stroga upozorenja i prijetnje koje slijede, preuzete iz *Poslanice Hebrejima*, pokazuju ozbiljnost kojom se Franjo postavlja prema sakramentu Euharistije i Božje riječi.

Sve, pak, smjera tomu da se naglasi neusporediva veličina i dostojanstvo svećeništva. S paradoksalnim realizmom Franjo govori o bratu svećeniku kao o onom koji «svojim rukama dotiče, srcem i ustima blaguje i drugima pruža da ga blaguju Onoga koji više neće umrijeti nego će vječno živjeti i bit će proslavljen i nad kojega se i anđeli žude pogledom nadviti» (PBr 22). Usuđuje se, štoviše, usporediti svećenika s Marijom koja je Krista nosila u svom krilu, s Ivanom Krstiteljem koji je uzdrhtao dok je na krštenju doticao tjeme Isusovo, s grobom gdje je ležalo Isusovo tijelo (usp. PBR 21). Evo duboka smisla službe koju je Bog udijelio svećenicima i zbog koje im dugujemo ljubav, poštovanje i čast.

Nastavak teksta dovodi nas do još veće dubine: objave Božje poniznosti u Euharistiji. Veoma realističan opis – tijelo i krv, ruka koja dotiče i dijeli, usta koja blaguju – otvara se prema

konačnom i zapanjujućem otajstvu: Boga koji se ponizuje u Euharistiji, onako kako se već dogodilo u trenutku utjelovljenja, kad je napustio slavno Očevo krilo i prihvatio krhkost ljudskoga stanja (usp. OP 1, 17 – 18; 2 P 4), Njegovo je utjelovljenje već očitovalo poniženje Boga, njegovu *kenozu*. U Euharistiji ta stvarnost ide još dalje: ne uzima čak ni ljudsko tijelo, nego se uprisutnjuje pod znakom kruha, svakidašnje jednostavne tvari. «Pogledajte, braćo, Božju poniznost i pred njim svoja srca izlijevajte (Ps 61, 9). Ponizite se i vi, da vas on uzvisi (1Petr 5, 6; Jak 5, 10). Ništa, dakle, svoga ne pridržite za sebe, da vas primi cijele onaj koji se vama cio predaje» (PBr 28 – 29). Poniznost Božju očitovanu u Euharistiji Franjo predstavlja kao osnovicu i temelj evandeoskoga poziva u koji smo pozvani.

Naša vjera u svećenike i naše življenje

Vizija koju Franjo ima o svećeničkoj službi može se činiti teoretskom, idealističkom. No ona je, naprotiv, nadahnuteljska za ponašanje koje bismo trebali imati također i danas.

Dobro nam je poznato da trenutno gledanje i vrednovanje svećenika nije baš visoko! Neke situacije koje su svima poznate to jasno pokazuju: osim smanjenja broja svećeničkih zvanja u mnogim zemljama, opći nedostatak vjere koji se živi u svijetu i u Crkvi, optužbe za zlostavljanje maloljetnikâ od strane nekih svećenika, sam stil života koji često dovodi svećenika da živi «odijeljen» od vjernika laika, čine to da poštovanje prema svećeničkoj službi i vjera u svećenike sve više slabe.

Unatoč tomu, pozvani smo obnoviti našu vjeru u ono što utemeljuje svećeničku službu, potvrđujući potrebu te službe za Crkvu, premda svjesni da svećenici, kao i sama Crkva, nikada nisu savršena bića. Kako bismo uspjeli sve to živjeti nema ničega boljega nego meditirati ovaj Franjin veoma osobni tekst: «Gospodin mi je dao i daje toliku vjeru u svećenike koji žive po uredbi svete Rimske Crkve, poradi njihova reda, da, kad bi me i progonili, hoću da se k njima utječem. I kad bih imao toliku mudrost koliko je imao Salomon, pa kad bih našao siromašne svećenike ovoga svijeta u njihovim župama u kojima borave, neću propovijedati mimo njihove volje. Njih i sve ostale hoću da poštujem, ljubim i častim kao svoje gospodare. I neću da u njima gledam grijeha, jer u njima vidim Sina Božjega i oni su moji gospodari. A to činim zbog toga što na ovom svijetu ne vidim ništa tjelesno od samoga svevišnjega Sina Božjega osim presvetoga tijela i presvete krvi njegove, što i oni primaju i samo oni drugima dijele» (OR 6 – 10).

«Red Manje braće sačinjavaju braća kako klerici tako laici» (GGKK 3, 1). Naš franjevački poziv, prema tome, nije nužno vezan uz svećeništvo. Ovdje vrijedi ono što je napisao Apostol: «Svatko neka ostane u onom zvanju u koje je pozvan» (1Kor 7, 20). Svećenički poziv, kao i onaj laički, nije naš izbor, nego osobiti poziv Gospodinov. Na nama je jednostavno da odgovorimo s velikodušnošću. U svakom pozivu priznajemo dar Gospodinov Crkvi i čovječanstvu. Jednaki po zavjetovanju (usp. GGKK 3, 1), svi smo pozvani živjeti kao braća i sukladno zahtjevima zajedničkoga poziva i poslanja: «U različitosti službi svi su kršćani pozvani odgovoriti riječi Gospodina koji šalje naviještati dobru vijest Kraljevstva» (PdV 25). Osim toga, onaj tko je pozvan vršiti svećeničku službu treba uvijek imati na umu da takvu službu ne smije shvatiti kao osobnu promociju ili osobno dostojanstvo koje ga stavlja iznad njegove braće laika ili, u Crkvi, iznad vjernikâ laikâ. U dubokom zajedništvu sa svima, osobito s posljednjima, i – u duhu *crkvenoga obraćenja* – otvoreni zajedničkomu poslanju (usp. PdV 25), na nama je da svećeništvo živimo sukladno onomu što zahtijeva naš identitet Manje braće, kako je naznačeno u našim *Generalnim konstitucijama* i u *Prioritetima*. Tako će nam dar svećeništva u Redu biti veliko bogatstvo za izgrađivanje Kraljevstva među sobom.

Draga braćo, evo nekoliko točaka koje nas potiču na šire razmišljanje o identitetu braće pozvane u svećeničku službu. Pozivamo vas stoga da nastavite takvo razmišljanje u svojim bratstvima, provincijama i kustodijama. Napose vas pozivamo da razmišljate o polaznoj točki, *poniznosti Božjoj*, kako to napisa Franjo, ili o *odvažnosti Božjoj*, kako to reče Benedikt XVI.

Ne možemo bolje završiti ovo pismo nego navodeći Franjine riječi: «I sve klerike i redovnike smatrajmo svojim gospodarima u onome što se odnosi na spasenje duše a ne protivi se našem životu i častimo u Gospodinu njihov sveti red, službu i služenje u Gospodinu» (NPr 19, 3 – 4).

Na sve vas, ljubljena braćo, klerici i laici, neka siđe obilni blagoslov Gospodinov.

Vaša braća iz Generalnoga definitorija.

Rim, 15. srpnja 2010.

Svetkovina sv. Bonaventure

Fr. José Rodríguez Carballo ofm (Min. gen.)
 Fr. Michael Anthony Perry, ofm (Vic. gen.)
 Fr. Vincenzo Brocanelli, ofm (Def. gen.)
 Fr. Vicente-Emilio Felipe Tapia, ofm (Def. gen.)
 Fr. Nestor Inácio Schwerz, ofm (Def. gen.)
 Fr. Francis William Walter, ofm (Def. gen.)
 Fr. Roger Marchal, ofm (Def. gen.)
 Fr. Ernest Karol Siekierka, ofm (Def. gen.)
 Fr. Paskalis Bruno Syukur, ofm (Def. gen.)
 Fr. Julio César Bunader, ofm (Def. gen.)
 Fr. Vincent Mduduzi Zungu, ofm (Def. gen.)
 Fr. Aidan McGrath, ofm (Seg. gen.)

Prot. 101195

SVJETLO ZA NAŠE VRIJEME

*Pismo Generalnoga ministra fra Josúa Rodrígueza Carballa, OFM,
 u prigodi proglašenja svetom Kamile Battista da Varano, OSC*

*Predraga braćo i sestre,
 Gospodin vam dao mir!*

Devetnaestoga veljače 2010. godine Benedikt XVI. je, za vrijeme javnoga konzistorija, upisao u popis svetih jednu našu sestru, klarisu Kamilu Battista da Varano. Proglašenje svetom bit će u bazilici sv. Petra, 17. listopada 2010. godine.

S istinskom radošću iz samostana u kojem je Kamila da Varano živjela i gdje počiva njezino tijelo, i u kojem se nalazim zajedno s braćom Definitorija kako bismo nekoliko dana sudjelovali u školi Varano, želim vam obznaniti ovu “dobru vijest”, koja će usrećiti sve klarise: klarijanska je karizma kadra donositi plodove svetosti u svakom razdoblju! I to se događa u godini 2010., godini koja je, u hodu priprave za slavlje 800. obljetnice početaka života sv. Klare u Sv. Damjanu, posvećena kontemplaciji. Ta “dobra vijest” čini ponosnima klarise iz Camerina, vjerne čuvarice tijela nove Svetice i njezina spomena.

No, to je događaj koji se tiče također i nas, Manje braće. Proglašenje svetom blažene Kamille Battista da Varano dokaz je da “biljčica” svetoga oca Franje nastavlja razveseljavati njegovo srce novim snažnim mladima. Osim toga, svako razdoblje duhovnoga puta Blaženice pratila su manja braća – Dominik iz Leonesse, Pacifik iz Urbina i Petar iz Mogliana – izvrsni likovi «franjevačke opservancije», glasnogovornici onoga žara obnove koja je označila Franjevački red, i koja je uspjela «zaraziti» također i Kamilu Battistu u njezinom djelu duhovne obnove kad je u samostane, koje je utemeljila, uvela Pravilo svete Klare.

Napokon, proglašenje svetom Kamile Battista da Varano, na završetku slavlja 800. obljetnice utemeljenja Reda manje braće, podsjeća nas da svetost tvori temeljni put davanja značajnosti našem pozivu i poslanju.

Nije ovdje prilika da stavimo u žarište njezin život, njezino ljudsko i duhovno iskustvo, također stoga što u tom pogledu postoji obilna literatura. Ovo moje pismo–priopćenje želi samo potaknuti veće poznavanje te izvanredne mističarke, osobito kroz čitanje njezinih spisa, barem najvažnijih kao što su *Duhovni život* (autobiografija) i *Isusove duševne boli u njezinoj mucij*.

Kratke biografske crte

Kamila da Varano rodila se u Camerinu 1458. godine kao dijete Julija Cezara iz Varana. Bila je nezakonita kći, ali su ju otac i njezova supruga Ivana Malatesta silno voljeli, a pomajka joj je bila i više nego majka. Iz njezinih se mnogobrojnih spisa osobito zaključuje da je Kamila primila solidno humanističko znanje, poduprto naglašenom inteligencijom, snažnim i upornim karakterom te voljom da živi i da se zabavlja.

Nakon što se godinama opirala Božjemu pozivu, 4. studenoga 1481. godine Kamila je unišila u samostan Siromašnih sestara svete Klare u Urbinu, uzevši ime Battista. Četrnaestoga siječnja 1484. godine osnovala je novi samostan u Camerinu i pritom uvela Pravilo svete Klare. Godine 1502., da izbjegne opsjedanje svoga grada od strane Cezara Borgie, sestra Battista sklonila se u Atri, vrativši se u Camerino početkom 1504. godine. Utemeljivši samostane klarisa u Fermu (1505.-1506.) i u San Severinu Marche (1521.-1522.), umrla je u Camerinu 31. svibnja 1524. godine.

Sedmoga travnja 1843. papa Grgur XVI. priznao je javno štovanje koje joj se iskazivalo već poslije smrti, i proglasio ju blaženom. Osmoga travnja 1891. Leon XIII. potvrdio je akta njezina procesa u cilju kanonizacije, a 4. veljače 1893. njezine spise. Sedamnaestoga listopada 2010. godine Benedikt XVI. proglasit će ju svetom.

Srce u težnji

Kamila Battista da Varano živjela je radikalno evanđeoski ideal sv. Franje i sv. Klare, ali su ju snažno označili i novi kulturalni i duhovni senzibilitet koji se pojavio s renesansom, tragični događaji njezine vlastite obitelji i grada, te složena drama života Reda manje braće i Siromašnih sestara svete Klare. Sva ta događanja oblikovala su njezin duh koji je, poučljiv božanskoj milosti, rodio evanđeosko iskustvo koje je duboko utjecalo na vrijeme u kojem je živjela.

Tajna te “preobrazbe”? Njezin život, njezin hod obraćenja duboko su određeni susretom s Raspetim. Kako ne misliti na susret sv. Franje s Raspetim u Svetom Damjanu? Kako ne prihvatiti poziv sv. Klare da se promatra “najljepši između sinova ljudskih” obješen na križ? No, sama Kamila Battista vodi nas svojim spisima: «spomen muke Kristove je kao škrinja nebeskoga blaga, vrata koja omogućuju da se uniđe i da se kuša slavni Isus i savršeni učitelj svih duhovnih umijeća, neiscrpivi izvor žive vode, najdublji zdenac tajna Božjih ... Tko želi biti slobodan od svake nečistoće i imati zalag buduću slavu i blaženstva ... neka traži taj slatki spomen muke Kristove, kao apostol Pavao koji je neprestano nosio znakove muke u svom tijelu».

Sve je započelo daleke 1466. (ili 1468.) godine, kad je fra Dominik iz Leonesse, u propovijedi na Veliki petak, potaknuo vjernike da se spominju muke Kristove. Među tolikima koji su ga slušali, jedna ga je djevojčica od 8 (10) godina, Kamila da Varano, uzela zaozbiljno, priljubivši se Kristu siromašnomu i rassetomu cijelim svojim bićem, dajući da joj ta prisutnost preobrazi život, patnje, radosti, težnje te duboke suprotnosti njezina doba i njezina Reda.

Svetost Kamile Battiste zahvaća nas kao Sestre svete Klare, kao Manju braću, i kao žene i muškarce našega vremena, jer čini vidljivom težnju ljudskoga srca, njegov teški hod obraćenja i, istovremeno, plodnost suobličavanja križu Kristovu: u svetosti te žene svjetlo uskrsnuća, punine čovjeka u Kristu, svijetli kroz stoljeća.

Aktualnost Kamile Battiste da Varano

Kamila Battista se očituje, prije svega, kao žena sposobna prihvatiti izazov egzistencije, utjelovljujući "strastvenost za život" življen kao trajno traženje istine i slobode. Nije bila pasivna, nije jednostavno podnosila obiteljska ili politička uvjetovanja koja bi mogla zarobiti njezino postojanje. Umjela je biti izvornom protagonisticom svoga života, izgrađujući svoju ljudskost u dinamizmu istine usmjerenom na istinsko traženje vrijednosti.

U razdoblju označenom moralnim relativizmom i intelektualnom površnošću, u kojem su društveni i medijski modeli tako posesivni i dominantni, trebamo primjer slobodnoga i ponosnoga duha koji će znati odvažno živjeti svoju originalnost.

Kamila Battista se našim očima predstavlja kao izvanredno aktualan lik. Ona je živjela u vremenu samo prividno različitom od našega, vremenu punom borbi i ratova, drama i mržnje, ali također velikih ljudskih, umjetničkih i duhovnih zanosa.

Proglašenjem svetom blažene Kamile Battiste, Crkva čini proročku gestu kojom cijelomu čovječanstvu, svima krštenima i franjevačkoj obitelji, ovaj lik žene uistinu evanđeoske, pruža kao rječit znak *ostvarenoga obraćenja*, dosljednoga odgovora na Evanđelje i na poziv koji je upravljen svakom čovjeku.

Svjetlo za čovječanstvo

Što je bio život Kamile Battiste ako ne neprestana, ganuta i strastvena šutnja koja osluškuje onu Riječ križa koja objavljuje puninu života i ljubavi? Što je bilo njezino iskustvo ako ne trajno uranjanje u pashalni misterij u kojemu valja čitati i ponovno pronalaziti vlastito trpljenje i otkriti da je ono ispunjeno, otkupljeno i preobraženo?

Ona je željela da njezin život bude trajni Veliki petak. Smisao te želje je u poruci koju Kamila Battista predaje cijelomu čovječanstvu: u ljudskom je trpljenju skriveno svjetlo i prisutnost Uskrsloga koja preobražava svaku bol i ispunja svaku osamljenost.

Motreći muku Kristovu, Kamila Battista motri muku čovjeka svakoga vremena i svakoga mjesta, te svakomu otkriva i pokazuje smisao, svjetlo i snagu koju čovječanstvo neprestano zaziva.

U našem vremenu, označenom dubokom ekonomskom krizom koja je učinila da iskrnsne znakovita *potreba etičke neodgodivosti* u djelovanju i mišljenju, Kamila Battista pokazuje put koji valja slijediti: ugraditi u povijest evanđeoske vrijednosti dara i besplatnosti. Istinski kontemplativac, naime, ne izbjegava odgovornost da se ugradi u povijest, nego zna da je poslan kako bi lice Božje, koje je motrio, uprisutnjavao po uzvraćanju primljenih darova milosti.

Čovječanstvu izgubljenom zbog *potrebe odgojne neodgodivosti*, koju snažno ističe tegoba mladenaštva i krajnje siromaštvo uporišnih točaka, Kamila Battista ukazuje na neodgodivu potrebu vjerodostojnih odgojitelja, učitelja i svjedoka. Njezini nam spisi pružaju različite likove otaca u vjeri, osobito franjevac koji su pratili i vodili njezin put, i istovremeno nam objavljuju njezinu izvanrednu pedagošku sposobnost. Kamila Battista, kao duhovna majka i kao mudra voditeljica,

umije učiniti samu sebe uzorom života i kanalom milosti, kako sama pripovijeda: «Treba biti ‘posuda’ prije nego se bude ‘kanalom’. Gotovo dvadeset godina ova tvoja majka bila je ‘posuda’, tj. tražila je da sačuva, da zadrži u sebi milost, da bi ju onda kao ‘kanal’ raširila i o njoj pisala drugima».

U vremenu masovne komunikacije, interneta i poplavljujućega razvoja društvenog umrežavanja (social networka) prisustvujemo, gotovo bespomoćni, jedinstvenom paradoksu: s jedne strane, doista, iskrsava nezadrživa potreba komunikacije i informacije u stvarnom vremenu, dok si s druge strane krči put rastući strah prema različitim, stigmatiziranim, koji u liku *stranca* koji kuca na naša vrata, sa susljednim rušenjem granica i zidova koji priječe prihvaćanje i uzajamno dijeljenje. U tom se kontekstu Kamila Battista objavljuje kao učiteljica dijaloga shvaćenoga kao ljudska, životna i svakidašnja potreba. *Ti* Isusa Krista motrenoga i ljubljenoga doveo ju je do *ti* braće i sestara čineći od nje izvanrednu ženu odnosa. Dijalog je, naime, tkivo, stil i nadmoćna kategorija njezina pisanja i mističnoga iskustva.

U nestalnom društvu, sumnjičavom kad je riječ o idealu vjernosti, kadrom da prihvati samo privremene i uvjetovane zadaće, Kamila Battista nas izaziva svojom sposobnošću da čini konačne i radikalne izbore snagom neuvjetovane ljubavi i praštanja. Ona je istinska klarisa koja je umjela vjerovati Ljubavi (*I Iv* 4,16).

Ta istinska kćer svete Klare dala je da ju rani ljubav Krista kojemu se posve predala strastvenim i isključivim, vjernim i neuvjetovanim zanosom, sposobna da ljubi neprijatelje i da se izvanrednom postojanošću suoči s najtvrdim kušnjama koje su označile njezin život.

Svjetlo za Crkvu

Kamila Battista – slijedeći primjer i nauk Klare i Franje – živjela je herojsku vjernost prema Crkvi i kad se, za nju, trebala suočiti s najgorim trpljenjima. Ta njezina uporna poslušnost ukorjenjuje se u svijest da je Crkva sama slika Krista, njegovo živo tijelo i njegova konkretna nazočnost u povijesti u kojoj se učinkovito izvršava djelo našega spasenja. Nije bilo toga kompromisa ili ljudske krhkosti koji bi uspjeli odvratiti je od nakane da živi tu potpunu pripadnost Crkvi: trpljenje ju nije učinilo buntovnicom, nego još vjernijom u prinošenju usrdnih molitava i vapaja Bogu za «obnovu Crkve».

I mi također trebamo, osobito u našem vremenu, ponovno otkriti osjećaj crkvene pripadnosti koja rađa plodno i sveopće zajedništvo u Kristu.

I zbog toga razloga proglašenje svetom nudi Kamilu Battistu kao uzor svima krštenima i kao primjer kršćanskoga života: njezino svjetlo je svjetlo ustrajnoga i strastvenoga odnosa s raspetim Kristom, mučeništva (*martyria*) učinjenog vjerodostojnim po siromaštvu, zajedništva (*koinonia*) konkretiziranoga u bratstvu, služenja (*diakonia*) ukorijenjenoga u kontemplaciji, pouzdano svjetlo sposobno usmjeriti svaki crkveni hod.

Izabirući da zavjetuje Pravilo Klare Asiške, Kamila Battista pokazuje svakomu kršćaninu put siromaštva kao put radikalnog svjedočenja, kao autentično mučeništvo (*martyria*): «Ova službenica Božja skupo je sebi i drugima kupila siromaštvo i samo je na nju spalo da mu plati cijenu, tako da ju je skuplje stajalo siromaštvo nego bogataše bogatstvo, a željela ga je i tražila više nego što svijet traži novac».

Živeći potpuno franjevačku karizmu, ona pokazuje Crkvi put bratstva kao ostvarenja zajedništva (*koinonia*) – bratstva koje zahtijeva odreknuće vlasti i individualizma te poziva na besplatnu, evanđeosku, velikodušnu ljubav, na raspetu ljubav, sličnu onoj Franjina *Savršenoga veselja*: «O moj preblagi Bože, kad bi mi Ti objavio sve tajne svoga presvetoga Srca i kad bi mi svaki dan pokazivao sve anđeoske hijerarhije, kad bih svaki dan uskrisivala mrtve, neću zbog toga vjerovati da me ljubiš beskrajnom ljubavlju. Ali kad budem osjetila da sam dobila milost savršene ljubavi, tj. da činim dobro onomu koji mi čini zlo, da govorim dobro i hvalim onoga za koga znam da o

meni zlo govori i da me nepravredno prekorava, samo tada, zbog toga nepogrešivoga znaka, preblagi moj Oče, vjerovat ću da sam Ti prava kći. Samo tada bit ću suobličena tvomu preljubljenomu Sinu Isusu Kristu raspetomu, koji je jedino dobro duše moje, suobličena njemu, Oče, koji Te je, viseći na križu, molio za svoje razapinjatelje».

Uzorna baštinica Klare Asiške, Kamila nam pruža put kontemplacije kao stvarno specifično služenje (*diakonia*). Cijela Crkva i svaki krštenik, po kontemplaciji, uspinje se svom životnom izvoru i vrši službu zagovora: to je služenje koje su razvile Klara i Kamila Battista, podsjećajući nas na prvenstvo Boga i na tajanstvenu apostolsku plodnost kontemplacije, određene da duboko utječe na život Crkve.

Svjetlo za Franjevačku obitelj

Kamila Battista pokazuje se kao kršćanka sposobna s ozbiljnošću i intenzitetom živjeti traganje za Bogom, ukorjenjujući se u biblijsko iskustvo. Iako je bila obdarena profinjenom i visokom kulturnom formacijom, njezin način čitanja Pisma nikad nije poprimio stil suhoparne erudicije. U svjetlu Riječi nanovo čita svoj put zvanja i sav svoj život služeći se biblijskim modelom: veliki događaji povijesti spasenja su u temelju njezine duhovnosti gotovo kao proroštva koja se u njemu ispunjavaju.

Približavajući se njezinim spisima opažamo da je liturgija povlašteno mjesto u kojem sluša Riječ, crpeći iz nje svjetlo i snagu da ostvari svoje izbore.

«Ti si, Gospodine, po milosti rođen u mojoj duši i pokazao si mi put, svjetlost i svjetiljku istine da dođem tebi, pravomu raju. U tminama i u tami svijeta ti si mi dao vid, sluh i govor i hodanje – jer doista za sve duhovne stvari bijah slijepa, gluha i nijema – te si me uskrsnuo u sebi, pravom životu, ti koji daješ život svakoj stvari».

Kamila Battista pokazuje nam konkretan put da *opslužujemo sveto Evandjelje*, da ga stavimo u praksu i prevedemo u svakidašnju egzistenciju. Zavjet da će svakoga petka proliti suzu u spomen muke Kristove, kojemu je ostala ustrajno vjerna iako je bila uronjena u dvorski život, svjedoči nam ono uključivanje, ono “fizičko” i cjelovito dioništvo u otajstvu Krista koje postaje živi i plodni odnos, sukladno najčistijoj franjevačkoj duhovnosti.

U današnjem društvu koje promiče intimističku i krhku duhovnost, svodeći vjeru na emotivnu i neutjelovljenu težnju da zadovolji svoje prvotne instinktivne potrebe, Kamila Battista sugerira cijeloj Franjevačkoj obitelji siguran put za življenje evanđelja sa strastvenošću i radikalnošću i za uzvraćanje «ljubavi za ljubav, krvi za krv, života za život».

Samo tako moći ćemo biti značajna nazočnost u Crkvi i u povijesti.

Zaključak

Navještenjem ove “dobre vijesti” ne želim jednostavno obznaniti da se jedna nova Svetica dodaje već bujnomu stablu franjevačko-klarijanske karizme, nego želim osobito naznačiti plodnost života življenoga po Evandjelju Gospodina našega Isusa Krista. U hodu povijesti i u stalnom zalaganju da je obnove, naime, upravo su «sveci, vođeni svjetlom Božjim – kao što reče Benedikt XVI. na audijenciji 13. siječnja 2010. godine – istinski obnovitelji života Crkve i društva. Učitelji riječi i svjedoci primjerom, oni umiju promicati postojanu i duboku crkvenu obnovu jer su oni sami duboko obnovljeni, i u dodiru s istinskom novošću: nazočnošću Božjom u svijetu. Ta utješna stvarnost, tj. da se u svakoj generaciji rađaju sveci i nose kreativnost obnove, trajno prati povijest Crkve usred žalosti i negativnih aspekata njezina hoda. Vidimo, naime, stoljeće po stoljeće, kako se rađaju i snage reforme i obnove, jer je novost Božja neumoljiva i uvijek daje novu snagu da se napreduje».

Draga braćo i sestre, želio bih ostaviti vas s dvije misli Kamile Battiste koje su me osobito dirnule. Komentirajući velike kušnje koje je proživjela, napisala je s uvjerenjem: «Blaženo ono stvorenje koje zbog nijedne kušnje ne napušta započeto dobro!»

S druge strane, narasla u duhovnosti uzvratanja tako dragoj Franji, Kamila je molila: «Daj da ti uzvratim ljubav za ljubav, krv za krv, život za život». Sve je to primjer vjernosti i ustrajnosti u dobru, i življenja u logici potpunoga dara cijele sebe Onomu koji ju je prvi ljubio.

Braćo i sestre, budimo sveti kao što je On svet! Svetost je najviši poziv kojemu može težiti jedan muškarac, jedna žena. Svetost je naš poziv.

Vaš brat, ministar i sluga

Camerino, 5. srpnja 2010

Fra José Rodríguez Carballo, ofm
Generalni ministar

Prot. 101198

IZMJENA U GENERALNIM STATUTIMA

Generalni kapitul Reda manje braće, koji je slavljen u Asizu godine 2009., promijenio je tekst čl. 168. Generalnih konstitucija.

Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i Družbe apostolskoga života, pismom od 14. prosinca 2009. godine odobrila je navedenu promjenu (Br. Prot. M. 64-1/2003).

Stoga je Generalni Ministar, 2. 2. 2010., Prot. 100621, dobivši mišljenje Generalnog defnitorija na sastanku dana 11. studenoga 2009. godine, proglasio popravljene tekst čl. 168. Generalnih konstitucija i naredio da propisi toga članka stupaju na snagu dana 19. ožujka 2010.

Čl. 168

Red manje braće sačinjavaju braća učlanjena u provincije, kustodije i fondacije ovisne o generalnom ministru kojima, po odredbama općeg i vlastitog prava, upravlja isti generalni ministar sa svojim defnitorijem.

JKPM OFM je odlučila neće tiskati nove GGKK zbog samo jednog člana, nego će se izmijeniti tekst nalijepiti u svaku tiskanu knjigu.

Odluka bi mogla doći na str. 20 GGKK iz 2005. godine.

Čl. 168 treba nalijepiti umjesto dosadašnjeg čl. 168, tako da pokrije dosadašnji članak.

Molimo svu braću da to učine u svojim knjigama Generalnih konstitucija.

Fra Lovro Gavran, provincijal

FRA MARKO SEMREN IMENOVAN POMOĆNIM BISKUPOM BANJOLUČKIM

U Banjoj Luci je 15. 7. 2010. svečano proslavljen blagdan sv. Bonaventure, patron Banjolučke biskupije. Misno slavlje predvodio je apostolski nuncij u BiH, mons. Alessandro D'Errico, uz sudjelovanje mons. Vinka kardinala Puljića, mjesnog biskupa mons. Franje Komarice, predstavnika biskupskih konferencija Hrvatske i Slovenije, provincijala Bosne Srebrene fra Lovre Gavrana, te još pedesetak svećenika iz raznih krajeva BiH. Tom prigodom je apostolski nuncij objavio da je papa Benedikt XVI. imenovao člana naše Franjevačke provincije Bosne Srebrene dr. fra Marka Semrena naslovnim biskupom Abaradire i pomoćnim biskupom banjolučkim.

Dobro je znati da Franjevački red danas ima čak **113 biskupa** širom svijeta. Među njima je i **fra Hil Kabashi**, član franjevačke provincije Bosne Srebrene – biskup u Južnoj Albaniji od 1997.

Tijekom povijesti naša je provincija dala do danas 49 biskupa, **tako da je fra Marko Semren pedeseti biskup.**

U subotu 18. rujna 2010. posvećen je fra Marko za biskupa u banjolučkoj katedrali kao prvi biskup koji je zaređen za biskupa u Banjoj Luci u njezinoj povijesti. Glavni zaređitelj bio je mons. Franjo Komarica, banjolučki biskup i predsjednik BK BiH. Suzaređitelji su bili: mons. Vinko kardinal Puljić, nadbiskup i metropolit vrhbosanski i mons. Alessandro D'Errico, apostolski nuncij u BiH. Koncelebriralo je petnaest biskupa, provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran i oko stotinu svećenika iz BiH i inozemstva.

Našem subratu fra Marku čestitamo i želimo mu Božji blagoslov i mnogo uspjeha na ovoj odgovornoj službi.

Životopis

Novoizabrani pomoćni banjolučki biskup dr. fra Marko Semren je svećenik franjevac, član Franjevačke provincije Bosne Srebre.

Rođen je u Biloj kraj Livna, 9. 4. 1954. od Joze i Mare r. Barać.

Osnovnu školu završio u Biloj (1961.-1964.), Guberu (1965.-1966.), Livnu (1966.-1969.), srednju školu Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1973.), novicijatu na Humcu kod Ljubuškog (1973.-1974.). Prve zavjete je položio 10.07.1974. a svečane 13. 04. 1980. Filozofsko-teološki studij završio je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu/Neđarići (1975.-1981.). Zaređen je za svećenika 29. 06. 1981. u Sarajevu.

Nakon završenog poslijediplomskog studija iz područja teologije (specijalizacija duhovna teologija), magistrirao u Rimu, na Antonianumu, 19. 4. 1985., potom doktorirao iz područja teologije (specijalizacija duhovna teologija) u Rimu, na Antonianumu, 5. 11. 1986., temom: *Il francescanesimo vissuto nelle regioni croate di Bosnia ed Erzegovina (fino al 1517)*.

Vojni rok služio u JNA od 1974. do 1975. u Danilovgradu (Crna Gora).

Od 1981. do 1982. bio je kapelan u Docu kraj Travnika.

Kao profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu djelovao je od 1985. do 2009.

Na teologiji je bio II. meštar bogoslova (1985.-1988.), potom I. meštar novaka u novicijatu na Bistriku/Sarajevo (1988.-1992.) i Monopolju (1992.-1994.), nakon toga II. meštar novaka u novicijatu Monopolju (1994.-1995.) i Belmonteu (1995.-1997.) i u Livnu, gdje je uz to bio i ekonom u samostanu Gorica (2003.-2006.), te I. meštar bogoslova na Teologiji u Neđarićima (1997.-2000.). Potom je vikar na Teologiji (2001.), a nakon toga župnik u Livnu i dekan (2001.-2003.).

Od 2006. je duhovnik bogoslova na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Osim toga obnašao je i dužnost provincijskoga definitora (1997.-2000.), bio član različitih međuprovincijskih franjevačkih odgojnih komisija i redovničkih odgojnih komisija na razini Jugoslavije, bio tajnik za odgoj i obrazovanje pri Južnoslavenskoj konferenciji provincijala na razini Reda (1996.-2001.), sudjelovao je u izradbi dokumenata Reda: *Uredba franjevačke formacije* (Rim, 1991.) i *Ratio studiorum OFM* (Rim, 2001.), sudjelovao na međunarodnim okruglim stolovima u Italiji (Asiz, Aquila), te u različitim prigodama svjedočio o istini o ratu u Hrvatskoj i BiH (Monopoli, Foggia, Benvento, Castellana Grotte, itd. 1992.-1997.).

Bio je tajnik generalnog vizitatora 1988., generalni vizitator za Provinciju sv. Ćirila i Metoda – Zagreb (2001./2002.), član Odbora za dolazak sv. Oca u Banju Luku (2002.) te član Odbora za organizaciju Srednjoeuropskoga katoličkog dana na Kupresu 2003. i 2005. godine, član je Vijeća za ustanove posvećenog života i družbi apostolskog života BK BiH, voditelj duhovnih vježbi, seminara i obnova.

Od srpnja 2009. – gvardijan Franjevačkog samostana Gorica/Livno.

Napisao je knjige:

Il francescanesimo vissuto nelle regioni croate di Bosnia ed Erzegovina (fino al 1517) pars dissertationis (Rim, 1987.);

Život i umiranje pod križem. Svjedočenje kršćanske i franjevačke duhovnosti bosanskih franjevaca (Sarajevo, 2000.);

Franjevaštvo u spisima Franje Asiškoga (Zagreb, 2003.);

Franjevaštvo u spisima Klare Asiške (Sarajevo-Zagreb 2006.);

Život i smrt iz vjere. Svjedočenje franjevaca Bosne Srebre (Sarajevo-Zagreb, 2009.).

Od periodike surađivao je vlastitim priložima u:

Novom cvijetu, Bosni Srebrenoj, Na izvorima, Svjetlu riječi, Bosna franciscana, Biltenu Franjevačke teologije – Sarajevo, Ordine dei frati minori – Conferenza dei ministri provinciali

d'Italia, *Perfetta letizia*, periodico di informazione della Commissione nazionale "Iustitia et pax", *Obavijestima* Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, *Bl. Alojzije Stepinac. Glasnik postulare*, *Glasilno Družbe sestara Naše Gospe Zagreb*, zatim u zbornicima: *Crtajte granice, ne precrtajte ljude* (Sarajevo-Bol, 1995.), *Verbi minister et omni creati cultor* (Sarajevo, 1998.), *Pro populo: Život i djelo fra Lovre Karaule /1800.-1875./* (Sarajevo, 2000.) te *Između povijesti i teologije* (Zadar-Krk, 2002.), *Magister interpresque legis ecclesiae* (Sarajevo, 2006).

Sudjelovao je na međunarodnom simpozijima u Buenos Airesu (1996.), Andoveru kraj Bostona (1998.) te u Santiagu de Compostela (2000.), Sarajevo (2003.), Šibenik (2006.), Asiz (2007.), Zagreb (2008.).

Članke je objavio i u zborniku *Acta consilii internationalis pro Formatione et Studiis OFM*, (Roma, 1997. 1999. i 2001.), *Povijesna obrada mučeništva u BiH. Biskupi, svećenici i redovnici-franjevci mučenici u BiH od 14. do 19. st.*, u zborniku s međunarodnoga znanstvenog skupa prigodom Srednjoeuropskog katoličkog dana u Sarajevu 7.-8. studenoga 2003., u: *Povijest poziva na odgovornost. Mučenici i svjedoci vjere*, Biskupska Konferencija BiH, Sarajevo 2007., te na znanstvenom skupu u Šibeniku 19.-20. IX. 2006. u povodu 300. obljetnice od smrti utemeljiteljice sestara Franjevki od Bezgrešne, s. Klare Žižić (1626.-1706.) s predavanjem, *Naglasci u duhovnosti bosanskih franjevaca u doba majke Klare Žižić (1626.-1706.)*, Studijski dani o spisima sv. Franje Asiškoga od 7-8. ožujka 2008. Zagreb – Dubrava, s predavanjem, *Spisi i ponovno otkriće franjevačke karizme: doprinos fra Kajetana Essera; Življenje Franjine karizme u Bosni*. Uz proslavu 800. obljetnice franjevačke karizme 1209.-2009., tekst predavanja održanog u Visokom, 28. ožujka 2009. u: *Bosna franciscana* 30/2009, 253-267.

PROVINCIJALOV POZDRAV NOVOZAREĐENOM BISKUPU FRA MARKU SEMRENU

Uzoriti oče Kardinale,
preuzvišeni oci biskupi,
draga braćo svećenici,
dragi vjernici!

Svi se mi radujemo što nam je Gospodin danas podario jednog novog biskupa. Na poseban se način danas raduje Franjevačka provincija Bosna Srebrena, kojoj je fra Marko (uz fra Hila Kabashi-ja) **drugi živući** biskup, a inače u povijesti Provincije **pedeseti!** Pedeseti je, u slavlju jubileja, **zlatni** – pa dao Bog da i naš mons. fra Marko bude zaista **zlatni biskup Katoličke crkve**, tj. obogaćen za Katoličku crkvu u BiH, a posebno za Banjolučku biskupiju.

Mi franjevci Bosne Srebrene **ne krijemo svoju radost i zahvalnost Bogu** što je jednoga od nas izabrao za tako uzvišenu službu u svojoj Crkvi. **Nitko za sebe ne može reći da je dostojan takve službe**, kao ni službe običnog svećenika, ali Bog po svakom čovjeku može činiti i čini svoja divna djela, pa i po onom najmanjem. *Bitno je da mu se čovjek u potpunosti preda vjerom, nadom, ljubavlju, poslušnošću i trajnom spremnošću vršiti volju Božju*. Sve je ostalo Božje djelo. A naš fra Marko te karakteristike vjerničkog stava i predanja Bogu ima, pa smo uvjereni da će Bog po njemu zaista mnogo učiniti u našoj Crkvi.

U ime svih fratara naše Provincije, fra Markove subraće i kolega, čestitam našem novom, zlatnom, biskupu i želim *da mu zlatni križ ne bude pretežak*, nego da ga uspješno, zaslužno i radosno nosi – na slavu Božju, na spas Božjega naroda i na svoje osobno posvećenje.

Mnogo ljeta nam živio i svoju biskupsku službu vršio, naš dragi biskupe fra Marko!

Fra Lovro Gavran, provincijal

SJEDNICA JUŽNOSLAVENSKE KONFERENCIJE PROVINCIJALNIH MINISTARA OFM

Mostar, 22. lipnja 2010.

U Franjevačkom samostanu u Mostaru bila je 22. lipnja 2010. godine redovita sjednica JKPMOFM na kojoj su bili nazočni svi provincijalni ministri. U radu sjednice je sudjelovao i naš generalni definator fra Ernest Siekierka koji je za tu zgodu došao iz Rima.

Sa sjednice donosimo ono što može i treba zanimati svu braću naše Konferencije.

1. Događanja u našem Redu

Fra Ernest Siekierka, generalni definator, zahvalio je na pozivu i pozdravu i izvijestio braću o najvažnijim zbivanjima u našem Redu.

Najprije je predao dekret potvrde Statuta naše Konferencije, a onda je podsjetio kako Generalni ministar želi u ovom šestogodištu posjetiti sve provincije Reda i to tako da uvijek spoji po dvije susjedne provincije zajedno. Kako je jedan od naloga Generalnoga kapitula 2009. godine bio taj da Generalna uprava treba susresti sve konferencije provincijalnih ministara, za našu Konferenciju predviđen je takav susret u 2011. godini. Na Generalnom kapitolu je bilo puno govora o potrebi solidarnosti, ne samo materijalne nego i što se tiče osoblja. Stoga prenosi molbu Generalnog definatorija da provincijalni ministri to imaju na umu. Zahvalio je na iskazanoj solidarnosti prema braći u potrebi, napose na Haitima.

Fra Ernest je obavijestio da su imenovali i nova povjerenstva. Jedno je Povjerenstvo za promjene struktura, kao što su broj i način izbora generalnih definatora. S njihovim prijedlozima će se ići na sljedeće Plenarno vijeće Reda i onda izravno na Generalni kapitul gdje bi se samo glasovalo. U to povjerenstvo iz naše Konferencije je imenovan fra Viktor Papež, bivši slovenski provincijalni ministar. Drugo povjerenstvo treba proučiti stanje u Redu i to do 2012. godine. U Povjerenstvo za kontemplativnu dimenziju iz naše Konferencije imenovan je fra Mihael Vovk, član Slovenske provincije.

Zahvalio je što je Konferencija napokon izabrala svoga delegata za susret odgovornih za PMOS. Fra Mijo Džolan je bio na susretima, i to vrlo aktivan. On je za to pogodena osoba.

Fra Josip Sopta, predsjednik Konferencije, zahvalio je Generalnom definatoru na obavijesti i upoznao braću da će susret naše Konferencije s Upravom Reda biti od 19. do 23. studenoga 2011. u Splitu, u Franjevačkom klerikatu (Trstenik).

2. Izvješće sa susreta predsjednika konferencija u Rimu i druga izvješća

Fra Josip Sopta izvijestio je o nedavnom susretu predsjednika konferencija koji je bio u Rimu od 17. do 19. 5. 2010. godine. Bilo je prisutno 12 predsjednika i Kustod Svete zemlje. Ti će susreti, koji su do sada bili svake treće godine, od sada biti svake godine jer se želi dati veća važnost konferencijama.

U svom govoru Generalni ministar je pozvao sve jedinice Reda i svu braću da ponovno krenemo od Evanđelja ususret novim zadaćama. Ukorijenjeni u vjeri moći ćemo uvijek pronalaziti nove i valjane odgovore na nove izazove. Zbog smanjenja broja braće svakako treba misliti na preustroj naših zajednica da budemo djelotvorniji. Zatražio je da se posebna pozornost posveti slučajevima *graviora delicta*, ali isto tako da se odlučno i pažljivo upozorava na sve vrste ovisnosti među braćom. Naš Red ima najviše izlazaka i sve više se smanjuje. Očito je da nešto s početnom i trajnom formacijom nije u redu. Stoga traži da se tome na razini provincija i na razini konferencija posveti još veća pozornost.

Odlučno je zatražio da se odgovorno prihvati ostvarivanje naloga našega Generalnoga kapitula 2009. godine, osobito naloga br: 8 (*Konferencije trebaju izraditi projekt formacije gvardijana i predstaviti ga Generalnom definatoriju*); br. 9 (*Osnovati školu molitve u provincijama ili barem unutar konferencije*); br. 12 (*Studij o stanju Reda u što treba uključiti i konferencije koje svoje prijedloge trebaju dati do 2012. godine*); br. 54 (*Potreba trajne formacije i transparentnost u pitanjima financija*). Podsjetio je da kapitul traži da se više pozornosti posveti slavlju Porcijunkulskoga oprosta i 25. obljetnici Duha Asiza (27. 10. 2011.).

Nakon toga je fra Josip podnio izvješće o glavnim odlukama i aktivnostima Konferencije u prošlom trogodištu. Bilo je puno toga, ali sigurno je najznačajnije bilo zauzimanje u organiziranju i ostvarivanju proslave 800. obljetnice Reda. Prevodili smo i tiskali na vrijeme, među prvima u Redu, sve važnije dokumente Reda. Ostvareni su i neki zajednički projekti poput Franjevačkoga biografskog leksikona, u tijeku je prijevod Franjevačkih izvora. Sve je to u sklopu VFZ-a, ali uloga naše Konferencije svakako je u tome veoma značajna, izvijestio je fra Josip. Na to su se nadovezali drugi provincijalni ministri s izvješćima o aktivnostima na području života i poslanja za koje je svaki pojedini zadužen.

Fra Željko Tolić izvijestio je o **formaciji i studijima**. Redovito se organizira zajednička priprema za svečane zavjete, a u posljednje vrijeme to se čini zajedno i sa ostalim ograncima Franjevačkoga reda. To ide vrlo dobro i magistri žele da se s tom praksom nastavi. Organiziran je i susret odgajatelja i odgajnika s Generalnim ministrom i Generalnim tajnikom za formaciju i studije u Šibeniku. Rekao je da je to bilo vrlo dobro organizirano i da to može biti uzor i za sljedeće slične susrete. Možda bi se to moglo ponoviti 2012. godine u prigodi 800. obljetnice dolaska sv. Franje u naše krajeve. Tada treba učiniti nešto i za ostale kategorije braće. Što se tiče izrade našeg *Ratio formationis franciscanae* prevedeno je ono što su braća u Sloveniji napravila i to sada treba prilagoditi našim prilikama i onda tiskati.

Fra Ivan Sesar je izvijestio o radu **FSR-a i Frame**. Rekao je da Frama dobro radi. On je više upućen u prilike u BiH i radije sve što je sve više framaša koji na kraju framaškoga iskustva žele nastaviti živjeti franjevačku duhovnost u FSR-u.

Fra Željko Železnjak, zadužen za **pastoral zvanja**, koji je prije bio zadužen za karitativno djelovanje na razini Konferencije, ponovno je istaknuo kako je šteta što nismo zabilježili sve ono što su naša braća za vrijeme domovinskog rata i poraća učinila na karitativnom području.

Čim mu je povjereno područje pastoralna zvanja (u studenom 2009. godine u Splitu), kontaktirao je odgovorne u svakoj provinciji i s njima je upriličio susret 27.1.2010. godine. Predlažu kao koordinatore provincijskih promicatelja zvanja fra Milana Krištu iz Provincije sv. Ćirila i Metoda. Drugi susret su imali u veljači i odlučili su tiskati materijale za dan duhovnih zvanja «Tjedan molitve za duhovna zvanja, 19.-25. travnja 2010». To su na vrijeme poslali svoj braći i nada se da im je to koristilo.

Na jesen će opet imati susret i onda će zacrtati dugoročni plan rada na promicanju zvanja. Fra Lovro Gavran, zadužen je za **misije i evangelizaciju** na razini Konferencije (taj zadatak je dobio u studenom 2009. godine u Splitu). Dok je bio u Rimu na sastanku novoizabranih provincijalnih ministara u siječnju ove godine vidio je spremnost generalnih tajnika za formaciju i studije, te za misije i evangelizaciju, braće Rodrigueza Vidala i Massima Tedoldija, da dođu k nama i da susretu naše provincijske tajnike za ta područja. Taj susret je bio u Sarajevu od 25.-26. svibnja 2010. godine i bio je vrlo uspješan. I generalni tajnici, kojima je to bilo prvi put da su negdje bili zajedno s tajnicima tih područja neke konferencije, istakli su koliko je važno surađivati i oba ova područja djelatnosti povezati.

3. Izbori

Budući da je istekao mandat predsjedniku, dopredsjedniku i tajniku Konferencije trebalo je izabrati braću za te službe. Za slijedeće trogodište provincijalni ministri su izabrali kako slijedi:
fra Željka Tolića za predsjednika,
fra Lovru Gavrana za dopredsjednika i
fra Nikolu Vukoju za tajnika.

4. Drugi izbori i imenovanja

Provincijski tajnici za misije i evangelizaciju, na prijedlog fra Lovre Gavrana da međuprovincijski tajnik bude iz one provincije iz koje je provincijal zadužen za to područje, predložili su fra Matu Topića, provincijskog tajnika za misije i evangelizaciju iz Bosne Srebrene. Provincijali su prihvatili taj prijedlog i imenovali fra Matu Topića na tu službu.

Kako će u listopadu ove godine biti Međunarodno vijeće za misije i evangelizaciju (CIME) u Rio de Janeiru (Brazil), trebalo je izabrati delegata naše Konferencije. Na prijedlog fra Lovre Gavrana imenovan je fra Pero Vrebac.

Kako provincijski tajnici za formaciju i studije nisu još nikoga predložili za međuprovincijskoga tajnika, odlučeno je da ih fra Željko Tolić se što prije sazove kako bi predložili kandidate za tu službu.

Na prijedlog provincijskih promicatelja zvanja za koordinatora je imenovan fra Milan Krišto, član Provincije sv. Ćirila i Metoda.

Kako je fra Željko Tolić izabran za predsjednika Konferencije, fra Jozo Sopta je zadužen za formaciju i studije na razini Konferencije.

5. Prijevod i izdavanje GGSS i GGKK

Fra Nikola je izvijestio da su promjene GGSS već prevedene, pravnik je lektorirao tekst i uskoro će u tisak. Kad je riječ o GGKK čeka se novi čl. 168, jer samo je on promijenjen. Kad to iz Kurije stigne fra Nikola će ga prevesti i poslati u provincijalate. On se može jednostavno naljepiti u dosadašnji tiskani tekst Konstitucija jer bilo bi previše tiskati novo izdanje samo zbog jednog promijenjenog članka.

6. Razno

Fra Željko Železnjak je svima zahvalio što su sudjelovali u slavlju prigodom 60. obljetnice misništva fra Bonaventure Dude, kad su bili s nama i Generalni ministar i fra Ernesto Siekierka. Ujedno je obavijestio da je fra Bonaventura imenovan i dopisnim članom HAZU.

Fra Jozo Sopta, dosadašnji predsjednik Konferencije, zahvalio je svima na suradnji kroz tri posljednje godine, napose tajniku fra Nikoli. Zahvalio je i Generalnom definatoru na brizi za Konferenciju.

Novoizabrani predsjednik fra Željko Tolić zahvalio je na povjerenju koje mu je iskazano izborom i zamolio je za suradnju svu braću kako bi naša Konferencija ispunila svoju zadaću. Zahvalio je i dosadašnjem Predsjedniku, Dopredsjedniku i Tajniku i svojoj braći. Posebno je zahvalio Generalnom definatoru i zamolio ga da prenese naše pozdrave Generalnom ministru i braći u Kuriji. Zahvalio je i našem domaćinu fra Ivanu Sesaru i braći samostana u Mostaru, na čelu s gvardijanom fra Matom Dragičevićem, za bratsko gostoprimstvo.

I fra Ernest je zahvalio na pozivu na sjednicu, ali isto tako i na onom što Konferencija čini za cijeli Red. Čestitao je novoizabranima.

Na kraju je odlučeno da se pohodi konzula Republike Hrvatske, koji nas je pozvao.

Fra Nikola Vukoja, tajnik

ZA NEKROLOGIJE

Prot. br.: 608/10
Sarajevo, 27. 9. 2010.

Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, fra Tomo Buljan, preminuo je 14. 7. 2010. u Sućurju.

Fra Tomo Buljan, sin Stipe i Ane r. Mihaljević, rođen je 3. 3. 1941. u Kabličima, župa Ljubunčić. Osnovnu školu završio je u Priluci i u Livnu, a srednju u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Franjevački habit obukao je 14. 7. 1960. u Kraljevoj Sutjesci, gdje je položio i prve zavjete 15. 7. 1961. Bogosloviju je studirao u Visokom (1963-1965) i u Sarajevu (1965-1968). Svečane zavjete je položio u Sarajevu 2. 1. 1967. Za svećenika je zaređen 9. 7. 1967. u Varešu.

Pastoralnu djelatnost započeo je kao kapelan u Ivanjskoj u srpnju 1968. godine, gdje ostaje do 1971. godine. Sljedeće godine je vikar na Gorici, a 1973. kapelan u Livnu. Potom je obnašao službu župnika u Vidošima od 1973. do 1981. Potom je opet kapelan kratko vrijeme u Novom Šeheru (1981-1982), pa župnik u Ivanjskoj od 1982. do 1988. Od srpnja 1988. je župnik u Sokolinama do 1992. Po izbivanju rata, boravio je kratko vrijeme u Livnu; u lipnju 1993. je privremeno u Münsteru, a potom je premješten u Mörs u Njemačkoj do 1994. godine. Od 1994. do 2000. je u Blaškovcu kod Zagreba gdje je boravio i vršio službu samostalnog kapelana u kući časnih sestara. Iz Blaškovca je došao u Bosnu i Hercegovinu, kratko vrijeme bio u Bugojnu, potom u Sućurju na Hvaru, pa u Livnu u župi sve do 2009. Nakon toga prelazi u samostan na Gorici, da bi od ožujka 2010. pa sve do svoje smrti vršio službu župnog vikara u župi Uskoplje / Gornji Vakuf.

Fra Tomo je pokopan 17. 7. 2010. na Gorici (Livno). Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, fra Krešimir (Blaž) Kralović, preminuo je 17. 7. 2010. u samostanu sv. Ilije u Podsusedu (Hrvatska).

Fra Krešimir Karlović, sin Šime i Kate r. Barišić, rođen je 14. 5. 1915. u Donjoj Dubici, župa Gornja Dubica. Osnovnu školu završio je u Donjoj Dubici, a srednju u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Franjevački habit obukao je 29. 6. 1935. na Gorici (Livno), gdje je položio i prve zavjete 30. 6. 1936. Bogosloviju je studirao u Sarajevu (1936-1942). Svečane zavjete je položio u Sarajevu 1. 7. 1939. Za svećenika je zaređen 29. 6. 1942. u Sarajevu.

Obavljao je službu župnog vikara u Varešu (1943-1944), i na Plehanu (1944-1948 i 1973-1974).

Bio je župnik u Žeravcu (1948-1955), Foči kod Doboja (1961-1973), i na Plehanu (1974-1976). Od 1976. do 1992. boravi u samostanu na Plehanu u mirovini.

Od 1955. do 1961. bio je gvardijan i župnik na Plehanu.

Od 1979. do 1982. vršio je službu definitora Provincije.

Od 1992. godine boravi na Remetama u Zagrebu, te nakon toga prelazi u samostan u Podsedu u mirovinu, gdje ostaje sve do svoje smrti.

Fra Krešimir je pokopan 21. 7. 2010. na Plehanu. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, fra Božo Krešo, preminuo je 19. 7. 2010. u Mostaru.

Fra Božo Krešo, sin Mate i Ruže r. Falatar, rođen je 10. 11. 1949. u Orašcu, župa Rama – Ščit. Osnovnu školu završio je u Orašcu, a srednju u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Franjevački habit obukao je 14. 7. 1969. u Kraljevoj Sutjesci, gdje je položio i prve zavjete 19. 1. 1972. Bogosloviju je studirao u Sarajevu (1971-1977). Svečane zavjete je položio u Rumbocima 14. 2. 1977. Za svećenika je zaređen 17. 4. 1977. u Sarajevu.

Obnašao je službu župnog vikara u Podhumu /Livno/ (1977-1982), Livnu (1982-1985), na Ščitu /Rama/ (2000-2002).

Bio je župnik u Bučičima (1985-1991), Rumbocima (1991-1997), na Gračacu (1997-2000), u Zoviku (2002-2006) i u Osovi (2006-2010).

Smrt ga je zatekla na službi župnog vikara u Ulicama.

Fra Krešo je pokopan 20. 7. 2010. na Ščitu. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, fra Zdravko Lukić, preminuo je 28. 8. 2010. u samostanu u Kreševu.

Fra Zdravko, sin Tome i Mare r. Zebić, rođen je 26. siječnja 1935. godine na Falanovom Brdu, u župi Obre. Osnovnu školu je završio u Ostrošcu, a srednju školu u Visokom. Redovnički habit obukao je 1953. u Kraljevoj Sutjesci, svečane zavjete je položio 1957. godine, a za svećenika je zaređen 15. 7. 1962. godine u Fojnici.

Poslije toga, kako je bio predviđen za profesora u Visokom poslan je na studij u Rim. Godine 1966 imenovan je profesorom na Teologiji u Sarajevu do 1979. Od 1980 do 1985 boravi u Rimu na studiju. Godine 1985 do 1991 boravi u Kreševu kao župni vikar. Od 1991 do 1995 ispovjednik u Lateranskoj bazilici u Rimu. Diplomirao je Bibliotekarstvo i Paleografiju (1987) u Rimu. 1995 godine doživio je moždani udar i od tada do smrti boravio je u samostanu Kreševo.

Fra Zdravko je pokopan 30. 8. 2010. u Kreševu. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

* * * * *

Neka se ovi ili slični tekstovi unesu u Nekrologij Provincije, a za pokojnike neka se slavi sveta misa i izmoli časoslov.

Fra Lovro Gavran, provincijal

ĐAKONSKO REĐENJE

19. rujna u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Đakovici kosovski biskup Dodë Gjergji zaredio je našeg bogoslova fra Aleksandra Tanushia za đakona. Uz gvardijana fra Antona Nuu, koncelebriralo je petnaest svećenika, većinom iz okolnih župa i Ordinarijata. Svečanosti je nazočila i grupa bogoslova, ređenikovih kolega, s Franjevačke teologije iz Sarajeva predvođena meštrom fra Marinkom Pejićem, te nekolicina fratara iz Skadra.

Fra Aleksandër Tanushi, iz Gornjeg Novog Sela, župa Gornje Novo Selo (Republika Kosovo), rođen 9. 8. 1983. u Đakovici od Josefa i Veronike r. Marjakaj. Kršten 20. 8. 1983., a krizman 1. 6. 1998. Osnovnu školu završio je u Gornjem Novom Selu, prvi razred gimnazije u Augsburgu (Njemačka), a ostale u Đakovici. U postulaturu u Visokom došao 2002. Oblačenje u Jajcu 13. 7. 2003. Novicijat na Gorici (Livno) kao i prvi zavjeti 25. 7. 2004. Vječne zavjete je položio 15. 9. 2008. u Bihaću. Student je Franjevačke teologije u Sarajevu od rujna 2004.

Želimo mu mir i ustrajnost!

ĐAKONSKA PRAKSA

Novozaredeni đakon fra Aleksandër Tanushi vršit će svoj praktikum u župi sv. Petra i Pavla u Đakovici, Kosovo.

Želimo mu plodonosne prve pastoralne korake!

OBAVIJEST O OBLAČENJU NOVAKA

U subotu 10. 7. 2010., u župnoj crkvi sv. Franje Asiškog u Šikari obukli su franjevački habit sljedeći novaci:

Fra Goran Barešić (župa Vitez)
 Fra Petar (Goran) Ramljak (župa Vitez)
 Fra Emanuel Josić (župa Šikara)
 Fra Pavao (Ivan) Mrnjavac (župa Banbrdo)
 Fra Matija Miletić (župa Bugojno)
 Fra Jure Šekerija (župa Uskoplje)
 Fra Andrija Arežina (župa Uskoplje)
 Fra Darijo Džigumović (župa Dubrave)
 Fra Želimir Gogić (župa Vijaka)

Obred uvođenja u redovnički život (oblačenja) obavio je mnogopoštovani otac provincijal fra Lovro Gavran, a svjedoci su bili fra Marko Ešegović, meštar novaka i fra Stjepan Lovrić, prefekt sjemeništara.

SVEČANI ZAVJETI

Na *Kapitulu na rogožinama*, 14. rujna 2010. u Suhom Polju, primio je fra Lovro Gavran, provincijal, svečane zavjete sljedeće braće:

Fra Nikola Kozina (Vitez)
 Fra Miroslav Jonjić (Ovčarevo)
 Fra Marijan Oršolić (Tolisa)
 Fra Željko Nikolić (Tuzla)
 Fra Ivica Korčanin (Kiseljak)
 Fra Robert Slišković (Kreševo)
 Fra Jurica Periša (Livno)
 Fra Nikica Tomas (Osova)
 Fra Ivica Tomas (Osova)
 Fra Ivica Matišić (Uskoplje)
 Fra Stjepan Pavličević (Rama-Šćit)

Uz nazočnu braću svjedoci su bili fra Mato Topić i fra Marinko Pejić.

PRVI PRIVREMENI ZAVJETI

Na četrnaestu nedjelju kroz godinu, 4. srpnja 2010. godine, u samostanskoj crkvi svetih apostola Petra i Pavla na Gorici u Livnu, četvorica novaka Franjevačke provincije Bosne Srebrene **fra Ivan Mijatović, fra Bojan Martinović, fra Julijan Madžar i fra Danijel Stanić** položila su prve privremene zavjete. Svetu misu i obred zavjetovanja predvodio je provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran, uz asistenciju livanjskog gvardijana fra Marka Semrena, meštara novaka i bogoslova fra Marka Ešegovića i fra Marinka Pejića, te desetak drugih svećenika.

NAPUSTIO RED I ZAJEDNICU

Dana 11. rujna 2010. godine našu je Provinciju svojevrijedno napustio bogoslov šeste godine Teologije fra Ivan Šarčević, ml. Fra Ivan zahvaljuje Zajednici za godine provedene u Provinciji. Neka ga u daljnjem životu i radu prate mir i dobro!

DVA ZLATNA JUBILEJA

Fra Velimir Zirdum

Fra Velimir Zirdum je 29. kolovoza 2010. u župi sv. Franje Asiškog u Žeravcu proslavio 50 godina svećeništva. Na svečanoj svetoj misi sudjelovalo je mnoštvo vjernika, slavljениkova rodbina, svećenici i braća franjevci na čelu sa provincijalom fra Lovrom Gavranom. Propovijedao je fra Mirko Filipović, gvardijan samostana na Plehanu.

Fra Velimir je rođen 2. ožujka 1935. u Žeravcu kao treće od jedanaestero djece oca Blaža i majke Ane, rođene Lovrić. U obitelji duhovno zvanje odabrao je i njegov brat dr. fra Andrija Zirdum, trenutno na službi u Žeravcu, i pok. s. Veljka, redovnica Sv. Križa. I dva su mu strica bili svećenici, fra Juraj i fra Vjeko, koji je bio provincijal Bosne Srebrene. Fra Velimir je u Visokom završio gimnaziju, novicijatu u Kraljevoj Sutjesci, a teologiju u Sarajevu. Za svećenika ga je 3. srpnja 1960. u katedrali Srca Isusova u Sarajevu zaređio nadbiskup dr. Marko Alaupović. Prva mu je služba bila u Foči, u kojoj je najduže služio (16 godina u tri navrata), potom: Vareš, Tuzla, Žeravac, Jajce, Gornji Vakuf, Gornja Dubica, Plehan, Foča, Koraće, Breške, Svilaj, te Žeravac do rata. U Biloj kod Livna služio je za vrijeme rata od 1992-1997., potom u Foči, u Slavonskom Brodu, Sivši, Potočanima, a sada je kao župni vikar na službi u Koraću.

Fra Ladislav Fišić

Fra Ladislav Fišić proslavio je zlatnu misu u crkvi Sv. Franje u Gučoj Gori, u nedjelju 5. rujna. Na svečanom misnom slavlju, koje je fra Ladislav slavio u sedamdeset i trećoj godini života, sudjelovalo je mnoštvo vjernika, slavljениkova rodbina i braća franjevci na čelu s članom uprave provincije fra Matom Topićem. Slavljениku je pod svetom misom propovijedao fra Miljenko Petričević, direktor vjerskog lista „Svjetla riječi“. On je u kratkim crtama iznio fra Ladislavovu požrtvornost u pedesetogodišnjem radu.

Fra Ladislav Fišić rođen je 22. rujna 1937. u Grahoviku kod Travnika. Član je franjevačkog reda od 1954. Studij teologije je završio u Sarajevu, a studij germanistike (njemački jezik i književnost) u Beogradu. U Visokom je 17 godina predavao njemački jezik i djelovao kao odgojitelj sjemeništaraca. Godine 1983. postaje prvim glavnim urednikom vjerskog lista „Svjetlo riječi“, a od 1985. ostaje članom uredništva. Suradivao je člancima i pjesmama u nekoliko časopisa i drugih publikacija. Preveo trideset i četiri knjige s njemačkog jezika na hrvatskih, autor je raznih monografija i pjesama.

IZ ZAPISNIKA DEFINITORIJALNIH SJEDNICA

Iz Zapisnika 26. sjednice Definitorija

13. srpnja 2010.

Fra Mladen Ravnjak se premješta iz župe Potočani u samostan na Plehanu.

Izdana je dozvola za gradnju kapele u Osječku, župa Gornja Dubica, po projektu iz 2007. godine koji je usvojio samostanski kapitul na Plehanu.

Fra Pero Vrebac će sudjelovati na Konferenciji za misije i evangelizaciju u Južnoj Americi.

Fra Pero Vrebac je imenovan vizitatorom Franj. prov. Naše Gospe Kraljice Mira u Južnoafričkoj Republici (*provincija ima 22 kuće, 69 fratara*).

Kapitul na rogožinama slavit će se ove godine u župi Suho Polje. Na sjednici je određen plan i program ovog susreta.

Uprava je glasovanjem pripustila fra Aleksandra Tanushija đakonskom ređenju.

Na kongresu Renovabisa u Njemačkoj sudjelovat će provincijal fra Lovro i ekonom provincije fra Mirko.

Iz Zapisnika 27. sjednice Definitorija

9. kolovoza 2010.

Naš subrat fra Marko Semren je 15. srpnja izabran za pomoćnog banjolučkog biskupa. Ređenje će biti u katedrali u Banjoj Luci 18. 9. 2010.

Izdana je dozvola za gradnju nove crkve u župi Foča kod Doboja, prema projektu Ane Pranjić.

Za gvardijana na Gorici/Livno izabran je fra Anđelko Barun.

Za ekonomu samostana Gorica/Livno izabran je fra Miroslav Ištuk.

Fra Franjo Vrgoč je imenovan II. meštrom novaka.

Za samostanskog vikara i ekonomu na Petričevcu izabran je fra Miroslav Kljajić.

Iz Zapisnika 28. sjednice Definitorija

15. rujna 2010.

General Reda fra José Rodríguez Carballo je predložio, a Uprava Provincije se složila, da se fra Miron Sikirić imenuje profesorom Kanonskog prava na Biblijskom institutu u Jeruzalemu.

Zaključeno je da se bivša kuća Provincijalata pretvori privremeno u podružnicu studentskog doma.

Što se tiče pitanja gradnje crkve u župi Ulice zaključeno je slijedeće:

a) Uprava provincije neće više ulaziti u detalje projekta obnove, nego će prihvatiti bilo koji projekt kojeg prihvate župljani ove župe;

b) Potrebno je ponuditi barem tri idejna projekta obnove crkve s ovim projektnim zadatkom: uzimajući u obzir postojeće stanje, treba učiniti što se može da se od toga napravi što ljepša i što praktičnija crkva, s jasnim karakteristikama katoličke crkve, sa što manje izdataka, uz potpunu sigurnost objekta, a pogotovo vjernika koji će se u ovoj crkvi okupljati;

c) Završene idejne projekte treba ponuditi narodu, sa cijenom realizacije svakog pojedinog. Za koji se projekt oni odluče, taj će projekt Uprava podržati.

Đakonima fra Josipu Matijaniću i fra Tomislavu Svetinoviću se produžuje boravak i rad u župama Podhum, odnosno Uskoplje. Fra Aleksandër Tanushi, nakon đakonskog ređenja (19. 09. 2010.), obavljat će đakonsku praksu u samostanu i župi Đakovica.

ZATVARANJE DVIJU PODRUŽNICA ČASNIH SESTARA

Uprava Bosansko-hrvatske provincije Školskih sestara franjevki Krista Kralja, svojim dopisom broj 148/2010 od 29. 6. 2010., donijela je odluku o zatvaranju podružnice njihove sestarske zajednice u našem samostanu sv. Ilije u Podsusedu.

Isto tako, zajednicu sestara iz župe sv. Ante Padovanskog u Bugojnu pripojile su zajednici njihove kuće u Bugojnu i time zatvorili radno mjesto kuharice u župi. Dvije sestre i dalje ostaju raditi određene poslove i imati zaduženja u župi.

IMENOVANJE

General Franjevačkog reda fra Jose R. Carballo, dekretom broj 101324 od 10. 9. 2010., imenovao je **fra Mirona Sikirića**, člana naše Provincije, profesorom crkvenog prava na Franjevačkom teološkom učilištu u Jeruzalemu.

NOVE ADRESE

Fra Miron Sikirić

St. Saviour's Monastery

1, St. Francis Street

P.O.B. 186

91001 Jerusalem

Israel

Tel: +972. 2 6266.777

Mob.: +972. 543 445 183

Fax: +972.2 628.21.21

E-mail: miron.sikiric@gmail.com

Fra Juro Tokalić

fra.juro.tokalic@gmail.com

Vlatko Blažanosvić; Oltarska freska crkve u Orašju

GOSPODIN NAM PORUČUJE DA GA SLIJEDIMO

Tuzla - Blagdan svetih Petra i Pavla na prigodan i svečan način proslavljen je u Tuzlanskoj župi. Sveta misa služena je u dvorištu župne crkve a predvodio ju je fra Miro Šego, gvardijan Franjevačkog samostana na Humcu. U koncelebriranom misnom slavlju uz svećenike iz Tuzlanskog dekanata, sudjelovali su gvardijan iz Kraljeve Sutjeske te svećenici iz Dubrava kod Brčkog i iz Hercegovine.

Predvoditelj misnog slavlja na početku je pozdravio sve vjernike, njih nekoliko stotina koji su se okupili da zajedno proslave nebeske zaštitnike. Kazao je da su nebeski zaštitnici uvijek prilika, poziv i poticaj vjernicima da po njihovom primjeru tražimo put na koji način mi u današnjem vremenu i okolnostima možemo slijediti Krista. „Danas imamo pred očima prave apostolske. Njih koji su pošli za Kristom kada ih je zovnuo u različitim okolnostima

i u različitim prilikama. Jedno ih je povezalo a to je otvorenost prema Božjoj riječi, otvorenost prema Božjem pozivu i svjedočanstvo života. Mi smo danas ovdje okupljeni i danas nam Gospodin upućuje svoju riječ, upućuje nam svoj poziv i poručuje da ga slijedimo i pođemo za njim.“

Govoreći o današnjici, vjernicima je kazao da razmisle o tome kako trebaju svoj život ukorijeniti, utemeljiti ili posvjedočiti ovome svijetu te da ne zaborave da imaju put kojega je Isus pokazao. „Ne boj se danas u ovome svijetu i ovome životu posvjedočiti svoje kršćansko uvjerenje i svoje kršćansko dostojanstvo. Neboj se jer te Gospodin susreće svakodnevno u tvom životnome putu, u tvojim životnim poteškoćama, mukama i sumnjama, u svemu onome što svakodnevno doživljavaš i proživljavaš. Isus te danas susreće ovdje, živ i prisutan u ovoj svetoj misi. Želi te ohrabriti da možeš svoj kršćanski život živjeti onom snagom predanja, snagom ljubavi a ne sa strahom, ne sa zatvorenošću ili duhom egoizma“ – poručio je Šego.

Ankica S. Č.

“STOLJEĆA KRALJEVE SUTJESKE”

Kraljeva Sutjeska (FIA) – Nedavno je iz tiska izašao Zbornik radova sa znanstvenog simpozija pod nazivom *Stoljeća Kraljeve Sutjeske* koji je održan 17. i 18. listopada 2008. godine u Franjevačkom samostanu sv. Ivana Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci kojeg je Samostan organizirao zajedno s Kulturno-povijesnim institutom Bosne Srebrene iz Sarajeva.

Članovi uredničkog vijeća Zbornika su: Fra Ilija Božić, prof. dr. Fra Stjepan Duvnjak, književnik Željko Ivanković, prof. dr. Fra Petar Jeleč, prof. dr. Fra Marko Karamatić, prof. dr. Dubravko Lovrenović, književnik Ivan Lovrenović i prof. dr. Fra Ivan Šarčević. Zbornik je izašao u nakladi Franjevačkog samostana Kraljeva Sutjeska i navedenog Kulturno-povijesnog instituta Bosne Srebrene iz Sarajeva.

Zbornik radova na preko 660 stranica donosi znanstvene radove 22. sudionika simpozija i što je vrlo bitno gotovo svi znanstveni radovi su vezani uz samu Kraljevu Sutjesku, a o čemu se točno radi pročitajte u dolje navedenom predgovoru Zbornika koji potpisuje prof. dr. Fra Marko Karamatić i koji prenosimo u cijelosti.

Zbornik se može nabaviti u kancelariji Franjevačkog samostana Kraljeva Sutjeska i poželjno je da ga svaka naša sutješka obitelj ima i da ga svatko tko misli da zna, da poznaje ili tko želi da upozna Sutjesku i od prije i od danas, ima u svome domu i u svojoj osobnoj biblioteci.

SPOMEN NA FRA LOVRU KARaulu

Livno (FIA) – Postala je već tradicija da se svake godine u nedjelju najbližu blagdanu sv. Ilije Proroka slavi sveta misa na mjestu pogibije fra Lovre Karaule u Žiroviću, župa Ljubunčić kod Livna, u spomen na ovoga vrlo zaslužnog franjevca Bosne Srebrene. Ove godine, u povodu 210. godine fra Lovrina rođenja, svečana misa slavila se u nedjelju 18.

srpnja 2010., a predvodio ju je i propovijedao fra Lovro Gavran, provincijal bosanske franjevačke provincije.

U slavlju su, osim ljubunskog župnika fra Ivana Lovrića i župnog vikara fra Zvonke Zečevića, sudjelovali i gvardijan goričkog samostana i nedavno proglašeni pomoćni banjolučki biskup fra Marko Semren, provincijski vikar fra Marijan Karaula, livanjski župnik fra Marko Jukić i samostanski vikar fra Miroslav Ištuk te oko tisuću vjernika iz ljubunske i drugih livanjskih župa.

Valja svakako napomenuti kako je u župnoj crkvi Rođenja bl. Djevice Marije u Ljubunčiću u subotu navečer također slavljena svečana misa koju je predvodio fra Marijan Karaula, a nakon toga se pedesetak vjernika, predvođenih župnikom i župnim vikarom, uputilo na hodočašće od župne crkve do mjesta fra Lovrine pogibije u žirovićkom lugu.

Fra Lovro Karaula rođen je 23. prosinca 1800. u Žiroviću. Školovao se u Fojnici i u Mađarskoj. Bio je dugogodišnji tajnik biskupa fra Augustina Miletića. Drugi dio svoga života proveo je u livanjskom kraju kao gvardijan i župnik. Zaslužan je za gradnju franjevačkog samostana i velebne crkve na Gorici, a i inače je gradio crkve, župne kuće i škole.

Napisao je 1875. godine tzv. *Spomenicu* o položaju Hrvata katolika u livanjskom kraju i dostavio je caru u Beč, zbog čega je na se navukao gnjev osmanske vlasti. Kad se, na blagdan sv. Ilije, vraćao iz Prispa nakon slavlja sv. mise, dočekala su ga tri muslimana i udavila. Osmanske vlasti nisu dale ni liječniku ni komisiji da ga pregleda, što su fratri tražili. Bio je najprije pokopan u samostanskom groblju sv. Mihovila na Gorici, a kasnije mu je tijelo preneseno u samostansku crkvu. Ovdašnji ga livanjski narod i danas štuje kao mučenika.

U KISELJAKU PROSLAVLJEN PATRON

Kiseljak, 20. 7. 2010. - U župi sv. Ilije proroka u Kiseljaku danas je proslavljen patron. Uz velik broj okupljenih vjernika, misu su slavili i svećenici, njih petnaest, uglavnom

iz Kiseljaku susjednih župa. Predvoditelj misnog slavlja i propovjednik bio je o. Slavko Slišković, svećenik dominikanac iz Zagreba. Profesor je povijesti na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Misu su svojim pjevanjem uljepšali članovi velikoga župnog zbora iz Kiseljaka.

U svojoj je propovijedi fra Slavko istaknuo: „Svi mi imamo razloga slaviti; sveti Ilija nije samo zaštitnik ove župe, nego je i nebeski zaštitnik cijele Bosne i Hercegovine! Nema zemlje kojoj njezin zaštitnik tako odgovara kao što je Bosna – vele da je i sam papa određujući sv. Iliju za njezina zaštitnika rekao: kakva zemlja, takav i zaštitnik.“ Govoreći tako o važnosti prihvaćanja onoga što jesmo, napomenuo je da svaki bh. Hrvat, bez obzira gdje se on nalazio, treba biti ponosan na svoje podrijetlo. Samo ako sami sebe ne prihvaćamo, neće nas ni drugi prihvaćati. Treba, dakle, opravdati izreku *Bosna ponosna*. „Bog je, kako slikovito veli Sveto Pismo, čovjeka stvorio od zemlje. Zato njega možeš otjerati iz nje, ali ne i nju iz njega. Zato je se ne treba sramiti! Naprotiv, budući da je tebe ova zemlja obilježila, potrudi se da i ti nju obilježiš – učini je boljom i ljepšom!“

Zaključujući svoju propovijed rekao je: „Sveti Ilija i danas poručuje: budi ponosan na to što jesi i čuvaj svoju vjeru i svoju narodnost kao najveće bogatstvo! Ne čini nepravdu, ne trpi nepravdu! Pobrini se za gladnoga, utješi žalasnoga, obuci gologa. To su ona ognjena kola koja su Iliju uznijela na nebo. Samo ako tako činiš i ti ćeš doživjeti Ilijinu sudbinu i vječno zajedništvo s Bogom!“

Na koncu misnog slavlja župnik župe Kiseljak fra Vinko Ćuro zahvalio je svim prisutnima – od braće misnika, preko okupljenih vjernika, sve do predstavnika lokalne vlasti, jer se danas obilježava i dan općine Kiseljak. Na koncu je još jednom zahvalio svima koji su pomogli da proslava zaštitnika kiseljačke župe prođe u najboljem redu. Poslije svete mise na platou ispred župne crkve okupljeni su mogli zaigrati kolo, bez kojega još uvijek ne može završiti proslava župnog patrona.

Fra Mario Jurić

U ŽUPI NOVI ŠEHER SVEČANO PROSLAVLJEN PATRON

Novi Šeher, 20. 7. 2010. – Danas je svečano proslavljen patron župe sv. Ilije Proroka u Novom Šeheru. Dan prije, kako je to već uobičajeno, slavljena je sveta misa na mjestu prve crkve u obližnjem mjestu Ponijevo. Na sam dan patrona slavljena je svečana sveta misa u 11.00 sati, koju je predvio provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran uz koncelebraciju dvadeset svećenika.

Mnogopoštovani otac fra Lovro je u svojoj propovijedi istaknuo da je ovaj veliki svetac veoma aktualan za naše današnje vrijeme, u kojem se nastoji stvoriti mnogo *božanstava* koji trebaju odvlačiti vjernike od istinske vjere u Jednoga Boga, kao što je to bio slučaj i u Ilijino vrijeme. Ohrabio je Provincijal okupljene vjernike da se ne daju smesti i neka se ugledaju na primjer sv. Ilije i čvrsto riječima i životima svjedoče istinsku ljubav Krista Spasitelja.

Na kraju svete mise, okupljeno mnoštvo vjernika pozdravio je župnik fra Ivica Karatović, koji zajedno sa župnim vikarom fra Mariom Jelićem pastoralno skrbe u ovoj župi.

Fra Josip Jukić

BENEDIKT XVI. SADA SEDMI NAJSTARIJI PAPA U POVIJESTI

Rim - Benedikt XVI. je ovaj tjedan postao sedmi najstariji papa u povijesti papinske službe, ako se u obzir uzimaju poglavari Rimokatoličke Crkve koji su upravljali Crkvom nakon 1400. godine, od kada postoje pouzdanim zapisima. S navršene 83 godine i tri mjeseca Benedikt XVI. se nalazi na sedmom mjestu, jedno mjesto iza svoga prethodnika Ivana Pavla II., koji je umro 2005. u dobi od 84 godine. Ovaj je tjedan Benedikt XVI. pretekao papu Grgura XIII. (1572-1585), koji je doživio 83 godine i dva mjeseca.

Kako je javila katolička informativna agencija Zenit, popis najstarijih papa načinio je IBM-ov informatički savjetnik Anura Gurugé, koji za sebe kaže da je zaljubljenik u povijest papinstva.

Ako Sveti Otac ostane na svojoj službi do 2015. godine, preteći će po dobi papu Clementa XII. i time bi postao drugi najstariji papa tvrdi Gurugé. Najstariji papa bio je Leon XIII., koji je s 93 godine života umro 1903. godine. Na stranici popes-and-papacy.com Gurugé donosi također podatke o najduljem 'stažu' u papinskoj službi, te zanimljiv podatak o postotnom dijelu života koji su pape proveli na Petrovoj stolici. Pio IX., koji je bio papa čak 31 godinu, od 1,846. do 1878. godine, proveo je 36,5% svoga života kao papa. Umro je u dobi od 85 godina, što ga čini četvrtim najstarijim papom u povijesti.

(Radio Vatikan)

PROSLAVA SV. ILIJE NA VRANKAMENU

Fojnica - Danas je na Vrankamenu proslavljen sv. Ilija, Prorok. Tradicija održavanja sv. mise na jednom od najvećih vrhunaca planinskog masiva Vranice, nedjeljom iza blagdana sv. Ilije, održava se preko 250 godina. Fojničani, Gvoždani, Busovljaci, Uskopljaci i ostali čuvali su stada ovaca, goveda i konja. U svojim molitvama posebno su se obraćali zagovoru sv. Ilije, da ih Bog sačuva od nevremena, posebno od gromova. I ove godine, iako vrijeme nije bilo lijepo, bilo je preko 170 vjernika iz Uskoplja, Kreševa, Busovače, Fojnice i ostalih mjesta.

Sv. misu je predvodio fra Janko Ljubos uz vlč. Nikolu Lebu, fra Mirka Majdandžića i fra Nikicu Vujicu. Nakon mise, uslijedio je ručak na fratarskim stajama. U fratarskoj kući gosti su bili Busovljaci i Uskopljaci. Nažalost, ovogodišnja proslava ostat će u znaku pogibije bračnog para Drmać iz Kreševa, koje je ubio grom ispred vikendice na Poljanama.

<http://www.fojnica-samostan.com/>

"GOSTI NA SVOME" U STRANJANIMA KOD BANJA LUKE

Banja Luka - Ovogodišnji susret raseljenih Stranjančana i Matoševljana, ali i svih prijatelja iz okolice, bio je zadnje subote srpnja, tj. 31.7.2010. Već drugu godinu druženje započinje misnim slavljem kod križa na brdu u Ljevarima koji simbolizirala ratne i poratne patnje naroda na ovim prostorima. Misu je predvodio i na njoj propovijedao fra Anđelko Barun, umirovljenik u samostanu Livno, uz domaćeg župnika fra Duju Ljevvara. U samom uvodu, posvjedočio je pred dvjestotinjak okupljenih, fra Anđelko se predstavio kao otvoreni simpatizer i glasnogovornik vjere naroda ovoga kraja gdje je on bio na službi davne 1963.-68.god kao kapelan u župi Barlovcu. "Kada sam otišao iz ove župe, a tako i od vas, svugdje sam govorio o vašoj svjedočkoj vjeri i pobožnosti."

"Na današnji dan Crkva po cijelome svijetu slavi blagdan u čast osnivača Družbe Isusove, sv. Ignacija Loyolskog. Braća redovnici, Isusovci, otišli su u svako mjesto pod nebeskom kapom gdje je bila potreba širiti i braniti Evanđelje. Svugdje ih ima, ali u Bosni i Hercegovini, jako malo. Nije bila potreba. Ovdje su djelovali fratri i u vremena kada je ovdje bilo 300 crkvi, ali i u vrijeme turskog zuluma i u uvjetima gladi, bolesti, Bečkog rata kada je broj fratarata bio 26 u svega tri samostana i samo 25000 vjernika. Fratri nisu tada ostavili svoje stado, svoj narod s kojim zajedno trpi nepojmljive patnje u uvjetima kada su srušene crkve, župni stanovi, mise se držale po šumama i skrovitim grobljima... Ipak, izdržalo se i čuvalo svoje, tako da banjalučka regija pred zadnji rat dostiže broj od 80 tisuća katolika. Danas je taj broj više nego deseterostruko manji, samo 6 500 vjernika na području RS. Također i u ovim teškim uvjetima, u cijelome ovome kraju, niti jedna župa nije napuštena i ostavljena. Fratri su u svakoj župi gdje su bili i prije rata. Ali gdje su vjernici, gdje ste vi? Na ovo pitanje vi odgovorite!" - rečeno je između ostaloga u propovijedi.

Obogaćeni i potaknuti riječima koje su čuli, nakon misnog slavlja ostalo se u razgovoru koji je prenesen i dalje tijekom dana na druženjima i objedima kod kuća, kao i na velikom druženju pod šatorima i uz pjesmu i zabavu na njivi Duganji gdje je i sportski teren za malonogometni susret. Ovo druženje u ovom mjestu, jedini je veći susret iseljenih u banjalučkoj okolini koje je započelo 2004. Na ovim okupljanjima, gdje su mnogi "gosti" na svome, jeste paradoks ali tako je, upoznaju se obitelji i čuvaju rodbinske veze što je potrebno za mlađi naraštaj u ovoj globalnoj raseljenosti. Zaslužni za već tradicionalno okupljanje su Marinko Majdandžić Mika pokretač stranice stranjani.de, dr.sc. fra Velimir Blažević umirovljeni profesor i domaći sin, župnici župe Barlovci, te svi ljudi dobri volje.

Okupljanje katolika ova dva mjesta na zapadnim granicama župe Barlovci postalo je tradicionalno i pomalo poprima svoju konačnu formu kako će izgledati u budućnosti. Nekoliko glavnih točaka jasno su dogovorene. Prošle godine je dogovoreno da ovo okupljanje redovito bude zadnje nedjelje u srpnju. Također, svako ovakvo okupljanje Stranjana i Matoševljana, ali i cijele okolice, obavezno započinje svetom misom, ali nije bilo dogovoreno mjesto. Nekad je to bilo u crkvi, nekad u bari, a u zadnje dvije godine misa je bila kod križa na brdu u Ljevarima, tako bi moglo i ostati. Od samog početka održavaju se sportska natjecanja, mali nogomet, u klasi veterana ali i djece koja su od roditelja iz ovih krajeva ali rođena u tuđini. Okupljanje Stranjana i Matoševljana proteklih godina podupire i pozdravlja i banjalučki biskup Franjo Komarica, kao i predstavnici hrvatskog naroda u političkoj vlasti.

Josip Anušić

DRUGI PATRON ŽUPE BARLOVCI

Barlovci - Župa Barlovci, kod Banja Luke, svečano i u velikom broju proslavila je svog suzaštitnika ili drugog patrona na spomendan Gospe od Anđela (2.8.) ili poznat

u drugim krajevima kao Porciunkula. Ovogodišnja proslava, iako ponedjeljkom, bila je nešto više posjećena, ako ne i najviše u ovim poslijeratnim godinama. Koncelebrirano misno slavlje predvodio je fra Ivo Pavić, župnik iz Šurkovca zajedno s još sedam svećenika iz okolnih župa.

Prije početka euharistijskog slavlja fra Ivo je oko pet stotina okupljenih vjernika meditacijom pripremio za svečanije i duhovno ispunjenije slavljenje najvećeg kršćanskog otajstva, a mnogi su pristupili sakramentu svete ispovijedi. Duhovnički skrbno, tijekom homilije, vjernici su potaknuti na promišljanje o dostojanstvu kojeg smo svi zadobili po krštenju, bogatstvu darova Duha Svetoga koje primismo na potvrdu, ali kojih nismo svjesni i po kojima današnji vjernici ne žive. U zatvorima, u komunama za liječenje od ovisnosti borave kršćani, a čine i mnoge druge nepodopštine. Oduševljeni vjernici ostali su iza mise još dugo u druženju s fra Ivom, a skoro svi su željeli da ih dotakne i blagoslovi.

Josip Anušić

POSJET BEOGRADSKOG NADBISKUPA

Gorica (Livno) - Dana, 4. kolovoza 2010. godine beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar sa svojom pratnjom posjetio je samostan sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu kako bi Fra Marku Semrenu, novozabranom pomoćnom banjolučkom biskupu, čestitao na novoj službi te obišao samostanske kulturne vrijednosti.

Biskup Hočevar prvo je posjetio samostansku knjižnicu i galeriju sa stalnim postavom slikara Gabrijela Jurkića kroz koju ga je provela kustosica Željka Markov. Poslije ručka, na kojem se susreo sa samostanskom braćom franjevcima iz samostana i okolnih župa, obišao je samostansku kapelicu i crkvu o kojima je u kratkim crtama govorio novozabrani pomoćni banjolučki biskup Fra Marko Semren. Nakon obilaska samostanskih prostora posjetio je izložbu Vlade Marjanovića u

franjevačkom muzeju i galeriji Gorica-Livno. U popodnevним satima nadbiskup mons. Hočevar oprostio se od samostanske braće i nastavio putovanje na kojem želi izbliže upoznati život i pastoralni rad bosanskih franjevacа.

Fra Želimir Gogić

U SESVETSKOJ SOPNICI PROSLAVLJEN PATRON SV. MARIJA ANĐEOSKA

Sesvetska Sopnica (FIA) - U ponedjeljak 2. 8. 2010, na svetkovinu Sv. Marije Anđeoske, u franjevačkoj povijesti poznatija kao Porcijunkula, kao nikada do sada u Gospinom prosteništu i svetištu u Sesvetskoj Sopnici, okupio se velik broj vjernika i štovatelja Majke Božje, kao i hodočasnika pristiglih iz Okučana, Popovače, Zaprešića, Karlovca, Siska, Zagreba i drugih krajeva s kojima ova župa gaji dobrosusjedske i vjerske osjećaje.

Obilježavanje Gospine svetkovine započelo je trodnevnicom koju je predvodio vlč. Andrija Jambreuš, župni vikar iz Sesvetskih Sela. Tih večeri se okupljao velik broj vjernika i hodočasnika na krunicu s marijanskim pobožnostima, pokorničko bogoslužje, obavljajući zavjeta i misu s tematskim popovijedima.

Prijepodnevnu misu u 9 sati na samu svetkovinu predvodio je župni vikar iz Sesveta vlč. Luka Slijepčević. Svečano euharistijsko slavlje u prepunoj crkvi u 19 sati predvodio je župnik iz Bugojna fra Vinko Sičaja, a suslavili su župnik fra Zdravko Dadić, gvardijan samostana u Podsusedu fra Tomo Anđić, dekan Sesvetsko-vugrovečki vlč. Filip Lucić, župni vikar fra Stipo Karajica, te još desetak svećenika iz susjednih župa.

Misno slavlje je skladnim sviranjem i pjevanjem uzveličao mješoviti župni zbor pod ravnanjem Monike Blažević. U homiliji je propovjednik govorio o značenju ove svetkovine kroz povijest, o samom značenju oprosta, protumačivši posebno značenje porcijunkulskog oprosta, kako za ondašnje vrijeme, tako posebno za vjernike današnjeg vremena.

Svetkovanje blagdana Sv. Marije Anđeoske za sve okupljene nastavilo se nakon mise do kasnih večernjih sati u župnom dvorištu uz gozbu kršćanskih agapa ljubavi, koju su za ovu prigodu pripremili vjernici i dobročinitelji župe, u suradnji sa svećenicima i župno-pastoralnim vijećem.

XIII. SABOR UDRUGE ĐAKA FKG VISOKO

Livno - U subotu, 7. kolovoza 2010. godine, održan je trinaesti sabor Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko (FKG). Kako i doliči, bivši visočki đaci program su započeli euharistijskim slavljem u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu. Ovdje ih je pozdravio gvardijan goričkog samostana Fra Marko Semren rekavši da je lijep običaj sastati se s onima s kojima smo prije dijelili školske klupe i kako se raduje što su za ovogodišnji susret odabrali grad Livno i samostan sv. Petra i Pavla na Gorici.

Sveto misno slavlje, u koncelebraciji više svećenika, predvodio je provincijal Bosne Srebrene Fra Lovro Gavran. U propovijedi otac provincijal rekao je da sve okupljene na ovom misnom slavlju povezuje negdašnje bivstvovanje u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom, pohvalio sve dosadašnje njihove pothvati i potakao ih da i dalje žive prema geslu Fra Šime Šimića, njihovog prefekta u sjemeništu, „Ne živjeti samo sebi, nego i drugima“ i ostvaruju one vrednote koje su stekli u FKG-i, općeljudske, kršćanske i franjevačke. U molitvi vjernika posebno se molilo da svi članovi udruge potaknuti Duhom Svetim stvaraju zdravije kršćansko ozračje u obitelji i društvu.

Poslije sv. mise prisutne su pozdravili predsjednik udruge Vine Mihaljević i Jure Semren, predsjednik livanjske podružnice Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije. Potom su članovi udruge obišli samostansku galeriju sa stalnim postavom slika Gabrijela Jurkića i Franjevački muzej i galeriju Gorica-Livno, o kojima je govorio ravnatelj galerije Josip Gelo. Knjižničar Fra Miro Vrgoč proveo

ih je kroz prostorije i povijest nastanka samostanske knjižnice.

Nakon obilaska samostanskih kulturnih vrijednosti članovi su se uputili prema restoranu Park, u kojem se nastavio program današnjeg sastanka udruge.

Fra Želimir Gogić

VELIKA GOSPA U VIDOŠIMA

U livanjskom kraju Uznesenje Blažene Djevice Marije slavi se kao drugi patron župe Vidoši koja slovi i kao veliko Gospino hodočasničko mjesto. Tako i ove godine uoči svetkovine i na sam dan, 15. kolovoza, župa je bila odredište mnogobrojnih hodočasnika iz livanjskog i ostalih krajeva Bosne i Hercegovine. Svečano euharistijsko slavlje u jedanaest sati uživo je prenosila radio-postaja Livno.

Predvoditelj svetih misa trodnevnica i središnjeg euharistijskog slavlja bio je dr. fra Ivan Šarčević, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i glavni urednik Svjetla riječi, uz koncelebraciju vidoškog župnika fra Pere Kuliša i kapelana fra Bože Blaževića. U propovijedi fra Ivan je govorio o našoj dobroj majci Mariji, kako se Ona brine za sve nas isto onako kao što se majka brine za svoju djecu. Posebno je istaknuo da nam bolje ne može biti ako na sebe ne uzmemo odgovornost, iako se na razne načine molimo, bilo to krunica ili bilo koje druge molitve, što nije isključivo. Ako toga budemo svjesni i uz pomoć Božju sigurno će nam biti bolje u ovozemaljskom životu. Propovijed je završio ohrabrenjem rekavši da ne smijemo nositi „ružičaste“ face, nego, jer smo kršćani, moramo biti uvijek radosni.

Na kraju euharistijskog slavlja župnik fra Pero je zahvalio fra Ivanu, što se odazvao njegovom pozivu, a riječi hvale nisu izostale ni svećenicima koji su ispovijedali, zatim župljanima koji su na bilo koji način pomogli održavanju ove proslave te novcima i njihovom meštru koji su također dali svoj obol.

Fra Želimir Gogić

DANI KOTORVAROŠKIH HRVATA

I ove godine su za blagdan Uznesenja BDM, zaštitnice župe Sokoline, i za blagdan svetog Roka u župi Kotor Varoš u BiH iz cijelog svijeta stigle tisuće prognanih kotorvaroških Hrvata. Uoči Velike Gospe večernje koncelebrirano euharistijsko slavlje u Sokolinama predvodio je podmilački župnik fra Zoran Mandić. Među mnoštvom hodočasnika najbrojniji su bili mladi iz župe Podmilačje kod Jajca, njih više od stotinu. Pješačeći sedamdeset kilometara - a neki su putovali bosni - pod vodstvom župnog vikara fra Vinka Jelušića prešli su planinu Ranče, duboki kanjon rijeke Ugra i južne obronke planine Vlašić. Nakon mise, dvadeset nogometnih ekipa odigralo je u Zabrdju noćne nogometne utakmice. Pobjedila je ekipa «Kloštar Ivanić» iz istoimenog mjesta.

Na blagdan Uznesenja jutarnju misu u Sokolinama predvodio je župnik fra Marko Bandalo, a veliko pučko euharistijsko slavlje predvodio je Kotorvarošanin i prošle godine zaredjeni biskup biskupije Trumsö u Norveškoj Berislav Grgić.

Poslije pučke mise, odmora i okrijepe, raseljeni Kotorvarošani krenuli su prema sedam kilometara udaljenom središtu Kotor Varoša, a odatle prema još tri kilometra udaljenom Rokovu groblju i prema svojim selima, od kojih mnogih više jednostavno nema, kao ni cijele župe Sokoline. Koncelebriranu misu uočnicu na Rokovu groblju predvodio je fra Juro Tokalić, misionar u Keniji u Africi.

Na blagdan sv. Roka jutarnju misu predvodio je sokoljski župnik fra Marko Bandalo, a pučko koncelebrirano euharistijsko slavlje biskup Berislav Grgić, koji je izrazio veliku radost što je došao na Rokovo groblje u čijoj blizini je rođen. Istaknuo je svoje duboko uvjerenje da će to sveto mjesto i zavjeti dolaska u njega kod svih Kotorvarošana trajno ostati i opstati.

Kao i na misama uočnicama u Sokolinama i na Rokovu groblju, te na blagdanskoj pučkoj misi u Sokolinama i na blagdanskoj pučkoj misi na Rokovu groblju koncelebriralo je po petnaestak svećenika rođenih u Kotor Varošu. Iz Jajca je stiglo više autobusa hodočasnika. U misi je sudjelovalo više tisuća raseljenih kotorvaroških Hrvata. Među njima je bilo desetak redovnica rođenih u župama Kotor Varoša. Na misnom slavlju okupili su se i Davorin Čordaš, dopredsjednik Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda, dopredsjednik općine Kotor Varoš Ilija Marić te savjetnik načelnika općine Dragan Juričević. Na kraju misnog slavlja župnik fra Anto Šimunović upoznao je nazočne s obnovom u ratu stradalih crkvi i drugih crkvenih objekata. « Posebno molimo Gospodina Boga za žrtve ovog našeg kraja, koje, vjerujemo, nisu, ne mogu i ne smiju biti uzaludne », rekao je župnik Šimunović.

Nakon mise priredjen je zajednički ručak za uzvanike. Župnik Šimunović u znak zahvalnosti darovao je srebrenim nitima izvezenu kotorvarošku župnu crkvu Male Gospe biskupu Grgiću, Čordašu i načelniku Kneževiću, a Dragan Juričević, uručio ju je nekadašnjem župniku fra Peri Karajici. Vezove je izvezla domaća redovnica Željka Zeba. Na ručku je bila i predsjednica Općinskog vijeća Enisa Božičković. Za što uspješniju proslavu Gospojine u Sokolinama i Rokova na Rokovu groblju, župnicima fra Marku Bandalu i fra Anti Šimunoviću svesrdno su pomagali članovi udruge « Sv. Rok » iz Kotor Varoša i « Udruge raseljenih Hrvata kotorvaroške doline » iz Požege.

U popodnevnim satima odigran je nogometni turnir u selu Podbrđe. Sudjelovalo je deset ekipa. Pobjedila je ekipa « Dinamo » sastavljena od raseljenih Podbrđana.

U Kotor Varošu živjelo je prije rata oko dvanaest tisuća Hrvata koji su u ratu protjerani sa svojih ognjišta. Potom im je sve uništeno. Mnoga sela jednostavno su nestala. Nestala je i cijela župa Sokoline u kojoj nitko više ne živi. Sve tri župne crkve i župne kuće bile su

uništene. Franjevci su ih uspjeli obnoviti. Sada je u Kotor Varošu samo oko četiri-pet stotina Hrvata i to uglavnom starijih. Ratne traume ostavile su teške posljedice u srcima i dušama prognanih kotorvaroških Hrvata koji se žele vratiti u Kotor Varoš. Za njihov povratak potrebna je još veća ekonomska i politička sigurnost, a dobra suradnja kotorvaroških župnika franjevaca i općinskih vlasti hrabri i budi nadu kao i pjesma koja se čula na Sokolinama i Rokovu groblju: « Gospe naša Mala i Velika slaviti ćeš se dok je katolika ».

Stipo Marčinković

BLAGOSLOV OLTARSKE SLIKE U ORAŠJU

U nedjelju, 22. kolovoza u župnoj crkvi blaženoga Alojzija Stepinca u Orašju, provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran blagoslovio je oltarsku sliku. Fresko sliku je uradio Vlatko Blažanović, akademski slikar iz Zagreba na površini od 30 četvornih metara. Slika predstavlja zaštitnika župe, blaženog Alojza Stepinca koji ispovijeda svoju vjeru pred likom Raspetoga. Župnik fra Anto Pušeljić je upriličio ovaj blagoslov kako bi se zahvalio darovateljima, obitelji Drage i Janje Živković iz Kostreča, ali i svim župljanima koji su sudjelovali u radovima oko uređenja interijera župne crkve. U prigodnoj propovijedi fra Lovro je pojasnio teologiju štovanja Boga, Bogorodice i svetaca u kojoj umjetnička djela približavaju poruku onih koje častimo.

Misno slavlje u prepunoj crkvi predvodio je provincijal fra Lovro uz koncelebraciju župnika fra Ante, definitora fra Mate Topića, gvardijana fra Marijana Živkovića i don Gorana Dabića. Poslije mise pod šatorom je upriličen ručak za sve sudionike misnog slavlja, a raspoloženje blagovanja agape uveseljavali su mladi svojom svirkom i pjesmom i folklorashi u narodnim nošnjama koji su plesali izvorna kola zajedno sa svima koji su se usudili uz ove velike vrućine zaigrati kolo. (fmt)

OPROŠTAJNA MISA FRA MARKA SEMRENA

Livno - Na dvadeset i drugu nedjelju kroz godinu, 29. kolovoza 2010. godine, bivši gvardijan franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu i novoizabrani pomoćni banjolučki biskup Fra Marko Semren slavljem svečane svete mise oprostio se s vjernicima i samostanskom zajednicom.

„Draga braćo i sestre! Životna mudrost kaže: ‘Sjeti se triju stvari pa nećeš nikada sagriješiti: 1. Odakle dolaziš?, 2. Kamo ideš?, 3. Pred kim ćeš jednom polagati račun?’“ Ovim riječima je Fra Marko započeo oproštajno euharistijsko slavlje u deset sati. U propovijedi je govorio o krepostima – krotkosti, blagosti i poniznosti. One su kao ljubičice u vrtu, jedva zamjetljive, a ukrašavaju cijeli vrt. Čovjek bez njih je kao vrt bez cvijeća. Vjernike je zamolio da pokušaju djelovati na oholice jer su oni u društvu kao korov u vrtu. Završio je riječima „Gdje je vjera tu je ljubav, gdje je ljubav tu je mir, gdje je mir tu je blagoslov, gdje je blagoslov tu je Bog, a ondje gdje je Bog nema nevolje.

Na kraju euharistijskog slavlja novoizabrani gvardijan goričkog samostana Fra Anđelko Barun je održao oproštajni govor u kojem je, u ime svih fratara i časnih sestara u livanjskom distriktu, najiskrenije zahvalio Fra Marku na dosadašnjem služenju bratstvu, primjeru franjevačkog života i životnog svjedočenja evanđeoskih vrednota, svim lijepim riječima i poukama, vedrini života koji je unosio u društvu, brizi i naporima koje je neumorno ulagao za duhovno i materijalno blagostanje franjevačke zajednice, livanjskog svijeta i kraja. Zatim je rekao da, iako Fra Marko postaje banjolučki pomoćni biskup, on ne raskida potpuno veze s livanjskim krajem jer ćemo ga vidati na krizmama, raznim posvetama i blagoslovima i drugim prigodama, a uvjeren je da će on rado posjećivati gorički samostan, u koji će se ponovno vratiti poslije odlaska u

mirovinu. Pošto mu je još jednom rekao «hvala na svemu učinjenom», poželio mu je obilje Božjeg blagoslova i providnosti u obavljanju nove službe.

Na samom koncu sv. mise, samostanski pjevački zbor je zajedno s novacima otpjevao pjesmu «Vivas» s kojom su još jednom zahvalili bivšem gvardijanu na suradnji i zajedničkom životu.

Fra Želimir Gogić

PROSLAVA MALE GOSPE U ŽUPI LJUBUNČIĆ

Ljubunčić, 8. rujna 2010. - U livanjskom kraju župa Ljubunčić blagdan Rođenje Blažene Djevice Marije slavi kao patron župe. Središnje euharistijsko slavlje na vanjskom oltaru pored župne crkve a ispred spilje Gospe Lurdske, predvodio je dr. fra Ivan Šarčević, profesor na Franjevačkog teologiji u Sarajevu i glavni urednik Svjetla riječi. Fra Ivan je predvodio i sv. mise trodnevnicice na koje se okupio lijep broj vjernika i mladih koji se tradicionalno ovih dana ispovijedaju uoči početka nove školske godine.

Stoga je na svim sv. misama u propovijedi povukao paralelu između današnjeg i vremena u kojem su živjeli Marija i Josip te naglasio da nam oni mogu biti uzor u mnogim stvarima, osobito hrabrosti koja je potrebna današnjem čovjeku za nove početke, bila to škola, brak ili izbori.

Na kraju misnog slavlja župnik fra Ivan Lovrić zahvalio je propovjedniku fra Ivanu na odazivu i poticajnim propovijedima. Zahvalio je i svećenicima koji su ovih dana bili na raspolaganju za sv. ispovijed, te župljanima na darovima kako bi se patron župe što svečanije proslavio. Posebnu zahvalu izrekao je livanjskim bogoslovima i novacima, te pozvao mladiće i djevojke da se ugledaju na njih i sami izaberu duhovni poziv.

Večernju sv. misu u 17 sati, predvodio je također fra Ivan, nakon koje je blagoslovio

nazočni puk, a posebno školsku djecu koja su na blagoslov donijela i svoje školske torbe s knjigama da ih Božji blagoslov prati kroz novu školsku godinu. A da im početak školske godine bude «sladak» i ostane u lijepom sjećanju, poslije sv. mise župnik je darovao djecu bombonima.

Fra Želimir Gogić

MALA GOSPA U JOHOVCU

Putujući prema filijali Johovac u župi Foča, na pamet mi padoše riječi iz pjesme „Bosno moja“ koje govore o tome kako je Bosna lijepa, mila i gizzdava. Toliko ljepote i miline utkane u blaga brda i doline, toliko pitomosti i miline da čovjeka zove da se vrati i započne ponovno tu živjeti. Netko je rekao kako je Bosna zemljovid duha-zemljovid vjere, i nije pogriješio. Već na samom dolasku na filijalnu crkvu u Johovcu, susrećemo srdačnost ljudi, snažan stisak ruke te vedrinu očiju. Kao da se i sunce danas radovalo i smiješilo pa rekao bih i nagradilo one vjerne koji su došli proslaviti svoj patron.

Svečanu svetu misu predvodio je župni vikar iz G. Dubice, fra Bono Kovačević, uz koncelebraciju zlatomisnika fra Velimira Zirduma, domaćeg župnika fra Joze Gogića, te dubičkog župnika fra Velimira Bavrke. Već sama ulazna pjesma „Čuj nas majko“, usmjerila je srca i duše vjernika na Onu koju i Bog sluša i uslišava. Puna crkva vjernika je odzvanjala pjesmom ali i riječima današnjeg propovjednika fra Bone, koji je glasno, jasno i nedvosmisleno, rekao bih pučki, približio ljudima našu Majku kao Onu kojoj trebamo sve donositi, jer Ona je Majka, a majci dajemo sve i ono najbolje ali i ono manje dobro. Pozvao je sve Johovčane da nikad ne napuštaju svoju rodnu grudnu, da ne zaborave mjesto na kojem su rođeni njihovi roditelji, mjesto koje je Bog blagoslovio i mjesto s kojeg Bog nikad neće otići. Ohrabrio je i one koji su se vratili i tako

ispisali i otpjevali najbolju pjesmu o Johovcu. Na konci misnog slavlja župnik fra Jozo Gogić zahvalio se svima koji su pomogli oko uređenja crkve i okoliša te pozvao sve da i dogodne dođu. Nakon svete mise, ispred crkve, poigralo se koje kolo te polako krenulo prema obiteljskim stolovima.

Na koncu završio bih riječima fra Mirka Filipovića: „Bog nek te Bosno moja zagrlji, Bog nek ti tvoje rane poljubi, Bog nek te majko utješi i oprosti“.

Fra Velimir Bavrka

MALA GOSPA U VITEZU

Vitez - Mala Gospa, kako donekle sugerira i ovaj pučki naziv, mali je blagdan no vrlo drag puku. Stoga mnogi iz naših krajeva na ovaj blagdan vole hodočastiti u neko marijansko svetište, a i oni koji ne odu u neko udaljenije svetište dođu i pomole se u svojoj crkvi. U travničkom kraju katolički svijet odlazi u (najveće) svoje svetište: na Gospino vrilo. Međutim, blagdan rođenja Blažene Djevice Marije slavi se i u Vitezu kao drugi patron, pa je tako je u srijedu 8. rujna u crkvenom dvorištu, ispod oraha ispred viteške župne crkve bilo vrlo svečano.

Proslavi su prethodile i vrlo posjećene mise trodnevnicu u nedjelju, ponedjeljak i utorak navečer. Ujedno je to bila i prilika za ispovijed. Na sam blagdan najprije je bila simbolična procesija oko crkve sa Gospinom slikom kao znak Marijinog hoda s putujućom živućom Crkvom, a zatim svečano misno slavlje koje je pred, s obzirom na blizinu Gospina vrila, iznenađujuće lijepim brojem vjernika predvodio viteški župnik fra Marko Kepić. U svojoj propovijedi istaknuo je Marijinu maleznost koja se prije svega očitovala u njezinom slušanju. S obzirom da je Marija prema evanđeoskim izvještajima izgovorila tek nekoliko riječi, upravo u tome nam može biti uzor, pogotovo u vremenu kada su riječi izgubile svoju sakramentalnost i kad jedni druge i ne saslušamo dovoljno a već im otimamo riječ, kada

se razbacujemo praznim pričama i floskulama, prizemnim obećanjima i jeftinim utjehama. Fra Marko je naglasio da ljudi zapravo svojom pričom i govorom žele sakriti svoju prazninu, a kako bi svaka riječ koja se izriče trebala izvirati iz srca poput Marijinog neka bude!

Fra Mišo Sirovina

PROSLAVA GOSPE LIPNIČKE

Srednja Lipnica - Nakon trodnevne duhovne pripreve svetim misama, na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije – Male Gospe, dana 8. rujna 2010. godine, u svetištu Gospe Lipničke u Srednjoj Lipnici služeno je svečeno euharistijsko slavlje koje je predvodio fra Ilija Mijatović, župnik župe Svete obitelji iz Osijeka uz koncelebraciju većeg broja svećenika-franjevaca i uz sudjelovanje velikog broja vjernika.

U svojoj nadahnutoj propovijedi fra Ilija je istaknuo povijesnu ulogu ovog svetišta za katolički puk tuzlanskog kraja kao i ulogu Blažene Djevice Marije u vjerničkom životu kršćana koji su stoljećima gajili pobožnost prema Mariji okupljeni oko zavjetne slike Gospe Lipničke koja do danas krasi kapelu u svetištu i jednakim intenzitetom privlači vjernike da joj hodočaste i svojim se molitvama utječu njezinom zagovoru za pomoć u najrazličitijim potrebama.

Nakon misnog slavlja za euharistijskim stolom, fra Marko Lovrić, župnik župe Šikara u kojoj se svetište nalazi, upriličio je u dvorištu kapele objed za uzvanike i ugledne goste koji su hodočastili u ovo drevno marijansko svetište koje osim duhovnog ima i velikog kulturno značenje ne samo za tuzlanski kraj nego i za cijelu Bosnu i Hercegovinu.

Naime, kapela Gospe Lipničke sagrađena je još koncem 17. stoljeća, a 2006. godine izvršena je temeljita rekonstrukcija i restauracija objekta i danas uživa status zaštićenog kulturno-povijesnog dobra i nalazi se na Listi nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine.

Fra Leon Kikić

REDOVNIČKI DAN: POVIJEST NADE I NADA ZA POVIJEST

Široki Brijeg, 11. rujna 2010 - Brijeg u nazivu Široki Brijeg sigurno ima neku važnost pa je grad po njemu dobio ime. Tu važnost uočavamo iz daljine približavajući se gradu kad ugledamo kako se „široki brijeg“ izdiže usred grada i na njemu izgrađeni prelijepa kamena crkva i samostan koja Širokobriježane i proslaznike, čim je ugledaju, poziva na molitvu, ulijeva sigurnost i pruža nadu za bolje, što je i bila tema ovogodišnjeg redovničkog dana, pod nazivom „Redovnički dan: povijest nade i nada za povijest“, 11. rujna 2010. godine, održanog upravo u tim prostorijama.

Kako i doliči redovničkom životu, program je počeo zazivom Duha Svetoga, i tad osjetimo da nas prožima radost, jedinstvo braće i sestara koji su došli iz svih krajeva Bosne i Hercegovine družiti se te saznati nešto novo važno i korisno za njihov život. Zatim, pošto je gvardijan fra Sretan Ćurčić iznio kratku povijest samostana i izrekao riječi dobrodošlice, predsjednica KVRPP BiH s. Ivanka Mihaljević je otvorila konferenciju i pozdravila nazočne. Pozdravne riječi su uputili i novoimenovani pomoćni banjolučki biskup dr. fra Marko Semren i vikar Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko.

Pored toplih pozdravnih riječi održana su dva predavanja vezana uz temu ovog redovničkog skupa. U prvom, održanom u prijepodnevnim satima, „Nada i redovnički život – ‘Ikona Apokalipse’“ dr. fra Domagoja Runje, bilo je riječi o kreposti «nadi» u knjizi Otkrivenja. Drugo predavanje, „Redovnički život – znak i svjedočanstvo nade“, održala je mr. sestra Valerija Kovač poslijepodne, kojim nas je upoznala s teološkim značenjem riječi «nada» i pokušala odgovoriti na pitanje: „Ima li danas nade za redovnički život?“

Između predavanja slavljeno je euharistijsko slavlje koje je predvodio mostarski biskup mons. Ratko Perić. Obraćajući se prisutnima naglasio je da se od svake redovničke

zajednice osim molitve traže djela i ona moraju biti prepoznatljiva drugima.

Doći u ovako lijepo mjesto, a ne saznati ništa o njegovoj povijesti bio bi velik promašaj. Zbog toga su domaćini organizirali obilazak crkve, samostana i dvorišta u kojima se nalazi kulturno blago ali i gorka povijest (grobница pobijenih fratara) ovog samostanskog područja.

Ovako lijep dan, kad redovnici i redovnice zaborave probleme i ostave svakodnevne poslove, završio je zajedničkom molitvom časoslova. Večernju molitvu predvodili su novaci Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Tako, kulturno i duhovno obogaćeni, radosni, te ojačani u jedinstvu, počevši i zaključivši susret s molitvom, braća i sestre su se u večernjim satima vratili svojim kućama i poslanjima, živjeti radosno vjeru onako kako su to činili redovnici kroz mnoga stoljeća.

Fra Želimir Gogić

PROSLAVA UZVIŠENJA SVETOGA KRIŽA U NIŠU (SRBIJA)

Niš - U našoj župi u Nišu koja je povjerenjena pastoralnom radu Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj, na sam blagdan Uzvišenja Svetoga Križa, 14. rujna 2010. godine, dogodile su se dvije veoma značajne obilježbe:

- Otovorenje trogodišnje pastoralne proslave velikoga jubileja, 1700 godina od kako je ktitor Kristove crkve car Konstatin Veliki promulgirao slobudu javnog ispovijedanja kršćanske vjere u svome carstvu (Milanski edikt)

- Dekret Nadbiskupskog ordinarijata o postavljanju župske zajednice u Nišu pod zaštitu novog patrona: UZVIŠENJE SVETOGA KRIŽA

Svi ovi događaji ostvareni su pod svečanom svetom misom u župskoj crkvi u Nišu koju je predvodio msgr. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolita uz koncelebraciju čitavog prezbiterija Beogradske nadbiskupije.

Proslava trogodišnjeg jubileja ostvaruje se pod motom „ZA SLOBODU OSLOBOĐENI“. Ovim činom Katolička crkva u Srbije započinje svoju individualnu proslavu koja će se ostvarivati kroz različite događaje: pastoralno-duhovne, kulturne, umjetničke, izdavačke i dr.

Dekret o preimenovanju patrona župe u Nišu predan je sadašnjem župniku Fra Niki Josiću koji je svesrdno ovu primio i kako je sam u svojoj zahvali rekao: „Prihvaćam ovaj KRIŽ i grlim ga kao jedinog znaka našega spasenja koji oslobađa čovjeka“!

Ovim događajima je prisustvovala i sestriinske Srpska pravoslavna crkva u delegiranim osobama profesora-svećenika Bogoslovijske Niške eparhije i namjesništva spomenute eparhije.

Fra Niko Josić

KAPITUL „NA ROGOŽINAMA“

Ovogodišnji kapitul „na rogožinama“ održali smo u Suhom Polju, 14. 9. 2010. Tom prigodom govoreno je o proteklim kao i o budućim aktivnostima u Provinciji. Govorili su provincijal fra Lovro Gavran, vikar Provincije fra Marijan Karaula, defnitor i ekonom fra Mirko Majdandžić, defnitori fra Pero Vrebac i fra Mato Topić. U nastavku slijede izlaganja.

BRATSTVO BOSNE SREBRENE DANAS

Draga braćo u Kristu i sv. Franji,
želim vam mir i svako dobro od Gospodina!

Kroz proteklu godinu dana, od našeg posljednjeg „kapitula na rogožinama“ (u Novom Šeheru, 14. 09. 2009.) život je više-manje normalno išao naprijed, bez većih skokova ili lomova. Nastojali smo pratiti potrebe naše Provincije, ali i surađivati s ostalim franjevačkim provincijama u regiji, kao i sa Franjevačkim redom u cjelini. Također smo nastojali gajiti i razvijati suradnju i sa mjesnom Crkvom, kako sa hijerarhijom, tako i s ostalim klerom.

U raznim prigodama smo posjećivali braću u Provinciji, ali i one u susjednim državama, kao i u Njemačkoj.

Sudjelovali smo kako na susretima KVRPP BiH, tako i na onima VFZ-a HR i BiH, te JKPM OFM.

U siječnju sam bio na susretu novih provincijala u Rimu, a u veljači na zasjedanju UFME (*Unio Fratrum minorum Europae*) u Bruxelles-u, skupa sa fra Perom Vrebcem.

Imali smo svoje predstavnike i na Kongresu VPMSS (*Vijeće za pravdu, mir i skrb za sve stvoreno*) 24.-30. 04. 2010. u Poljskoj – fra Miju Džolana i fra Franju Radmana.

Krajem svibnja su nas svojim bratskim posjetom počastili generalni defnitor za odgoj i izobrazbu, fra Rodríguez Vidal, te gen. def. za misije i evangelizaciju, fra Massimo Tedoldi. Tom prigodom smo ugostili i sve provincijske tajnike za dotične resore JKPM OFM. Bio je to plodan susret.

Ostala su nam u lijepom sjećanju i dva susreta gvardijana (12. 10. 2009. i 10. 03. 2010.) i jedan susret mlađih fratara (17. 03. 2010.). I dalje ćemo nastaviti s takvim susretima, nastojeći ih još više obogaćivati i usavršavati.

Ove godine su lijepo organizirane **zajedničke duhovne vježbe** izvan vlastitog samostanskog područja. To je pogodnost koju treba maksimalno koristiti. To se osobito tiče svećenika u pastoralu, jer je njima gotovo nemoguće u svojoj kući provesti u miru tjedan duhovnih vježbi. Izuzetak su Teologija i sjemenište, koji su sami po sebi velike zajednice, a nemaju pastoralnih obveza. Stoga, iako je ovogodišnje iskustvo bilo jako lijepo, ubuduće očekujemo još masovniji odziv. O ovoj temi će nešto više reći fra Pero Vrebać.

*Usput napominjem da i fra Pero i cijela naša Provincija ima čast da je Generalna Uprava Franjevačkog Reda našeg fra Peru Vrebaća imenovala **Generalnim Vizitatorom** Franjevačke provincije Naše Gospe Kraljice Mira u Južnoafričkoj Republici. **Čestitamo fra Peri** i želimo mu **uspjeh – na dobrobit braće u Africi i u cijelom Redu.***

Jedna od naših većih akcija na razini Provincije ove godine je bila **promocija zvanja**, o kojoj će nešto više reći fra Mato Topić. Ja želim naglasiti samo to da je svaki brat dužan angažirati se u pastoralu zvanja. A to se posebno tiče župnikâ i kapelanâ. Jedan od kriterija vrednovanja župnika i kapelana bit će i mora biti njihov rad s ministrantima, s mladima, sa FSR-om i njihovi rezultati u promociji zvanja. Ne može se netko smatrati dobrim pastoralcem, ako mu je župa mrtva ili uspavana. Dobar svećenik svoju župu mora probuditi i oživjeti. Nije to lako, ali uz Božju pomoć sve se može.

Ove godine, hvala Bogu, imamo **43** sjemeništara, **5** postulanata, **9** novaka i **40** bogoslova (*računajući tu i trojicu đakona*).

Uz naše bogoslove na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu studiraju još **42** vanjska studenta i studentice.

U vanjskoj gimnaziji imamo **79** đaka, a od toga ih **54** stanuje u konviktu.

Studentski dom na Kovačićima nam je uvijek popunjen (112 studenata), a odlučili smo i staru kuću provincijalata (na Koševu) pretvoriti u podružnicu studentskog doma – da ne stoji prazna i neiskorištena.

Danas će, s Božjom pomoći, **11** naše mlade braće položiti svoje svečane zavjete. Čestitamo im!

Trenutno imamo dvojicu đakona, a u nedjelju se, ako Bog da, u Đakovici redi i treći – fra Aleksandër Tanushi, Albanac.

Na Petrovo su zaređena dva nova svećenika naše Provincije.

Uz to, u subotu, 18. 9. 2010. u 10 sati, u Banja Luci bit će i biskupsko ređenje našega **fra Marka Semrena** za naslovnog biskupa Abaradire i pomoćnog banjalučkog biskupa. On je, **uz fra Hila Kabashi-ja, drugi živući biskup** naše Provincije – i ujedno **50-ti biskup franjevac u povijesti naše Provincije**. Nije to mala stvar. **To je veliko priznanje ne samo fra Marku, nego i cijeloj našoj Provinciji, pa i čitavom Redu.**

Dakle, s današnjim zavjetovanicima svega skupa imamo 332 zavjetovana brata: 307 sa svećanim i 25 sa privremenim zavjetima. Ako im pribrojimo i 9 novaka, svega skupa nas danas ima **341**. Imamo **2 biskupa, 284 svećenika i 3 đakona**. Časne braće laika imamo 5: 4 sa svećanim i jednog sa privremenim zavjetima. Zahvaljujemo Bogu na tim darovima, a svima koji se Bogu posvetišu, dao Bog svoj blagoslov i sreću u životu, uspješnost u radu i ustrajnost do kraja!

U međuvremenu nam je **umrlo 9 fratara**, a još ih je nekoliko bolesno. Za sad su najteže bolesni fra Franjo Filipović i fra Franjo Grebenar, pa i njih i ostale naše bolesnike preporučujemo u vaše molitve. (*Fra Vinko Ćuro se, srećom, izvukao iz krize.*)

Samo u protekloj akademskoj godini našu su zajednicu **napustila desetorica braće**, a od toga **trojica sa svećanim zavjetimima**. To je velika šteta za Provinciju, ali i za Crkvu u cjelini.

Moramo se prisjetiti da je na našem prošlom Generalnom kapitulu (2009.) istaknuta **žalosna činjenica da od svih redovničkih zajednica Red i svećeničku službu u posljednje vrijeme najviše napuštaju upravo franjevci**. To je zorno pokazano i brojkama i postocima. Bolje se drže i salezijanci, i isusovci, pa čak i kapucini i konventualci – od nas franjevaca observanata.

Zašto nam se to događa?

Ima tu sigurno mnogo razloga, ali **nije ni bez naše krivnje**. Jer franjevci ne žive ni u boljim ni u gorim uvjetima nego drugi, ali drugi su se barem u posljednje vrijeme pokazali stabilnijima od nas. Sigurno je da ima nedostataka i u odgoju, i u disciplini, i u trajnoj formaciji, ali dakako i u ne baš zdravom mentalitetu mnogih naših zajednica, te u okrnjenom identitetu franjevca u Crkvi i u današnjem društvu. Na tome ćemo morati mnogo raditi kroz dugi niz godina, jer daleko je lakše razoriti jednu zdravu zajednicu, nego okupiti, konsolidirati i ozdraviti ruševnu.

Najluđe bi bilo u ovakvoj situaciji opustiti se i rezignirano reći: „*Što se tu može? Što se dogodilo drugima, kad-tad dogodit će se i nama. Neka sve ide svojim tokom!*“ Kad bismo se s takvom filozofijom mogli pomiriti, ne bismo se uopće trebali ni oko čega mučiti. Ne bismo trebali ni biti svećenici i redovnici, nego pustiti da sve ide svojim tokom. Ali mi smo pozvani upravo zato da se borimo za dobro i protiv zla, da živimo Evanđelje Isusa Krista, da ga svjedočimo i naviještamo u zgodno i nezgodno vrijeme, pa makar nas to koštalo i komoditeta, i ugleda, i zdravlja, pa čak i života.

Kad god su franjevci tako razmišljali, bilo ih je. Njihov je primjer privlačio. Bilo je poželjno nalikovati takvim borcima. Bilo je časno stradavati poput njih!

Moramo se osvijestiti. Svi bez razlike! I meštri i prefekti, i profesori i župnici, i kapelani i časna braća, i stari i mladi. Svi moramo ozbiljnije shvatiti svoje franjevaštvo, mnogo vjernije ga živjeti, mnogo radosnije ga svjedočiti i mnogo odlučnije nuditi mladim ljudima ovaj put služenja Bogu i čovjeku.

Ne zaboravimo da smo svi mi po samoj svojoj svećeničkoj službi **odgojitelji** ne samo povjerenog nam Božjeg naroda, nego i naše mlade braće fratara. Ali **nitko se od nas ne bi smio upustiti u odgoj mladih naraštaja, ako sam ne bi bio sretan što je svećenik i redovnik, ako ne bi bio vjerran svom svećeničkom i redovničkom pozivu, te ako ne bi bio optimist i idealist.**

Razumije se da se naš optimizam i idealizam ne mogu oslanjati na ljudsku pamet, ljudsku snagu i dobrotu, nego isključivo na Boga i na njegovu bezuvjetnu ljubav prema svakom čovjeku, a posebno prema onom koji mu se svjesno i dobrovoljno predaje vjerom, nadom, ljubavlju, zavjetom i svojim bilo svećeničkim, bilo običnim vjerničkim služenjem. U tom smislu svi mi, oslonjeni na Božju ljubav i Njegovu Providnost, možemo i moramo biti i optimisti i idealisti. I kad bismo bili zaista takvi, bilo bi nas ne samo za naš narod u Bosni, nego i za misije diljem svijeta.

Čitav svijet danas vapi za svećenicima i općenito za ljudima od ideala, koji u tami zablude znaju pronaći istinu, koji kroz magluštinu beznađa znaju otkriti zraku svjetla, koji u masi ološa znaju prepoznati u svakom čovjeku nešto dobro, na što mogu nakalemiti poruku Evanđelja i navještaj radosne vijesti spasenja.

S tim ciljem smo se i okupili danas ovdje: da ojačamo svoju nadu, da produbimo svoj idealizam i da dadnemo podršku jedni drugima na putu prema ostvarivanju Kraljevstva Božjega među nama. Pa neka nam bude sretan i uspješan rad i blagoslovljeno bratsko druženje!

Fra Lovro Gavran, provincijal

NB! Fra Benedikt Vujica je izračunao i iznio podatak da nam je u posljednjih 20 godina (od 1990. do danas) umrlo 115 članova naše Provincije, a da ih je 46 napustilo Red i Provinciju (23 svećenika, 5 đakona i 18 svećano zavjetovanih bogoslova). Dakle, u 20 godina izgubili smo svega skupa 161 člana naše zajednice.

Dakako, to je za nas ogroman gubitak – ali on nas ipak ne smije obeshrabriti, nego samo potaknuti na još veće zalaganje, na vjernost i ustrajnost, jer je u istom razdoblju svećane zavjete položilo 165 mladih članova naše Provincije, tako da je naša provincija ipak, uza sve svoje probleme, po broju članova četvrta u Franjevačkom redu.

OBILJEŽAVANJE PROVINCISKIH OBLJETNICA

Etimološki je naša riječ *jubilej* preko latinske riječi *iubilaeum* nastala od starohebrejske riječi *yobhel* koja je označavala „rog za uzbunu i sazivanje naroda“ u starožidovskoj društveno-političko-religioznoj svakodnevnici. U starozavjetnoj Levitskoj knjizi jubilejom se naziva razdoblje od pedeset godina, a pedeseta je godina u cijelom Izraelu bila proglašena odnosno naviještena uz zvuke rogova kao *milosna godina* ili godina odmora za zemlju, stoku i ljude. Te su se godine opraštali svi dugovi, oslobađali robovi, vršila međusobna izmirenja... itd.

Praksu jubilarnih godina, ali u izrazito duhovnom smislu, preuzela je i Katolička crkva, proglašavajući ih svake 25. godine ili u nekim posebnim zgodama, a nazivaju se i *sveta godina*.

U naše vrijeme jubilej je ponajprije više ili manje svečana proslava okrugle obljetnice života i rada neke osobe, postojanja i rada neke ustanove ili pak određeno vrijeme od nekog događaja; sve ovo obično u razmaku od 100, 75, 50, 25, 20 ili pak 10 godina.

Bosanska franjevačka zajednica *Bosna Srebrena* je po starosti bez premca među ustanovama na ovim našim bosanskohercegovačkim prostorima: u kontinuitetu naime živi već nepunih 720 godina, od 1291. godine! Kroz to dugo vrijeme broj se njezinih članova mjeri u tisućama među kojima su zacijelo i neki za koje možda nikad nismo ni čuli a oni su bili važni i vrlo poznati u svom vremenu i dobro zadužili našu provinciju. Možemo samo pretpostavljati koliko sve mogućnosti za obilježavanje raznoraznih obljetnica ovo nudi! No, čini se, da se proteklih godina nismo baš previše umorili koristeći ove mogućnosti! I onda kad smo to trebali!

Spomenut ću sada neke od obljetnica naše zajednice kojih smo se sjetili ove godine te smo ih skromnije ili svečanije proslavili odnosno još uvijek proslavljamo: 100 godina od dovršetka gradnje župne crkve sv. Ilije i župnog dvora u Zenici, 140 godina od osamostaljenja kapelanije na Suhom Polju, 85 godina župe Bila kod Livna, 200 godina od rođenja fra Martina Nedića, 190 godina od rođenja fra Mihovila Sučića, 50 godina od smrti fra Jake Pašalića, 50 godina od mlade mise fra Velimira Zirduma i fra Ladislava Fišića...

Iz sljedeće godine izdvojio bih vrlo važnu obljetnicu: četiri stoljeća od tiskanja prve knjige u BiH na narodnom jeziku našega fra Matije Divkovića...

Naravno, ovo su samo neke od obljetnica jer i nisam namjeravao pobrojati sve njih i o njima opširnije progovoriti nego mi je nakana bila nas ovdje okupljene potaknuti na razmišljanje o smislu obilježavanja provincijskih obljetnica, na razgovor o toj temi i odluku da se ubuduće obljetnice proslavljaju. Ozbiljno i odgovorno!

Dakle, zašto bi trebalo zatrubiti i slaviti neku obljetnicu, posebice obljetnicu neke osobe bilo da je ona još uvijek živa ili je već odavno mrtva?

Jedna vijetnamska narodna izreka kaže: *Kada uživamo slatki plod, trebalo bi da se sa zahvalnošću sjetimo i onoga tko je zasadio voćku!* Trebalo bi obilježavati obljetnice ponajprije da bi se trubom upozorilo i podsjetilo na nečiji plodan život!

Koji su to plodovi života?

Zanimljivo je da smo u odgovoru na ovo pitanje na već priređenim slavljinama mnogo složniji nego u običnim danima. Naime, jubilarcu na slavljinama zahvaljujemo i pohvaljujemo ga, ne samo za ono što je izveo i proizveo, nego još više za način kako je to učinio: s puno strpljivosti i upornosti, samozataje i nesebičnosti, a sve iz iskrene ljubavi prema svojoj zajednici i svojim najbližima, svojim suradnicima i sunarodnjacima, na kraju krajeva i prema čovjeku uopće.

Slavljenjem prigodne obljetnice želimo potvrditi vrijednost nečijeg života, vremena i talenta koji su dobro iskorišteni. Zato je normalno, kako reče stari mudrac, da čovjeka obuzme radost nakon dobro obavljena posla. Trebalo bi da i nas zbog toga obuzme radost, a slavlje je zgodna prigoda da izreknemo tu svoju radost i zahvalnost onima kojima mnogo dugujemo.

S druge pak strane često moramo priznati da u svakodnevnom životu ne znamo i ne želimo zahvaljivati. Jedni drugima ostajemo dužnici. Škrtni smo katkada i za najobičniju riječ *hvala*, a pogotovo za neke konkretne geste zahvalnosti i ljubavi. Zbog toga su naši međuljudski odnosi često opterećeni nedorečenošću, npr. izostankom pravog i istinskog međusobnog vrednovanja našega djelovanja i obavljanja poslova i službi...

Dogodit će se, vrlo je vjerojatno, da se u trenutcima takvih svečanosti odnosno obilježavanja nečije obljetnice u nekom pojavi zavist te, ne smogavši snage da je obuzda, započne razgovor o bezvrijednosti jubilarčeva rada i života, o uzaludnosti njegove nade i stradanja... Srećom, nadam se, radit će se samo o pojedincima...

Svemu ovomu dodajmo da je svako obilježavanje obljetnice izvrsna prigoda za upoznavanje povijesti provincije i ponovno posvješćivanje našeg identiteta; da obilježavanje obljetnice župe, župne crkve i župne kuće može biti izvrsna pastoralna prigoda i događaj od iznimne pastoralne važnosti za određenu župu... itd.

Svakako i ovdje treba naglasiti kako je prema našim novim provincijskim Statutima uloga gvardijana i u obilježavanju različitih lokalnih obljetnica važna i nenadomjestiva, on bi zapravo trebao biti onaj koji će sav taj naš rad na vrijeme i dostojanstveno koordinirati...

Iz svega rečenog slijedi da je vrijeme jubileja odnosno obilježavanja obljetnica vrijeme upravljanja pogleda na ono dobro, uzvišeno i plemenito, jednom riječju na ono pozitivno i motivi-
rajuće, a što nam je itekako potrebno u ovom našem sadašnjem svakodnevnom društveno-političkom sivilu. Zato sam za obilježavanje obljetnica!

Fra Marijan Karaula

DUHOVNOST I FORMACIJA: NEKI IZAZOVI

Prema izvješćima gvardijana za proljetno zasjedanje Definitorija sastavio sam listu s informacijama koje bih rado podijelio s vama. Uz sve nepreciznosti u izvještajima (ponegdje nedostaju datumi, teme, imena voditelja) ipak imamo neku sliku. Možemo li biti zadovoljni s našim duhovnim obnovama, duhovnim vježbama, kućnim kapitulima i kapitulima samostanskog područja kroz proteklu 2009. godinu? Možemo li biti zadovoljni trajnom i početnom formacijom u našoj Provinciji?

Duhovne obnove

„**Svakog mjeseca**, u prikladno vrijeme, prema odluci samostanskog kapitula, **treba jedan dan biti posvećen duhovnoj obnovi**...“ „Gvardijani treba da jednom godišnje pošalju u Provincijalat izvještaj o održanim danima duhovne obnove“ (*Statuti Provincije: Član 10, § 1. i § 4.*).

Prema izvješćima u dva samostana nije bilo nijedne rekolekcije, u tri samostana održana je po jedna rekolekcija, u dva samostana po dvije, u dva samostana po tri rekolekcije, u dva po četiri, u tri po šest i u jednom deset rekolekcija. Dakle, daleko od onog što bismo željeli!

U okviru ovih redovitih mjesečnih duhovnih obnova mogli bi biti predstavljeni braći u svim samostanskim područjima dokument o franjevačkom župnom pastoralu: *Poslani evangelizirati u župi u bratstvu i malenosti* (Rim - Zagreb, 2009.), kao i ostali crkveni i franjevački dokumenti.

Da li bi bilo interesa da provincijsko tajništvo za duhovnost i formaciju organizira voditelje i teme i ponudi svakom samostanskom području za svaki mjesec duhovnu obnovu u dogovoru s gvardijanom?

Duhovne vježbe

„Sva su braća dužna svake godine obaviti duhovne vježbe u trajanju od najmanje pet dana. Organiziranje zajedničkih duhovnih vježbi za svu braću određenog samostanskog područja spada na gvardijana, koji također ima dužnost obavijestiti Provincijalat o obavljenim duhovnim vježbama i o sudionicima u njima“ (*Statuti Provincije: Član 8, § 1.*).

Na susretu gvardijana, 12/10/2009. predstavio sam smjernice za novu ulogu gvardijana prema „Statutima Provincije“ *Bosne Srebrene* i dokumentima Reda Manje braće. Posebnu pozornost smo posvetili organiziranju duhovnih vježbi. U dogovoru s gvardijanima sačinili smo listu naših kuća gdje bi bilo moguće organizirati duhovne vježbe za braću naše Provincije.

U suradnji s gvardijanima, voditeljima duhovnih vježbi i provincijalom fra Lovrom Gavranom objavili smo 19/11/2009. četrnaest termina duhovnih vježbi za ovu godinu i pozvali braću da se prijave za vrijeme i mjesto koje im odgovara, po mogućnosti izvan svog samostanskog područja.

Na susretu voditelja duhovnih vježbi, 18/02/2010. u Sarajevu razmijenili smo iskustva i razgovarali o sadržaju, načinu i dinamici modela duhovnih vježbi koje bismo željeli implementirati. Cilj susreta je bio razmjena iskustava i prijedloga kako bi ovogodišnja duhovna ponuda bila kreativnija, životnija i učinkovitija. Susret je završen *molitvenim čitanjem Riječi*. Ta praktična vježba omogućila je *lomljenje kruha Riječi Božje* kojim su se predvoditelji hranili pripremajući se za duhovne vježbe što će ih ponuditi braći naše Provincije.

Do sada su održane duhovne vježbe na osam mjesta, u Gučkoj Gori, Tolisi, Jajcu, Bistriku, Rami i Sućuraju, Visokom, Pogorelici, i na njima je sudjelovalo 90 braće. Prijavljenih za slijedeća 4 termina je 46 braće. Na Teologiji su profesori i studenti imali duhovne vježbe za sebe, kao i profesori u Visokom, budući da su vezani programom studija, odnosno školskih predavanja.

Koja su vaša iskustva s ovih duhovnih vježbi? U razgovorima s voditeljima kao i sudionicima čuli smo pozitivne dojmove koji nas ohrabruju da nastavimo s ovakvim modelom duhovnih vježbi i za slijedeću godinu. Želja nam je da zajedno domislimo što bi se još dalo popraviti. Zahvalni ćemo biti za nove prijedloge.

Kućni kapituli

„Sva svečano zavjetovana braća koja zakonito pripadaju određenom samostanskom bratstvu sudionici su **kućnog kapitula**, koji se **održava svaka dva mjeseca**, a po potrebi i češće“ (*Statuti Provincije: Član 121, § 1.*).

Prema izvješćima gvardijana, u pet samostana nije održan nijedan kućni kapitul, po dva kućna kapitula su održana u tri samostana, po tri kućna kapitula u četiri samostana, po četiri kućna kapitula u tri samostana, pet kućnih kapitula u jednom samostanu i u jednom samostanu se održavao svake subote. Dakle, i ovdje smo daleko od onog što *Statuti Provincije* nalažu!

Kapituli samostanskih područja

„**Kapitul samostanskog područja** sačinjavaju sva svečano zavjetovana braća koja se nalaze u samostanu i u kućama koje mu, kao filijale, pripadaju, a **održava se barem dvaput godišnje**“ (*Statuti Provincije: Član 122, § 1.*).

Prema gvardijanskim izvješćima, kapitul samostanskog područja održan je jedanput u jednom samostanu, dvaput u jednom samostanu, triput u pet samostana, četiri puta u tri samostana, pet puta u dva samostana i šest puta u jednom samostanu.

Po nesrazmjeru između propisanih i održanih kapitula, bilo kućnih bilo samostanskog područja, jasno je da postoje nejasnoće između ove dvije vrste kapitula. Upućujem braću na šesto poglavlje *Statuta Provincije*, gdje su detaljno opisani oba kapitula, pod brojevima 121-127. Kućni kapitul ne može zamijeniti kapitul samostanskog područja, niti kapitul samostanskog područja može zamijeniti kućni kapitul! Oba su nam potrebna.

Trajna i početna formacija

„Brigu od **trajnoj formaciji** u Provinciji vodi Tajništvo ili Vijeće za odgoj i izobrazbu potičući na samostalno proširivanje i obnavljanje znanja i stručno osposobljavanje, ukazujući na sredstva koja u tome mogu poslužiti, te **organizirajući povremeno odgovarajuće sastanke, tribine i predavanja** bilo za određene dobne skupine ili za braću angažiranu na određenim područjima apostolata ili neke druge djelatnosti“ (*Statuti Provincije: Član 44, § 2.*).

Vijeće za odgoj i izobrazbu održalo je dvije sjednice, 23. rujna 2009. na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i 12. svibnja 2010. u Provincijalatu na Kovačićima, u Sarajevu. Uz analizu aktivnosti i odgojnog procesa u svim našim odgojnim ustanovama, naglašena je potreba izrade temeljnih provincijskih dokumenata za odgoj i izobrazbu, koje Generalna uprava našeg Reda ustrajno traži zadnjih desetak godina od svake Provincije: **Ratio formationis, Ratio studiorum i Program trajne formacije**. Na svakom od ovih dokumenata rade imenovani koordinatori u suradnji s odgojiteljima i profesorima. Cilj je dovršiti ove dokumente do slijedećeg provincijskog kapitula 2012. god. kad bi se mogli usvojiti. Također je naglašena potreba za jačanjem suradnje u promociji duhovnih zvanja između odgojnih ustanova i pastoralnih djelatnika.

Na poticaj odgojitelja, Vijeće za odgoj i izobrazbu priprema dva važna susreta. Prvi je organizacija **okruglog stola na temu odgoja** u našim odgojnim zavodima, koji će se održati u subotu, 4. prosinca 2010. god. na našoj Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Na okruglom stolu o odgoju sudjelovat će svi naši odgojitelji, profesori, uprava Provincije, kao i sva druga zainteresirana braća i Provincije. Cilj susreta je razmijeniti mišljenja o odgoju u našim odgojnim ustanovama i formulirati način franjevačkog odgoja u Bosni Srebrenoj koji više odgovara potrebama Crkve, Reda i Provincije u ovom trenutku.

Drugi važni susret jest **tribina predstavnika klasičnih gimnazija** s hrvatskog govornog područja, s ciljem definiranja primjerenijeg programa za klasičnu izobrazbu. Ovaj susret će biti u Visokom, u prvoj polovici travnja, prije Uskrsa 2011. god. I na ovaj susret će biti pozvani svi odgojitelji, profesori, uprava Provincije, kao i sva zainteresirana braća i Provincije. Željeli bismo u razmjeni iskustava i informacija svih naših klasičara jasnije sagledati i formulirati potrebe i mogućnosti koje klasična izobrazba nudi.

Godine 2012. slaviti ćemo **800. obljetnicu pristupanja Franji i prvoj braći sv. Klare Asiške**. To bi mogla biti zgoda da dublje upoznamo život i karizmu sv. Klare i sestara klarisa, drugog franjevačkog Reda.

Fra Pero Vrebac

KRIZA MEĐU NOSITELJIMA DARA EVANĐELJA:

Izazov za zajednicu ili zabrinutost pojedinaca?

Svoje razmišljanje sam naslovio prema dokumentu generalnog kapitula Reda od prošle godine (2009) *Nositelji dara evanđelja*. Koristim također dokument *Smjernice za animaciju u šestogodištu 2010-2015.* koje je naš Red objavio u dokumentu *Ponovno krenuti od Evanđelja* kako bih se osvrnuo na naš pastoralni rad za koji sam na razini Provincije zadužen.

Sve naše djelovanje utemeljeno je na dvostrukoj vjernosti: vjernost Evanđelju i onima kome smo poslani, adresatima. I kad sam naslovio ovaj tekst „kriza među nositeljima dara Evanđelja“ nisam mislio samo na kvantitetu, naglo opadanje redovničkih zvanja i u Bosni Srebrenoj, nego prije svega na krizu očitovanu među nama i u nama samima. Neki od nas tu krizu ne žele ni vidjeti, a neki je samo konstatiraju. Tako i sam spomen „trajna formacija“ u nekima izaziva negodovanje jer smo već naviknuti funkcionirati kao tobože završeni i zreli ljudi.

Ove smo godine organizirali samo jedan jednodnevni susret mlađih pastoralaca nakon kojega sudionici nisu krili svoje zadovoljstvo. Fra Stjepan Duvnjak je ponudio razmišljanje kako na nov način vratiti važnost Isusova evanđelja i kako u izmijenjenim okolnostima obnoviti naš bosansko franjevački pastoralni specifikum: blizinu i odgovornost za svoj narod. Nadam se da smijemo razmišljati o višednevnom susretu svih pastoralaca, na izmjenju iskustva, u nekoliko turnusa a da to neće izazvati negodovanje. Vjerujem da možemo makar postaviti pitanja sadašnjeg trenutka kao odgovorni ljudi i članovi jedne respektabilne zajednice koja je i svome narodu i cijelom društvu kroz povijest bila snažno uporište.

Pastoralni program za promociju duhovnih zvanja

Na zadnjem susretu na rogožinama, prije godinu dana, u Novom Šeheru, najavili smo da ćemo u prošloj školskoj godini i godini svećenika zajedno sa sjemeništarcima, novacima i bogoslovima obići što više naših župa s ciljem promicanja novih zvanja.

I ovoga proljeća prilično smo prošli Bosnom Srebrenom. Uz provincijala, odgojitelje svih naših odgojnih institucija, sjemeništarcima, novacima i bogoslovima, s pjesmom, uz tamburice i gitare, i isto tako razumljivim i prihvatljivim svjedočanstvom o franjevačkom i svećeničkom pozivu nastojali smo, osobito mladima, posredovati aktualnost, nužnost i privlačnost nasljedovanja Isusa Krista po primjeru sv. Franje.

Bilo bi neozbiljno pa i oholo, služeći se usporedbom broja polaznika u sjemenište, konvikt i postulaturu ove i prošle školske godine, već sada govoriti o plodovima ovoga pohoda u kojeg smo puno uložili. Ali, nakon prijedena puta, treba kazati sljedeće: Premda je program bio dogovaran ranije, najavljen posebnim dopisom i u našem glasilu, i na internet stranici, pastoralci kamo smo išli, na nekim mjestima nisu ni najavili naš dolazak ili su to tako stidljivo i tiho učinili da mnogi župljani nisu ni razumjeli o čemu se zapravo radi. Od jedanaest samostanskih područja u koje smo išli, na svega tri susreta, braća su se istinski potrudili i okupiti mlade svih župa. Na drugim mjestima bilo je kao da smo iznenada došli na jednu od redovnih nedjeljnih misa. Svugdje smo, doduše, bili primljeni bratski, ali mladih radi kojih smo sve poduzimali bilo je krajnje malen broj.

Mislim da ne treba naglašavati da pitanje zvanja i kvalitete naših kandidata nije briga i odgovornost samo nekih u upravi i fratara u odgojnim ustanovama, nego svih nas. Naravno, nisu u našim rukama ni zvanja ni ljudske sudbine, možda neke strukture trebaju i odumrijeti, ali ako smo uvjereni u razložnost da se i danas bude bosanski franjevac, ne možemo u defetizmu i brizi samo oko sebe stajati skrštenih ruku i konstatirati kako će i nas, poduzimali mi što ili ne, zadesiti ono što se već dogodilo tzv. „kršćanskoj Europi“. Vjerujem da i na tom području možemo učiniti više pa ćemo i nastaviti s promicanjem duhovnih zvanja i franjevačke karizme.

Uz to planira se, nakon završetka školske godine, u Visokom neka vrsta duhovnoga susreta za ministrante, recimo iz svake župe po pet-šest u dva turnusa po 5 dana.

Evangelizacija mladih

Iako smo poslani svima, naš pastoralni rad na poseban način obuhvaća mlade, one koji traže, poput Franje Asiškoga a i nas mnogih, traže snažan odgovor koji uistinu može biti radikalnost Isusova evanđelja.

Obišao sam gotovo sve naše krajeve i susreo se skoro sa svim bratstvima FRAME i s više bratstava FSRa. Susretao sam se s braćom, asistentima svjetovnoga bratstva, koji rade na terenu, ali također okupio asistente i starijeg i mlađeg svjetovnog bratstva na zajedničke sastanke.

Ne mogu ne sjetiti se vremena bivšeg ateističkog režima u kojem je svako veće okupljanje mladih s određenim vjerskim programom bilo proglašavano „opasnim“ pod vodstvom „klerofašista“. Iz tih teških vremena prešli smo u vrijeme slobodnog djelovanja s nevjerojatnim komunikacijskim i drugim tehničkim mogućnostima. Ne zanosim se mišlju da ovu generaciju mladih, kao

nekada, možemo jednostavno držati u crkvi ili vjeronaučnoj dvorani i oduševiti ih za bilo kakav program. Isto tako, teško je odgovoriti na pitanje gdje se osjeća veći pad oduševljenja, kod mladih ili kod franjevac-pastoralaca, i je li sva kriza u obitelji i drugim odgojnim institucijama.

U ovom kratkom razdoblju rada s bratstvima FRAME u Provinciji dobio sam puno bolji uvid. Bez pretjerivanja može se reći da se rad s mladima na terenu, ne računajući katoličke škole, u cijeloj Nadbiskupiji sveo upravo na FRAMU, uz hvalevrijedne pokušaje nekih redovnica. I treba odati priznanje, osobito župnim vikarima, koji rade s Framom. Naravno da trebamo biti svjesni površnosti i manjkavosti, ali nikako opravdavati lijenost i pasivnost, posebno u onim župama gdje ima i puno mladih a s njima se posve slabo radi. S pravom se treba prozivati i mora očekivati veći angažman župnih vikara u radu s mladima, a od gvardijana i župnika da im ne budu smetnja, nego potpora. To od nas traži ne samo uprava i dokumenti Reda, nego temeljna opredijeljenost i Isusov zahtjev za naviještanje njegova evanđelja. Treba li spominjati da ćemo svjesne, zrele i angažirane kršćane u našim župama, Crkvi i u društvu, imat upravo preko Frame i FSR.

Misijsko djelovanje

Red od nas traži, razumljivo, da se odlučujemo i za misije. Ovdje se ne osvrćem na misijsko djelovanje naše braće izvan provincije, nego postavljam pitanje što za bosanske franjevce doista znači misijsko djelovanje - „*ad gentes*“ – *poći preko naših granica?*

Na susretu provincijskih tajnika JKPM OFM za misije i evangelizaciju održanog u Sarajevu 25-27. svibnja 2010., istaknuo sam da to znači ponajprije prelaziti razne granice ponajprije u našoj tako podijeljenoj i raznim granicama presijecanoj državi i društvu „Svijet je naš samostan, ponavljamo s određenim ponosom – piše u jednom dokumentu. Ipak, ako želimo da to bude vrijedan oslonac da *uzvratimo dar Evanđelja* trebamo ljubiti svijet, osjećati simpatiju za njega i ulaziti s njim u dijalog, da bacamo pozitivan pogled na kontekste i kulture u koje smo uronjeni, otkrivajući u njima nove mogućnosti milosti koje nam Gospodin pruža“ (*Ponovno krenuti od Evanđelja*, str. 9).

Naša misijska zadaća ostvaruje se najprije unutar našega društvenoga konteksta, osobito na području ekumenskog, međureligijskog, međuetničkog i međukulturalnog dijaloga. Ako sumnjamo u ovaj tako nužni aspekt našega kršćanskoga i franjevačkoga poslanja, onda smo slabići, loši nasljedovatelji Franje Asiškoga i krivotvoritelji naših franjevaca mučenika i uzornih kršćana.

Bili bismo licemjerni i neiskreni ako bismo zanijekali da mir i dijalog među ljudima, kao univerzalne evanđeoske vrednote, nailaze na velike barijere i unutar našeg naroda, Crkve a i unutar naše zajednice. Zato razgovor o pomirenju mora početi u vlastitim zajednicama, provinciji i pojedinim pastoralnim središtima. Franjevci svijet ni kulturu, ni ovu našu „sekulariziranu kulturu – ističe se u dokumentu Reda – ne trebaju gledati samo kao prijetnju, nego također kao novu i očaravajuću prigodu da naviještamo Evanđelje, kao teološki i pastoralni izazov. Svijet nije samo bojno polje, nego osobito mjesto pripravljeno za sijanje dobrog sjemena. Ne možemo evangelizirati ono što ne ljubimo“ (*Ponovno krenuti od Evanđelja*, str. 9). Kao da se strašimo pa i makar malo biti poput Franje iz događaja u Damijeti, da nas smatraju ludama radi evanđelja, da nas nazivaju „sultanovim papučarima“, zelenim franjevcima, izdajicama nacionalnog i katoličkog, samo što činimo ono što smo dužni činiti.

Slično su bili „člašćeni“ i naši uzorni predšasnici ali nisu od svoga naroda, svoje Bosne, ni od ponosnog imena časne institucije Bosne Srebrene, zadobili ikakav kompleks manje vrijednosti niti su svoje djelovanje svodili na političko strančarenje ili da bi iz osiguranoga života imali pravo mrziti i prezirati one koji drugačije vjeruju ili su druge nacije.

Ako naš suživot i dijalog s drugima nije utemeljen na evanđelju, Isusovu i Franjinu životu, onda je posve razumljivo, ali krajnje krivo da pojedinu braću pa i neke naše institucije proglašavamo antihrvatskim, antikatoličkim i anticrkvenim. „Dijalog – da ponovim s fra Stjepanom Duvnjakom

– ne znači relativiziranje vlastitog uvjerenja, već njegovo upoznavanje i produbljenje te spremnost da se upozna drugoga. Trebamo se oslobađati stereotipa o drugima i u dijalogu razbijati stereotipe o sebi. Za ovaj dijalog u našim okolnostima je važno da poznamo svoju prošlost, ali smo dužni s njim upoznati i svoje vjernike“ (Fra Stjepan Duvnjak, *Bosanski franjevac u svjetlu prošlosti i novih okolnosti*).

Dakle, bez obzira na klevete sa strane i bez obzira koliko malo spremnosti na dijalog bilo s druge strane, valja nam iz prošlosti učiti kako je sposobnost za praktični dijalog, i u težim okolnostima u Bosni, bio jedna od osnovnih pretpostavki za opstanak i franjevaca i katolika i Hrvata. Mi ne možemo slijediti politiku, nego nastojati biti vjerni Isusovom evanđelju koje je zahtjevno i nama i našim vjernicima, teško i nama i našem narodu, koji je – ne treba skrivati – kao i u Isusovo vrijeme, uvijek skloniji više slušati političare nego Isusa te i danas, kao i onda, dijele sudbinu ovaca bez pastira.

Fra Mato Topić

SVETI FRANJO ASIŠKI *viđenje, nasljedovanje i štovanje*

Ovih dana je u izdanju Franjevačke teologije Sarajevo izašla izuzetno vrijedna knjiga prof. dr. fra Luke Markešića **SVETI FRANJO ASIŠKI - viđenje, nasljedovanje i štovanje** u povodu 800 godina nastanka Franjevačkog reda (1209 – 2009.) Tema ove knjige je Franjo Asiški, univerzalni svetac Katoličke crkve i znamenita ličnost čovječanstva, prikazan također u bosanskom fokusu *viđenja, nasljedovanja i štovanja*, kao što upućuje podnaslov knjige, u duhu Franjinog načela konkretnog življenog evanđelja Isusa Krista u povijesti svijeta *prostorno i vremenski - secundum loca et tempora*.

Knjiga je na poseban način posvećena bosanskim franjevcima i franjevkaama od početaka njihove prisutnosti na južnoslavenskom području Bosne i okolnih zemalja, djelotvornih od prošlosti Bosanske vikarije do sadašnje Bosne Srebrene i drugih muških i ženskih zajednica – prvog, drugog i trećeg oblika Franjevačkog reda.

Knjigu, koju toplo preporučujemo, možete nabaviti na slijedećoj adresi: Franjevačka teologija, Aleja Bosne Srebrene 111, BiH-71000 Sarajevo. Za detaljnije informacije pozovite 033 453 266, Franjevački samostan Bistrik 033 236 107 ili direktno pišite autoru na e-mail: markesicluka@gmail.com.

Predgovor

Sveti Franjo Asiški je bio i ostao sve do danas znameniti čovjek i svetac u povijesti čovječanstva i kršćanstva, osobito Katoličke crkve, a pokazuje se da će tako biti također u budućnosti. To pokazuju pouzdani prikazi njegova lika i značenja razne vrste, od prikaza njegova značenja za religioznost i svetost do značenja za kulturu i humanizam u svijetu. Kao potvrdu toga potrebno je vidjeti brojnu literaturu o Franji Asiškom od samih početaka njegova života do naših dana.

Jedni ga gledaju više kao pozitivni lik prošlosti, drugi ga pokazuju kao lik budućnosti, a treći ga prikazuju kao ličnost koja u sebi spaja i pomiruje prošlost i budućnost. Tako, novo izdanje knjige *Saint Francis of Assisi / Sveti Franjo iz Asiza* od G. K. Chestertona[1], ističe njegovu ulogu u prošlosti, kad piše izdavač: „Franjo iz Asiza je, poslije Marije iz Nazareta, najveći svetac u kršćanskom kalendaru, i jedan od najutjecajnijih ljudi u cijeloj ljudskoj historiji. I sam pisac je svoje obraćenje na katolicizam, 1922. godine motivirao svetim Franjom, jer, kako kaže: „Samo Rimska crkva je mogla proizvesti jednog Svetog Franju iz Asiza.“ Drugi pisac, Mario von Galli, u svojoj knjizi *Življena budućnost – Sveti Franjo*[2] pokazuje kako je Franjo Asiški ne samo svetac prošlosti nego i budućnosti kršćanstva u povijesti svijeta. Nedavno pak objavljena knjiga *Franziskus, Rebell und Heiliger / Franjo, buntovnik i svetac* od Kustera Niklause[3] prikazuje Franju sveca koji se zalaže za budućnost i metodom bunta i revolucije. On, naime, danas, kao i prije skoro 800 godina u dijalogu sa sultanom Malik al-Kamilom, poziva suvremene neprijatelje na dijalog, pomirenje i mir: Franjo otkriva sa svojom *fraternitas (bratstvo)* inspiriranu vještinu života i unutarnju slobodu, koja je u biti radikalnija od francuske revolucije, koja govori profetički u svojoj Crkvi, prihvaća dijalog s drugim religijama i do danas fascinira ljude svih kultura. Sa svojom ljubavlju prema svijetu, dubinom svojih izvora i slobodom u svojem životu Franjo postaje također u postmodernom svijetu za jedne izazovom i za druge duhovnim pratiocem u vlastitom traženju smisla.

Na hrvatskom jezičnom području postoji više djela o Franji Asiškom, koja su prevedena od drugih ili napisana od domaćih pisaca. Povijest bosanskih franjevaca, od njihovog dolaska u 13. stoljeću do danas, opisana je također u brojnim historijskim djelima, kao što su posebno sintetička djela i spisi: *Epitome vetustatum bosnensis provinciae/ Pregled starina bosanske provincije* od fra Filipa Lastrića[4], franjevačke kronike, osobito one iz perioda turske vladavine, od Nikole Lašvanina do Josipa Markušića (još neobjavljena), *Kultura i bosanskih franjevci* od fra Julijana Jelenića[5], *Suputnici bosanske povijesti* od fra Ignacija Gavrana[6], *Svjedoci i učitelji*, Povijest franjevaca Bosne Srebrene, od fra Anđelka Baruna[7] (s iscrpnom domaćom literaturom), zbornici sa simpozija o znamenitim likovima ili događajima iz povijesti bosanskih franjevaca, te u novije vrijeme vrijedni spisi živih franjevačkih i svjetovnih autora o njihovim likovima i ulozi u društvenom i političkom životu 20. stoljeća. U knjizi *Život i umiranje pod križem – svjedočenje kršćanske i franjevačke duhovnosti bosanskih franjevaca*, od fra Marka Semrena[8], ukazuje se posebno na brojne svetačke likove, ispovjedaoce i mučenike, bosanskih franjevaca. O specifičnom životu i djelovanju bosanskih franjevaca piše također franjevac-kapucin Tomislav Šagi-Bunić u knjizi *Katolička crkva i hrvatski narod*. Uspoređujući ih sa drugim redovničkim zajednicama, on ističe kako su franjevci u duhu sv. Franje ostvarivali uspješno svoje poslanje i „odigrali najveću ulogu u krajevima i vremenima gdje nije bilo uspostavljene kršćanske vlasti, upravo gdje je struktura vlasti bila protivna kršćanstvu, a kršćani su bili samo više ili manje tolerirani; središnje mjesto, pak, u tom pogledu pripada Bosni“.[9]

Moja ova knjiga *Viđenja, nasljedovanja i štovanja sv. Franje Asiškoga* slijedi tu tradiciju svjedočanstava o djelovanju bosanskih franjevaca u duhu Franje Asiškoga. U tom smislu prikazuje *historijsko i teološko* značenje sv. Franje, kako se to očituje u njegovim riječima i djelima, te u svjedočanstvima njegovih suvremenika, nasljedovatelja i štovatelja, prije svega sv. Bonaventure.

Franjina duhovnost, koja počinje prihvaćanjem Boga za Oca na asiškom trgu, potvrđuje se u prihvaćanju Evanđelja u Porciunkuli, slušanja Isusovih riječi s križa u crkvi Damjana, razvija u stvaranju svoje franjevačke zajednice i dovršava u iskustvu Boga kao Ljubavi u Raspetom Kristu na brdu Al-Verni, jest iskustvena vjera u misterij svemogućega, milosrdnoga i tro-osobnog Boga – Oca, Sina i Duha – kako se objavljuje u Isusu Kristu. To je Bog koji ljubi svijet i čovjeka, te postaje čovjekom u povijesti čovječanstva utjelovljenjem, smrću na križu i uskrsnuću. U tom historijskom događanju je posebna uloga žene Djevice Marije i Duha Svetoga, po kojem Bog u Kristu ostaje prisutan u svojoj Crkvi do kraja povijesti svijeta. Zato je štovanje Marije bitna oznaka Franjine i franjevačke duhovnosti. Karl Lehmann[10] (*Die unbekanntenen Heiligen / Nepoznati sveci*).

Zajedno s prikazom života i djelovanja bosanskih farnjevaca kao prvoga reda, ovdje se prikazuje također *narav i uloga drugoga i trećeg reda brojne franjevačke zajednice* kao jedne kršćanske duhovne obitelji u svijetu i kod nas.

Obnavljanjem sjećanja (anamnesis) na naše početke i križnu povijest, ponovno sebi i drugima otkrivamo arhimedovsku točku, bogatstvo baštine, nenadomjestivi temelj - Isusa Krista, i Franju kao onoga koji je korjenito "slijedio nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista" (Prvo Pravilo, 1) i doslovce, "sine glossa", "opsluživao sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista" (Drugo Pravilo, 1; Oporuka). Pri tom možemo spoznati čime smo zidali na ovom temelju i otkriti da je tu bilo i zlata, i srebra, i dragog kamenja, a ne samo drveta, sijena i slame, što teško može izdržati vatru Božjeg suda (usp. 1 Kor 3,10-15). Ali, svjesni i svojih promašaja, možemo iskreno s Franjom ponoviti: "Počnimo iznova jer do sada smo malo, zapravo ništa učinili (1 Čel., 103). Proslava 800. obljetnice Franjevačkog reda (1209 – 2009) potiče nas također na obnovu viđenja, nasljedovanja i štovanja sv. Franje kao vjernog i oduševljenog nositelja dara Evanđelja svakom stvorenju po Kristovoj zapovijedi, kako to ističe i generalni kapitul Franjevačkog Reda u Asizu 2009:

Tema Kapitula bila je evangelizatorsko poslanje koje je osobito prikladno sredstvo da se Gospodinu uzvrati dar Evanđelja, koje je Franji darovano kao franjevačkom *obliku života (forma vitae)*. Dar Evanđelja stoji na početku našega bratstva. U Franjinoj *Oporuci* dar braće i dar evanđeoskog oblika života su usko sjedinjeni. Kad su prva dvojica Franjinih drugova od njega zatražili što trebaju činiti da žive kao on, odgovorio je: «Zaištimo savjet od Krista» i s njima se uputio u crkvu da tri puta otvore knjigu Evanđelja. Susret, pak, s Isusom Kristom u Evanđelju najbolje je metodološkim Emausa: Učenici, koji svoj hod započinju kao siromasi i prosjaci smisla, prekidaju šutnju kako bi započeli dijalog s uskrsnulim Kristom. Uče tumačiti svoj život i svoja iskustva polazeći od Pisma, dok Gospodin rasvjetljuje njihova srca.

Izdavanje ove knjige zahvaljujem svima koji su mi u tome pomogli svojim povjerenjem, izričitim poticajima, savjetima i prihvaćanjem samog tiskanja za našu crkvenu i društvenu javnost, ponajprije Franjevačkom provincijalatu Bosne Srebrene i Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.

Napomena

Teološko-znanstvena forma teksta u ovoj knjizi, odnosno služenje izvorima i literaturom, neujednačena je zbog prije obrađenih i objavljenih priloga u različitoj formi. Međutim, to ne umanjuje sadašnju, makar neujednačenu, znanstvenu formu tih tekstova i molim čitatelje da to, uz ovu ispriku, razumiju i uvažavaju. Osim toga, radi boljeg razumijevanja različitosti članaka i njihova jedinstva smatram potrebno navesti još slijedeće upute.

Prikaz sv. Franje Asiškoga u ovoj knjizi je obojen bosanskim miljeom zemlje Bosne – specifičnim kulturno, vjerski, nacionalno različitim modelima života - u koju su došli prvi franjevci već u 13. stoljeću i počeli svoje poslanje kao oduševljeni navjestitelji evanđelja, aktivni zagovornici ekumenizma i dijaloga s ljudima drugih kršćanskih crkava, različitih religija i svjetonazora, te mirotvoraca u društvenom i političkom životu, čime su postali znameniti i pravi svetački likovi, premda još neopravdano nekanonizirani u Katoličkoj crkvi. U tom smislu treba shvatiti i različitosti članaka u ovoj knjizi – od teoloških o Bogu, Isusu Kristu, Djevici Mariji, Crkvi i svecima u životu sv. Franje i Katoličke crkve, u kojoj je on bio „čitav katolički i apostolski“ (totus catholicus et apostolicus) do povijesnih i geografskih prikaza, posebno dinastije Kotromanića i Bosanskog kraljevstva, s kojima su bosanski franjevci od uspostave Bosanske vikarije (1339/40) bili posebno povezani i kao čuvari njihove baštine. Budući da je veliki katolički teolog Bonaventura, sam franjevac, najvjerniji tumač Franje, prikaz njegova teološkog naučavanja u ovoj knjizi dobro pojašnjava Franjin svetački i reformatorski lik, kao što tumačenje Bonaventure od teološkog pape Benedikta XVI. / J. Ratzingera to potvrđuje danas, također u smislu teologije oslobođenja.

Tekstovima drugih autora služio sam se također ovom prikazu, što može izgledati neobično, čak nedopušteno. Na to sam se odlučio računajući na predmnijevanu dozvolu tih autora, već pokojnih ili još živih, jer mi se to činilo intelektualno poštenijim, boljim i uvjerljivijim za čitatelje od mojeg prepričavanja (parafraziranja) njihovih stavova o sv. Franji, bosanskim franjevcima, povijesnim istinama i događajima na ovom našem južnoslavenskom tlu Balkana.

U Prilozima sam, također, donio autentične dokumente o počecima Franjevačkog reda, kako pokazuju Pravila i Oporuke sv. Franje i sv. Klare, svjedočanstva iz povijesti bosanskih franjevaca o njihovom djelovanju i kratke izvratke iz najnovijih dokumenata prilikom proslave 800. godišnjice Reda: 1209-2009.

Tekst je obogaćen brojim umjetničkim slikama iz života sv. Franje, sv. Klare i drugih likova, posebno iz povijesti bosanskih franjevaca.

Sarajevo, ljeta Gospodnjeg 2010.

[1] **G. K. Chesterton** (1874-1936), *Saint Francis of Assisi / Sveti Franjo iz Asiza*, predgovor J. F. Girzone, Image Books / Doubleday, New York – London – Toronto – Sydney - Auckland, 1989 / prvo izdanje 1924.

[2] **Mario von Galli**, *Življena budućnost – Sveti Franjo*, Brat Franjo/Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1974.

[3] **Kuster Niklaus**, *Franziskus, Rebell und Heiliger / Franjo, buntovnik i svetac*, Herder, Freiburg. Basel. Wien 2009.

[4] **Fra Filip Lastrić**, *Epitome vetustatum bosnensis provinciae/ Pregled starina bosanske provincije*, Anconae 1776 – Sarajevo 1977.

[5] **Fra Julijan Jelenić**, *Kultura i bosanski franjevci*, Prva hrvatska tiskara Kramarić-Raguz, Sarajevo I/1912. i II/1915).

[6] **Fra Ignacije Gavran**, *Suputnici bosanske povijesti, Svjetlo riječi*, Sarajevo 1990. i Sarajevo-Zagreb 2007.

[7] **Fra Andelko Barun**, *Svjedoci i učitelji*, Povijest franjevaca Bosne Srebrene, Svjetlo riječi, Sarajevo – Zagreb 2003.

[8] **Fra Marko Semren**, *Život i umiranje pod križem – svjedočenje kršćanske i franjevačke duhovnosti bosanskih franjevaca*, Svjetlo riječi, Sarajevo 2000.

[9] **Tomislav Šagi-Bunić**, *Katolička crkva i hrvatski narod*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1983, 200-204). Posebno u člancima pod naslovom: *O crt profila duhovnog života katoličkog kršćanstva u hrvatskom narodu i Franjo Asiški u povijesti hrvatskog naroda* (n. dj., 161-218).

[10] **Karl Lehmann**, *Die unbekanntenen Heiligen / Nepoznati sveci*, u: Gottes Freunde – unsere Freunde, Erfahrung mit Heiligen, Freiburg 1986, 7-10.

IZJAVA PRIGODOM POTPISA MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU

Dana 20. 9. 2010. u 12 sati u zgradi Parlamentarne skupštine BiH potpisan je memorandum kojim se podržava sufinanciranje obnove Ferhadija džamije u Banjoj Luci, Saborne crkve u Mostaru i Franjevačkog samostana Plehan. To je učinjeno u skladu s implementacijom Zajedničkog programa „Unapređenje razumijevanja na polju kulture u Bosni i Hercegovini“ koji financira Španjolski fond za postizanje milenijskih razvojnih ciljeva, a koji zajednički realiziraju organizacije UN-a (UNICEF, UNDP i UNESCO) i Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine u suradnji s Ministarstvom kulture i sporta Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstvom prosvjete i kulture Republike Srpske.

U ime Franjevačke provincije Bosne Srebrene sporazum je potpisao provincijal fra Lovro Gavran. Tom prigodom je dao sljedeću izjavu:

Poštovani ekscelencije, dame i gospodo!

Radujem se što smo se danas mogli okupiti oko jednog dobrog djela svi mi, ovako različiti, predstavnici svih triju konstitutivnih naroda i sve triju velikih vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini – skupa s visokim predstavnicima važnih institucija Ujedinjenih naroda, kao što su UNICEF, UNDP i UNESCO.

Ovaj čin ima važno **simboličko značenje**: tj. da svi mi iznutra (iz BiH), i svi dobri ljudi izvana (Ujedinjeni narodi izvan BiH) – želimo **zajednički** staviti **po jednu kap lijeka** na još uvijek otvorene rane u sva tri naroda. A te su rane najbolnije onamo gdje se diralo u narodne i vjerske svetinje.

Ovo se nipošto ne bi smjelo shvatiti kao niveliranje zločinâ i kao izjednačavanje zločinca i žrtve – jer to nikako ne bi vodilo ni pomirenju ni suživotu. Ovo je samo **gesta dobre volje**, i ništa više. **Kamo sreće da nam ovo uopće nije ni trebalo! Kamo sreće da nije srušena ni jedna bogomolja – ni jedna crkva i ni jedna džamija!**

Ali, na žalost, neki zli ljudi pomračene pameti, zaslijepljeni bezočnom mržnjom, u vihoru rata nisu znali razlikovati Božje od ljudskoga, pa su – želeći uništiti svoga po Bogu brata čovjeka – udarili i na samoga Boga, rušeći Božje hramove. Jer samo je jedan Bog, naš zajednički nebeski Otac, i nema drugoga! A nema ni čovjeka, koji ne bi bio Božji stvor i njegovo dijete, a ujedno naš brat ili sestra, **pa je nemoguće mržiti bilo kojeg čovjeka na svijetu, a ne zaratiti se sa samim Bogom.**

Pritom su zaboravili da je **živi čovjek najsvetiji Božji hram** i najveća slava Božja. **Zato je ubojstvo jednog jedinog nevinog čovjeka gori zločin nego rušenje na stotine materijalnih crkava i džamija.** Jer materijalnu crkvu i džamiju ljudi mogu ponovno sagraditi – još ljepšu i još veličanstveniju nego što je bila ona srušena, a mrtvoga čovjeka ne može oživjeti nitko, osim jedinoga svemogućeg, vječno živoga Boga životvorca.

Zato, potpisujući ovaj Memorandum o razumijevanju, **molimo Boga da se ovako nešto više nikada i nikome ne dogodi**, nego da svi narodi – kako u BiH, tako i u cijelom svijetu – žive u punoj slobodi, kako političkoj, tako i vjerskoj, da rastu u međusobnom razumijevanju i poštovanju, kao prava braća, a nikada više kao neprijatelji.

Zahvaljujemo svim dobročiniteljima, koji su omogućili ovo dobro djelo. Neka ih Bog nagradi srećom, istinskim mirom i svakim dobrom.

Fra Lovro Gavran, provincijal

ŽIVJETI SA SIROMAŠNIMA

Martin Kämpchen (Christ in der Gegenwart – August 2010)

Preveo: fra Živko Petričević

Majka Terezija koja bi 26. kolovoza ove godine navršila sto godina povezala je izvanrednu angažiranost s dubokom pobožnošću.

Kad je Majka Terezija u rujnu 1997 godine umrla, njezina slava dostigla je svoj vrhunac. Na sprovod skromne redovnice pohrlilo je u Kalkutu na stotine sudionika pogrebne svečanosti iz cijelog svijeta, među njima državni poglavari, kraljevi i kraljice. Nije bez ironije da je pogrebnu

svečanost za dobitnicu Nobelove nagrade priredila Indijska armija. U prilog tomu, mora se reći, da je samo njoj bilo moguće organizirati tu svečanost na najvećem natkrivenom stadionu u Kalkuti.

To je bila dojmljiva demonstracija poštovanja i naklonosti koje mogu steći osoba i djelo jedinog čovjeka, ako se strogo usmjeri prema cilju i predano vrši svoj posao. Procesija s lijesom na ukrašenom vojnom vozilu kretala se polagano kroz široke ulice velegrada. Konačno je iščezla u uskoj ulici u kojoj se nalazi matična kuća „Misionarki milosrđa“, onoga reda kojeg je osnovala Majka Terezija. Njezini posmrtni ostaci nisu bili pokopani na nekom groblju, nego su pohranjeni do danas u jednoj sali matične kuće, zatvoreni u jednostavni, jednobojni sarkofag. Od početka - prije proglašenja blaženom 2003 – ovaj spomenik se časti na način, kako se naime časte samo sveti. Tu se slave mise, mole krunice i devetnice. I nekatolici dolaze u posjetu.

Provokacija ljubavi prema bližnjemu

U Majci Tereziji prepoznalo se oduvijek povezanost neobičnog organizacijskog talenta s dubokom pobožnošću. Njezina ljubav prema „najsiriromašnijima od siromašnih“ bila je prava i tako nadmoćno jaka, da je morala tražiti put koji je vodio iz konvencionalne duhovnosti reda Loreto – sestara. Ona nije htjela podučavati kćeri imućnih obitelji, nego je htjela onima ljudima pomoći pokraj kojih je godinama prolazila idući u školu: prosjacima i bolesnima iz slum - ova – sirotinjskih četvrti, na pločnicima. Dakle istupila je iz reda i osnovala vlastiti red.

Da je ona svoju prvu kuću za teško bolesne i beskućnike otvorila u neposrednoj blizini Kali – hrama jednog znamenja i prošteništa Kalkute, to se ne može drugačije razumjeti nego kao izazov Hinduizmu. Hinduizam ne poznaje djelotvorne ljubavi prema bližnjemu na taj način kako je kršćanima naloženo i kako ju je Majka Terezija htjela vršiti u svom redu. Hinduizam poznaje bezuvjetnu solidarnost prema obitelji i redovnicima kojima trebaju osigurati uzdržavanje i prema Guru - u i njegovim učenicima i učenicama, ali ne prema ljudima ma gdje i tko oni bili.

U pismima njezinim duhovnim savjetnicima čitamo da je Majka Terezija bila svjesna, kako odlučno se je postavila protiv shvaćanja ondašnjeg kršćanstva u Indiji, kako se je izložila kritici i ismijavanju kad je svoj životni standard snizila, da bi živjela sa siromašnima. Ona je osnovala red kad su kolonijalni britanski gospodari upravo zemlju napustili, kad su kolonijalizam i hijerarhija bili u crkvi još neprikosnoveni.

Žarko življena vjera

Oni ljudi u Indiji i zapadnom svijetu koji su pobožnost i shvaćanje života Majke Terezije smatrali staromodnim i od jučer, trebali bi promisliti radikalnu volju redovnice za obnovom. Istina njezina pobožnost je tradicionalna: njezino štovanje srca Isusova, njezino jako naglašavanje sakramenata i svete mise, njezin nekritični stav prema autoritetu Crkve, kao svećeničkoj službi, službi pape. Također i njezino totalno odbijanje kontracepcijskih sredstava izgleda mnogim kršćanima kao nesuvremeno. Ipak može je se označiti kao predvodnicu teologije oslobođenja, jednom crkvenom „opcijom za siromašne“, reformom mjesne crkve u prilog nepovlaštenih, obespravljenih, i rubnih grupa društva. Stoga se kreću masovno do danas tisuće dobrovoljaca prema njezinim ustanovama da pomognu, premda mladi ljudi ne dijele ovaj tradicionalizam.

Majci Tereziji često je prigovarano, da ne želi mijenjati društvene strukture, koje stvaraju siromaštvo, nego samo ukloniti s kršćanskim milosrđem „rezultat“, ovih struktura - slams, potpuno hranjenu djecu, bolesti. Kolikogod prigovor bio opravdan, Majka Terezija imala je zato uvjerljiv odgovor: Dok god bolesnici na ulicama leže, i nitko ih ne zbrinjava, dok god su djeca izložena i siročad nemaju što jesti, potrebna je njezina karizma. Suzbijati uzroke trebaju drugi ljudi činiti.

Ponovo se traže djela kao svjedočanstvo za moralno mišljenje i životni stav od Drugog svjetskog rata u Njemačkoj. Uvijek iznova tražimo „autentičnost“ koja se dokazuje u kontinuiranom angažmanu. Budući da mi u našoj zemlji ne poznajemo mnoge uzorne ljude, koji bi također i na izvan djelovali, ostaje značenje Majke Terezije aktualno. Nažalost mnoge od njezinih biografija i prikazivanja prelivene su šećernim preljevom konvencionalne pobožnosti, što često s pravom one zastrašuje, koji bi u svojim rubnim grupama u našem društvu mogli biti inspirirani i podupirani životnim primjerom Majke Terezije.

Kad su pisma Majke Terezije, koja je ona upućivala svojim duhovnim savjetnicima, godine 2007 bila objavljena („Dođi, budi moje svjetlo“, izdavač Brian Kolodiejchuk, Muenchen 2007), pojavilo se njezino ime opet na prvim stranicama svjetskog tiska. Knjiga je bila vrednovana kao senzacija, jer je iznenada otpao spomenuti šećerni preljev. U svojim pismima, koja su obuhvaćala vremenski period od četrdeset godina ona se je bez iznimke tužila na duhovnu suhoću, na unutar-nju tamu i na osjećaj odsutnosti Boga. Sveti Ivan od križa na kojega su razni katolički duhovnici redovnice upućivali, nazvao je ovo „tamnom noći osjetila“ i „tamnu noć duha“ Ove noći trebaju očistiti osjetila i duh od utjecaja egoizma i drugih poriva i otvoriti dušu za Boga. Uznemirujuće za čitatelje jest, da je ova faza tame kod Majke Terezije trajala sve do njezine smrti. Čak su i mnoge sestre bile šokirane i vidjele su uzorni karakter njihove utemeljiteljice doveden u sumnju. Sestra Prema druga nasljednica Majke Terezije, koja momentalno vodi red, doduše je rekla da su ova pisma za red „blago“. Sestre ih čitaju i o njima meditiraju. Ova pisma pokazuju apsolutnu religioznu ozbiljnost Majke Terezije i utoliko je potvrđuju kao uzor. Pa ipak ona ukazuju na tako duboke tajne jedne žarko živuće vjere, da je jednostavni vjernici, pa ni mnoge sestre ne mogu slijediti. Ogromne napetosti, koje je Majka Terezija morala podnijeti, da bi protivnosti njezinog života praktično i duhovno učinila plodnim, povukla su je u ovo duhovno očajanje.

Ona nije htjela zatvoriti oči niti pred svijetom i njegovom najljućom nevoljom niti pred velikom tajnom Krista. Slično kao stigmatizirana ona je stalno krvarila, ali unutarne. Ovo su slojevi duše, kojih se smijemo dodirivati samo s najvećim oprezom. Prije svega ne smijemo si nikakav zaključni sud dopustiti. Reakcija na ova njezina pisma – Majka Terezija je usrdno molila svoje duhovne savjetnike, da ponište pisma – bila je odgovarajuće nezrela: Majka Tereza je bila upravo na temelju ovih pisama kao svetom prozvana; ili su je njezini kritičari odbacili kao licemjernu. Obadvoje ne pogađa bit stvari. Dublje značenje borbe za vjeru Majke Terezije shvatit će se u najboljem slučaju spekulativno i privremeno. Ova njezina borba nije se trebala obznaniti na ovakav senzacionalno - požudni način.

Vizija radikalne jednostavnosti

Mi moramo Majku Tereziju ponovno otkriti. Njezina pisma pokazuju: ona nije bila jednostavna žena kako ju se često predstavljalo. Za nas je važna prije svega njezina herojska hrabrost, protiv svakog pritiska također i u njezinoj crkvi, da održi svoj vanjski i unutarnji način života. Ona je odbila tehnokratsku revoluciju, da bi ostala siromašna. Nikakvi računari, nikakva televizija, nikakav internet! Računar imaju, koliko ja znam, u Indiji samo u matičnoj kući. Na internetu se traži uzalud web - stranica reda. Samo neka kalifornijska poticajna grupa stavila je u mrežu oskudne informacije. Ovo odbijanje modernosti moralo bi se kao nazadno i napadno kritizirati, kad to ne bi nastalo iz jasnog shvaćanja, da veliko siromaštvo u Indiji i drugdje traži adekvatan odgovor. Za Majku Tereziju i njezin red je ovaj odgovor: radikalna jednostavnost i čednost vlastitog života zbog pomoći i solidarnosti prema siromašnima. I to nije ni nazadno ni napadno, nego vizionarski prema budućnosti usmjereno i praktično. Nama se danas stalno predbacuje kako materijalno živimo iznad svojih mogućnosti i kako moramo svoj život pojednostaviti. Majka Terezija je s tim počela prije više desetljeća.

*Homilija u povodu otvaranja nove akademske godine
na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu*

TKO JE NAJVEĆI?
(Lk 9,46-50)

Dokle god su Isusovi učenici poimali kraljevstvo Božje kao zemaljsko kraljevstvo, bilo je neizbježno da se natječu međusobno za najviša mjesta, za položaje i funkcije. Zato su i raspravljali o tomu tko bi od njih bio najveći. Beda Časni je ustvrdio da je došlo do te rasprave zbog toga što je Isus uzeo sa sobom Petra, Ivana i Jakova na goru preobraženja, te su drugi zbog toga bili zavidni i ljubomorni. Isus je zapazio ljubomoru i zavist među svojim učenicima pa im nastoji pomoći da ispravno razumiju istinsku veličinu čovjeka i svoga poslanja. Zato uzima dijete i postavlja ga pokraj sebe da ga svi vide i nastavlja pojašnjavati: „Tko primi radi mene ovo malo dijete, mene prima. A tko mene prima, prima onoga koji je mene poslao.“

Što Isus pod tim misli? Što ovom gestom želi reći nama danas?

Dvanaestorica su izabrani Isusovi pomoćnici, učenici, poslani naviještati Radosnu vijest i liječiti bolesne, dok ovo dijete nema nikakve vlasti, ni časti, ni ugleda. I Isus se poistovjećuje s ovim djetetom. On kao da želi reći: „Ako ste spremni provesti život služeći, pomažući i voleći ljude koji, u očima svijeta, nemaju nikakvog ugleda, nikakve vlasti i nikakve časti, vi služite meni i služite Bogu. Ako ste spremni utrošiti svoj život čineći ove, naoko nevažne stvari, i ne trudite se biti ono što svijet naziva veliki, vi ćete biti veliki u očima Božjim“. Primiti nekako dijete, znači primiti Isusa, a primiti Isusa znači promijeniti ljestvicu vrednota, ispraviti svoja lažna načela i promijeniti osobne planove. Drugim riječima to znači: obratiti se. **Nije i ne može biti velik onaj koji je na visokom položaju, moćan i ugledan, već onaj maleni i ponizni koji služi siromasima, potrebnima i nemoćnima.**

Nekako dijete ovdje postaje sakrament Isusove prisutnosti. I još više: tko prima dijete u Isusovo ime, prima onoga koji ga posla, nebeskog Oca. Isus se poistovjećuje s onima koji nastavljaju njegovo spasenjsko djelovanje (Lk 10,16). To poslanje jest služenje patnicima, odbačenima, bijednima i siromasima. Učenik Ivan svjedoči da neki u Isusovo ime izgoni zloduhe i nastavlja: „Htjedosmo mu zabraniti jer te ne slijedi s nama“ (Lk 9, 49). Isus uči toleranciji i kaže: „Nemojte mu braniti! Tko nije protiv vas taj je za vas“ (Lk 9,50). Isus poziva Ivana i ostale da ne odbijaju one koji još ne pripadaju krugu njegovih učenika. Svi su oni potencijalni Isusovi učenici, budući da vjeruju u moć Isusova imena i u njegovu osobu. Evanđelje i spasenje su ponuđeni svima. Pritom Isus naglašava evanđeosku vrednotu služenja.

Znamo iz vlastitog iskustva da ima raznih motiva za služenje. U nama postoje želje za ugledom, želje za položajem i želje za isticanjem. One su prirodne i ljudske. Problematične postaju tek kad zagospodare našim ponašanjem.

Dugogodišnji liječnik prestižne bolnice divio se strpljivosti i veselosti medicinske sestre koja je desetljećima vjerno služila pacijente dan i noć. Kad je čuo kako je slabo plaćena, iznenađen je uzviknuo: „Pa zašto ne zahtijevate veću plaću? Bog je svjedok da Vi to zaslužujete!“ „Ako Bog vidi da ja to zaslužujem“, odgovori bolničarka, „to mi je dovoljno“. Ona je radila ne za plaću, ne za prestiž, nego za Boga. **Kad mi radimo za Boga, prestiž i materijalna dobit su zadnje stvari koje nas zanimaju.**

U nama postoji želja za položajem. Ako je netko na položaju ili u crkvenoj službi, ne bi to smio gledati kao čast nego radije kao odgovornost. Ima onih koji služe u Crkvi, koji nažalost ne misle na ljude kojima služe, nego misle samo na sebe.

Novozaređeni biskup kome su došli čestitati na postignutoj službi skromno je uzvratilo: „Oprostite, ali ja ne trebam vaše čestitke! Ja trebam vaše molitve i vašu potporu u služenju!“

Biti izabran za službu znači biti određen za služenje, a ne uzdignut na čast, kako mi to često shvaćamo.

U nama postoji *želja za isticanjem*. Mnogi ljudi rado služe dok ih drugi hvale i veličaju. Isusova uputa je jasna: neka vam ne zna lijeva što čini desna. Ako dajemo samo zato da bismo nešto zauzvrat zaradili ili zadobili, onda je upitna naša motivacija. **Dostojanstvo kršćanina i franjevca nije u položaju i časti koju ima u Crkvi, u društvu, već u služenju odbačenima, bolesnima, siromasima i potrebnima.** Evanđeoske vrednote malenosti i poniznosti se stječu vježbom, ne teorijom, svjedočenjem, ne govorenjem o njima.

Ako želimo biti veliki u Božjim očima, ne preostaje nam nego riskirati: biti maleni, neznačajni, u ljudskim očima. Upravo onako kako je to bio sv. Franjo Asiški. Na kraju života, pred smrt, diktirajući braći svoju *Oporuku*, prisjetio se svog služenja gubavcima, najvećim patnicima svoga vremena, i to iskustvo služenja mu je pomoglo u procesu obraćenja. Stoga je mogao radosno zasvjedočiti: „Ono što mi se činjaše gorkim pretvori mi se u slast duše i tijela“ (*Opr* 3).

Fra Pero Vrebac

Govor dekana teologije fra Mile Babića na otvaranju ak. god. 2010/11.

TEOLOGIJA KAO PRAKSEOLOGIJA

Ove godine sam upoznao profesora evangeličke teologije i ujedno profesora sociologije na Sveučilištu u Bielefeldu, *Heinricha Schäfera*. Bio je profesor u Latinskoj Americi, u Kostarici. Provodio je istraživanja sa svojim asistentima u Latinskoj Americi. Ove je godine sa svojim asistentima – jedan je od njih dr. Zrinka Štimac, koja je rođena u Slavonskom Brodu i koja je neko vrijeme živjela u Mostaru – vodio projekt o religioznoj situaciji u BiH. Sudjelovali smo zajedno na Međunarodnoj konferenciji u Mostaru i tu smo se поближе upoznali. Uvidio sam kako on oslanjajući se na velikog francuskog sociologa Pierrea Bourdieu-a razrađuje teologiju kao prakseologiju. On tvrdi da teologija – ako želi biti danas relevantna – mora uvažiti dva zahtjeva; 1. mora se razvijati s obzirom na društvene uvjete u kojima živimo i djelujemo; 2. mora se razvijati u svjesnom razračunavanju sa svojim društvenim i religioznim kontekstom. Teologija se mora jednostavno pokazati sposobnom za globalne i lokalne odnose i sposobnom za dijalog. On shvaća i religiju i teologiju kao praktične logike, kao dva oblika prakse, točnije rečeno, shvaća teologiju kao prakseologiju.

Živimo u društvu koje se promijenilo. Promijenili su se društveni uvjeti u kojima se prakticira religija. Današnje društvo je globalizirano, što znači da u istom društvu žive pripadnici različitih nacija, kultura, religija, svjetonazora i civilizacija. Nosilac te globalizacije je Zapad i zato se javljaju otpori globalizaciji u nekim zemljama. Budući da živimo u svijetu u kojem vlada princip pluralizma, u svijetu religioznog i svjetonazornog pluralizma, danas postaje najvažniji *odnos prema drugom*. Danas nastaje nova paradigma mišljenja. To je paradigma relacije, ili paradigma *Netzwerk*-mišljenja, paradigma relacijskog ili umreženog mišljenja. Nekada je princip mišljenja bila supstancija, u novom vijeku princip mišljenja je bio subjekt, a sada u pluralnom i globaliziranom svijetu primat ima relacija. To je relacijsko mišljenje ili kako to Schäfer naziva *Netzwerk*-mišljenje, tj. umreženo mišljenje, oslanjajući se na Bourdieu-a. U religiozno i svjetonazorno pluralnom društvu potrebna nam je interreligiozna perspektiva i interreligiozni dijalog.

Religije nas upućuju na Transcendenciju, na stvarnost koja nas nadilazi, koja nadilazi i naše mišljenje i naš jezik i naše djelovanje. Upravo po tome što nas upućuje na Transcendenciju, religija kao oblik prakse razlikuje se od većine drugih oblika prakse. Različite religije imaju različite predodžbe Boga i svaka predodžba Boga nameće se kao apsolutna. Lako dođe do sukoba između ovih apsolutnih predodžbi ako im se pridruže politički sukobi. Sociološka i hermeneutička istraživanja pokazuju kako u zajedničkim molitvama između pripadnika različitih religija ostaju protuslovlja između različitih slika Boga kao prisutna i trajna razlika uz istodobno uzajamno priznanje te različitosti.

Praksa zajedničke molitve pokazuje da se o Bogu ne može ništa *kazati*. Njemačka riječ za *kazati* je *sagen*. O Bogu se i po ranom Wittgensteinu ne može ništa kazati. Bog nije stvar među stvarima, nije biće među bićima. Bog nadilazi sve stvari, sva bića i sav svijet. O Njemu se može – ako imamo iskustvo Transcendencije – govoriti različito primjereno tom iskustvu. Njemu se može ipak zajednički moliti, tj. u povjerenju govoriti. U govoru praktične logike može se reći sljedeće: temeljni oblik teološkog govora o Bogu nije *propozicija*, engleski: *proposition*, njemački: *Aussage*, a to znači ne može se o Bogu govoriti u deskriptivnim rečenicama, u rečenicama koje opisuju stvari. Jezik prirodnih znanosti je deskriptivni jezik. Temeljni oblik teološkog govora o Bogu jest *doksologija*, a to znači *metafora*. Ne možemo o Bogu praviti nikakve objektivno istinite iskaze, jer Bog nije stvar. O Bogu možemo govoriti samo metaforično, na Njega upućujemo metaforičnim jezikom. Ne možemo imati deskripciju Boga. Upućujući metaforičnim jezikom na Boga kao na Apsoluta mi stavljamo time granicu ovome svijetu, pokazujemo ovom svijetu i njegovu jeziku da je ograničen, da je relativan, da ne može i ne smije sebe apsolutizirati. Religiozni jezik je drukčiji, on pravi prekid s jezikom ovoga svijeta. Granice ovoga jezika su istodobno i granice ovoga svijeta. Bog nije apsolutan ako ga možemo obuhvatiti svojim jezikom. Zaključak glasi: Bog je apsolutan, a naše predodžbe Boga su relativne.

Prakseološki pogled na dijalog između religija pokazuje da logičko neprotuslovlje ne znači bezuvjetno i praktično neprotuslovlje, da logička koherentnost ne znači bezuvjetnu i praktičnu koherentnost. Za prakseološko stajalište važno je opisati prakse drugih religija, a ne samo njihove teološke sisteme. Za prakseološko stajalište važna je antropološka dimenzija u interreligioznom dijalogu, jer nam ona pokazuje da u svakoj religiji ima dobrih i zlih ljudi, svetih i grešnih ljudi. Iz prakseološke perspektive vjera i život idu skupa. Tu se radi o jednom te istom procesu. Čovjekov život i njegova vjera su proces koji sadrži kognitivnu, afektivnu i tjelesnu dimenziju. Nije važno upoznati samo nauk drugih religija, nego i ispovijedati svoju vlastitu vjeru i čuti kako drugi ispovijedaju svoju vjeru, važna je, dakle, praksa vjere. U ispovijedanju svoje vjere čovjek potvrđuje i razvija svoj identitet, oslovljava Božju apsolutnost i pokazuje svoju vlastitu granicu i granicu ovoga svijeta. Svojim doksološkim metaforičnim govorom vjernik priznaje eshatološki pridržaj.

U interreligioznom dijalogu je važno da sudionici budu svjesni svoje vlastite pozicije i tuđe pozicije. U dijalog sudionici unose svoje vlastito predznanje. Dijalog pretpostavlja određena uzajamna očekivanja. Dobra pretpostavka za dijalog je fundirano znanje o praksi drugih sudionika, a ne samo o njihovim teološkim sustavima. Za religioznu praksu dijaloških partnera jednako su važni ne samo kognitivni elementi, nego i afektivni i tjelesni elementi. Dispozicije svih sudionika dijaloga nalaze se pod utjecajem praktičnih logika, pod utjecajem moći i objektivnih strategija i njima su ograničene. Inicijativa za dijalog se nalazi pod utjecajem svjetske konstelacije moći.

U interreligioznom dijalogu je važno da partneri opišu svoju vlastitu praksu i praksu drugog i da se to opisivanje obavi na hermeneutički način. Time je rečeno da u tom opisu dođe do izražaja drugost drugoga, a ne svođenje drugog na naše vlastite sheme. U dijalogu svatko zastupa svoju vlastitu poziciju, što znači da nitko u dijalogu ne može zauzeti neku meta-poziciju, jer svaka meta-pozicija ugrožava dijalog. Nitko od nas nije iznad procesa dijaloga, iznad povijesti, svatko je sastavni dio dijaloškog procesa. U dijalogu postoji recipročnost, tj. uzajamnost. Ta uzajamnost pretpostavlja jednakost, jednakovrijednost.

Važno je znati da svaka religija u velikoj mjeri ima posla s afektima, s držanjem i položajem tijela i s praktikama. Kognitivni elementi su središnji za teologiju kao znanost, ali su za religioznu praksu jednako važni, ako ne važniji, osjećaji, tijelo, radnje i postupci. Oni nam pomažu da bolje razumijemo kognitivne sadržaje u religiji i da istodobno otkrijemo dublju povezanost među religijama. Navest ću primjer. Netko od nas može imati vrlo pozitivan spoznajni odnos prema drugom čovjeku, vrlo visoko mišljenje o drugom čovjeku, ali osjećajno toga drugog čovjeka jednostavno ne podnosi. Držanje tijela može biti u protuslovlju s našim afektima, a praktično ponašanje može biti u protuslovlju i s našom spoznajom i s našim osjećajima. Zato je u interreligioznom dijalogu važno tematizirati jače nego do sada te afektivne, tjelesne i praktične aspekte religije.

Važno je također da u interreligioznom dijalogu govorimo ne samo jedni o drugima, nego i da se otvorimo trećim temama, da se otvorimo zajedničkim izazovima, bilo da su to izazovi socijalne, ekološke, političke ili ekonomske naravi. Dijalog ostaje otvoren i nikada završen. On je proces.

Dijalog ne treba težiti za apstraktnom univerzalnošću i za apstraktnim jedinstvom, nego za praktičnom univerzalnošću. To je univerzalnost života koja se sastoji u tome da se uzajamno tretiramo kao ljudi na konkretan i praktičan način u svim svojim različitim oblicima života i u različitim kontekstima. Univerzalnost koja nije prisutna u konkretnom kontekstu i koju nitko ne zamjećuje, jednostavno ne postoji. Tu praktičnu univerzalnost života možemo učiti samo jedni od drugih, tako što čujemo jedni druge. Objava nam se kao prekid s uobičajenim događajima preko drugog.

Na kraju kao ilustraciju, kao primjenu svega što sam rekao, postavljam sljedeća pitanja:

Pogledajmo kako se u BiH ponašaju u praktičnom životu, osobito na utakmicama, gostionicama i na radnom mjestu katolici, pravoslavci, muslimani – postoji li među njima religiozna razlika, i ako postoji, kolika je?

Poslušajmo svakodnevni govor katolika, pravoslavaca i muslimana u BiH – postoji li među njima religiozna razlika, i ako postoji, kolika je?

Pogledajmo držanje tijela i tjelesne geste katolika, pravoslavaca i muslimana izvan molitve i u molitvi u BiH - postoji li među njima religiozna razlika, i ako postoji, kolika je?

Pogledajmo glavne emocije katolika, pravoslavaca i muslimana u BiH – postoji li među njima religiozna razlika, i ako postoji, kolika je?

Pogledajmo znanje o svojoj vjeri katolika, pravoslavaca i muslimana u BiH – postoji li među njima religiozna razlika, i ako postoji, kolika je?

Kada bi se to istražilo, moja je pretpostavka sljedeća: što su razlike na praktičnoj razini manje, to ljudi imaju veću potrebu da ih uvećavaju u teoretskoj, apstraktnoj razini.

FRA TOMO BULJAN
(1941 - 2010)

**Oproštajni govor gvardijana fra Marka Semrena na sprovodu
+ fra Tome Buljana**

*Ako Boga i božansko želimo upoznati, moramo ljubiti
ako čovjeka i ljudsko želimo voljeti, moramo ga upoznati*

Mnp. o. provincijale fra Lovro Gavranu, velečasni Ilija Miškiću zastupniče Vrhbosanske nadbiskupije i dekanu bugojanskog dekanata, dragi Željko, Hrvoje, Marijane, Marta, Ruže, Marija s obiteljima, braćo svećenici, časne sestre, mnogobrojna rodbino i prijatelji pok. fra Tome Buljana. Uistinu nenadano i iznenada nas je napustio i preselio se Gospodinu naš subrat fra Tomo Buljan.

Tomo se rodio od roditelja Stipe i Ane r. Mihaljević u selu Kablići (župa Ljubunčić) 3. ožujka a kršten je 9. ožujka 1941. godine. Osnovnu školu završio je u Priluci (1948.-1952), nižu realnu gimnaziju u Livnu (1952.-1956.), a franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1956.-1960.). U novicijat ga je primio 14. srpnja 1960. godine u Kraljevoj Sutjesci provincijal fra Boris Ilovača i nakon godinu dana u istom mjestu

15. srpnja 1961. položio je jednostavne zavjete, a svečane je položio u Sarajevu 2. siječnja 1967. godine pred provincijalom fra Vjekom Zirdumom. Po završetku novicijata u rujnu 1961. odlazi na odsluženje vojnog roka u Vranje. Filozofskoteološki studij je studirao u Visokom (1963.-1965.) i u Sarajevu (1965.-1968.). Sve stupnjeve sakramenta reda podijelio mu je u Sarajevu sarajevski nadbiskup Marko Alaupović - podđakonat 18. veljače, đakonat 11. ožujka i prezbiterat 9. srpnja 1967. godine. Pastoralnu djelatnost započeo je kao župni vikar u Ivanjskoj u srpnju (1968.-1971.), potom u Dobretićima od 8. svibnja 1971. godine, sljedeće 1972. godine je samostanski vikar na Gorici a 1973. župni vikar u Livnu, te u Novom Šeheru 1982. Službu župnika vršio je u Vidošima (1973.-1981.) i dekana za livanjski dekanat (1979-1981), u Ivanjskoj (1982.-1988.), u Sokolinama (1988.-1992.). Po izbijanju rata je izbjeglica kratko vrijeme u Livnu; u lipnju 1993. je privremeno u Münsteru, a potom je premješten u Mörs u Njemačkoj do 1994. godine. U Blaškovcu kod Zagreba (1994.-2000.) boravio je u kući časnih sestara i vršio službu samostalnog kapelana. Iz Blaškovca je došao u Bosnu, kratko vrijeme bio u Bugojnu, potom u Sućurju na Hvaru, pa u Livnu u župi župni vikar od 2000. do 2009. godine. Bio je i član Svećeničkog / prezbiterijalnog vijeća Banjalučke biskupije (2005.-2010.). Godine 2009. prešao je na Goricu gdje ostaje do početka travnja 2010., potom odlazi u Uskoplje do 14.7.2010. Iz Uskoplja je često posjećivao bratstvo na Gorici.

Koliko god mi mislili da nekog poznamo, nakon što smo možda s njim živjeli više godina, uvijek iznova uvidimo (shvatimo) da on (čovjek) ostaje tajna koja izmiče našem shvaćanju. Mislim da se to može primijeniti i u ovom slučaju kad je pok. fra Tomo u pitanju. Brate Tomo, zahvaljujemo Bogu za sve dobro što je po tebi učinio i neka te nagradi svojom blizinom Isus Krist koga si na Franjin način slijedio.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine.

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Tome Buljana

Draga braćo svećenici, posebno vi franjevci livanjskoga kraja,
poštovana ožalošćena rodbino i prijatelji,
dragi vjernici Livna i okolice,
koji ste došli oprostiti se od našeg pokojnog brata fra Tome Buljana –
trojedini Bog, gospodar života i smrti i izvor svake utjehe, bio vam snaga i nada i uslišao vaše
moltive za pokojnog fra Tomu!

Kad sam sinoć došao na Goricu, stjecajem okolnosti dopalo mi je smjestiti se upravo u fra Tominoj sobi. Tu na njegovu stolu, uz par knjiga propovjedničkog i katehetskog sadržaja, bila je i jedna njegova prošlogodišnja propovijed o Isusu Kristu, kruhu života. U toj propovijedi fra Tomo piše:

Kruh je životna snaga za čovjeka. Čovjek svaki dan mora jesti kruh da bi mogao živjeti i raditi. Krist u pustinji umnaža kruh i hrani gladno mnoštvo. Ali kad su ljudi izrazili svoje očekivanja da Krist nastavi činiti slična čudesa, tj. umnažati kruh, Isus ih poučava: *ne tražite propadljivu hranu, nego onu koja će vam osigurati život vječni.* A kad ga zamoliše za tu hranu, On im jasno odgovara: „**Ja sam kruh života!**“

I napokon, Krist nam na svojoj posljednjoj večeri dade svoje tijelo kao hranu za život vječni. To je kruh vječnoga života. Tko bude jeo od toga kruha, živjet će uvijek. Svi istinski Kristovi učenici redovito se hrane tim kruhom.

Ali Isus očekuje od svojih učenika ne samo da sebe hrane kruhom, nego također **da i oni budu kruh jedni drugima. Dobri kao kruh!** – Ima li šta bolje od toga?

I fra Tomo završava svoju propovijed riječima: „*Gospodin nas je izabrao da budemo kruh mnogima. Mi živimo jedni za druge i samo takav život se isplati*“.

Dragi naš fra Tomo, lijepu si nam propovijed izrekao! Hvala ti! Vidio si i shvatio si da se isplati samo biti dobar kao kruh za svoje bližnje – i za tim si idealom težio. Dobar i uzvišen cilj si sebi postavio!

Svi smo mi svjesni da se ideali i tako visoki ciljevi ili ne ostvaruju nikada u potpunosti, ili – ukoliko se ostvaruju – ostvaruju se tek uz brojna posrtanja i padove, pa nam se učini da ljudi rijetko kad žive onako kako govore, kako propovijedaju. Ali to nas ne smije zbuniti i obeshrabriti. Jer čovjek nije toliko velik po onome što ima, po onome što je postigao, koliko po onome za čim teži.

Može čovjek imati, odn. posjedovati mnogo štošta, što njemu osobno i ne pripada, što ni na koji način nije ni zaslužio – jer je mnoga dobra naslijedio od svojih predaka, mnogo mu je dala škola i odgoj, mnogo mu daje i zajednica u kojoj živi. Uživa mnoge stvari za koje on osobno nikad nije prolio ni kap znoja, a pogotovo ne krvi. Po tome on kao osoba ne vrijedi ništa više od onoga siromaha, koji – bez svoje krivnje – ne posjeduje ni jedno od takvih dobara.

Dakle, *nije toliko važno što čovjek ima, nego za čim teži?* Za što se bori? Koji mu je životni cilj? – To je glavno pitanje. To je ono po čemu čovjek vrijedi ili ne vrijedi, u čemu ga trebamo nasljedovati, ili u čemu ga ne bismo smjeli slijediti.

Ako su njegovi ciljevi sveti i savršeni – i on će, uza sve svoje posrtaje i padove, na kraju krajeva biti svet. A ako su mu ciljevi prizemni, banalni, bezvrijedni – uza sve svoje životne uspjehe takav će čovjek na kraju krajeva ipak biti bezvrijedan.

I naš fra Tomo je bio čovjek kao i svi drugi ljudi – *od krvi i mesa. Ali i od duha Božjega!* Nije on uzalud prihvatio Božji poziv da bude svećenik i redovnik. On je živio i svaki dan ostvarivao svoje svećeništvo i redovništvo. Nekad uspješnije, nekad manje uspješno, ali ga je ostvarivao sve do smrti. Na njega si se mogao osloniti. Radio je i služio Bogu i njegovu narodu gdje god se to od njega tražilo – na raznim samostanskim područjima Franjevačke provincije Bosne Srebrene: na petrićevačkom, kreševskom, jajačkom, fojničkom i livanjskom – ali i izvan Bosne: u Hrvatskoj i Njemačkoj. Pa čak i kad je već bio umirovljen, ovdje na Gorici, spremno je prihvatio poslužiti kao župni vikar u Uskoplju, čim je to zatrebalo – i na toj službi ga je i smrt zatekla.

Evo, braćo i sestre, mi našega fra Tomu ispraćamo na njegovo posljednje ovozemno putovanje, u nadi da ćemo ga sretno opet susresti u Kraljevstvu nebeskom. Ali, što da uzmemo od njega sebi za uspomenu, da ga ne zaboravimo? Što možemo naučiti od njega? Svi oni koji su ga dobro poznavali i koji osjećaju bol zbog rastanka s njim, imaju sigurno mnogo lijepih uspomena iz života s njim. A oni koji su ga manje poznavali, dovoljno je da zapamte poruku iz njegove propovijedi: „*Gospodin nas je izabrao da budemo kruh mnogima. Mi živimo jedni za druge i samo takav život se isplati*“.

Naš je zemaljski život prekratak i imamo premalo vremena da bismo mogli učiniti barem malo dobra svima onima koji su gladni naše dobrote, kojima je naša dobrota potrebna kao gladnome komadić kruha i žednome čaša vode. Pa ako bismo svoj život protratili na bilo što drugo, osim da se istrošimo kao kruh života na dobrobit naših bližnjih, naš trud se ne bi isplatio, a naš bi život bio promašen i besmislen.

Dragi prijatelji pokojnog fra Tome, fra Tomo nam ode na onaj svijet. A tko će ga naslijediti? Tko će nastaviti rad ondje gdje je on stao? Tko će odgovoriti na Božji poziv da se posveti Bogu i naviještanju Kristove radosne vijesti spasenja svemu svijetu? Livanjski kraj je do nedavno bio vrelo brojnih duhovnih zvanja, svećeničkih i redovničkih, a u posljednje vrijeme kao da je presušio. Zato molite Gospodara žetve da pošalje vrijednih i svetih radnika u žetvu svoju!

A što se pokojnog fra Tome tiče, ako mu se slučajno koji put dogodilo da nije uspijevaao ići posve pravo prema onom idealu koji je sebi zacrtao i uzeo kao cilj i smisao svoga života, molimo predobrog i premilosrdnog nebeskog Oca da mu oprostí. Neka mu pomognu i naše molitve i žrtve, a pogotovo ova sv. Misa.

A fra Tomo, koji je cijeloga svoga života volio svoj narod i žrtvovao se za njega, neka nas iz Kraljevstva Božjega još više prati svojom molitvom i zagovorom kod nebeskog Oca.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

FRA KREŠIMIR (BLAŽ) KARLOVIĆ (1915 - 2010)

Oproštajni govor gvardijana fra Mirka Filipovića na sprovodu + fra Krešimira Karlovića

Ujutro 17. srpnja, nakon jutarnje mise i doručka u samostanu sv. Ilije u Podsusedu/Zagreb blago je u Gospodinu preminuo najstariji član Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Krešimir Karlović. Navršio je punih 95 godina života, 75 godina redovništva i 68 godina svećeništva.

Fra Krešo je rođen 14. svibnja 1915. godine u Vojskovi, župa Dubica Gornja kod Odžaka. Otac Šimo i majka Kata r. Barišić dali su mu na krštenju ime Blaž. Osnovnu školu završio je u susjednom selu Donja Dubica, te potom otišao na osmogodišnje gimnazijsko školovanje u Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visoko kao sjemeništarać, kandidat za franjevca i svećenika. Nakon uspješno položene mature, obukao je 29. lipnja 1935. franjevačko redovničko odijelo i stupio u novicijat Bosne Srebrene u samostanu na Gorici u Livnu. Godinu dana nakon toga polaže svoje prve privremene redovničke zavjete i upisuje studij teologije na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Tri godine iza toga, 1. srpnja 1939. polaže svećane, tzv. *vječne* redovničke zavjete i time postaje punopravan član Franjevačkog reda u provinciji Bosni Srebrenoj. Nastavlja studij teologije do 1942. godine, kada - nakon uspješno završenog studija - na Petrovo biva u Sarajevu zaređen za svećenika.

Po završetku studija, prvu kapelansku službu obavlja u Varešu od 1943. do 1944., a potom odlazi za kapelana na Plehan i ovdje ostaje do 1948. godine. Imenovan je potom župnikom u Žeravcu

i tu službu obavlja u mučnim i nesigurnim poratnim uvjetima punih sedam godina. Godine 1955. izabran je za plehanskog gvardijana i slijedećih šest godina vršio je tu službu i službu plehanskog župnika. Bio je, dakle, plehanskim gvardijanom u doba kad se sadašnji gvardijan rodio.

Po isteku gvardijanskog mandata, odlazi u župu Foča, gdje obavlja župničku službu slijedećih čak 12 godina. Mnogo je svećeničkih i redovničkih zvanja kroz to vrijeme iz Foče fra Krešo prikupio i otputio u odgojne zavode, među njima i dva buduća provincijala: karmelićanina fra Zdenka Križića i franjevca fra Lovru Gavrana. Tada se ponovno vraća na Plehan i godinu dana obavlja službu kapelana, a kad je tadašnji nadbiskup, zbog poznatih problema s odjeljivanjem župe Kulina, tadašnjem gvardijanu fra Miroslavu Cvitkoviću oduzeo jurisdikciju, fra Krešo od 1974. do 1976. obavlja službu župnika, a fra Miroslav ostaje samo gvardijan.

Tada se već nakupilo preko šezdeset godina života i fra Krešo ostaje na Plehanu kao umirovljenik, ali i dalje nosi titulu kapelana i obavlja sve pastoralne poslove koje mu zdravlje dozvoljava. Plehančani ga pamte po tome što je redovito bio u župnom uredu, na usluzi svakom tko je dolazio tražiti nešto od dokumenata, često obavljao zaručničke ispite, upisivao krštenja i vjenčanja, brojio milostinju, razgovarao, savjetovao, nekad nekoga malo i ukorio ako sve nije bilo kako Bog zapovijeda. Rijetko koji je plehanski fratar toliko poznavao ljude iz velike i brojne plehanske župe kao fra Krešo i pokojni fra Stanko: prvi zato što je svakoga dočekivao u župnom uredu, a drugi zato što je hodajući po terenu svakom navraćao u kuću. Kad se, zbog mnoštva jednakih imena i prezimena, među fratrima za ručkom razvila rasprava o nekome – tko je i gdje mu je kuća! – njih dvojica su to uvijek brzo i precizno rješavali. Zato su ga ljudi poštivali, rado s njime razgovarali i zato je u njihovim očima bio pojam plehanskoga fratara, a mnogi su djeci imena po njemu davali.

Godine 1992. fra Krešo je, kao i svi drugi, morao s Plehana. Sklonio se kod svoje duhovne djece, kod karmelićana u Zagrebu na Remetama, gdje je fra Zdenko u to vrijeme bio provincijalom. Mislio je, kao i drugi, da će zlo brzo proći i da će se za koji mjesec vratiti na Plehan, ali ne – punih sedam godina karmelićani su ga pazili, čuvali i njegovali, skupa s bosanskim sestrama franjevkama, koje su u tome samostanu otprije radile. Kada su 1999. godine i bosanski franjevci osnovali u Zagrebu samostan, fra Krešo se premjestio u Podsused i tu, u samostanu sv. Ilije, proveo slijedećih jedanaest godina svoga života. Uglavnom ih je preležao, jer ga noge odavno nisu slušale. Nekad su ga i teže bolesti spopadale, ali se vremenom uvijek othrvavao. Čak je znao i povremeno prohodati, pa je od sobe do razgovornice mogao sam na štakama odšetati i pregledati novine, a onda bi opet noge zakazale i dan-noć se morao držati kreveta. Vrijeme je, naravno, bilo dugo-predugo. Drugi, uza svu njegu i kućnog osoblja i patronažne sestre i liječnika koji su dolazili, nisu stalno mogli biti uz njega, zato bi mu pravo veselje bili posjeti fratara, sestara i poznanika s Plehana i drugih župa u kojima je služio. Tada bi, nakon pozdrava i kratke priče o zdravlju, fra Krešo zapeo za neku zgodu iz svoga života i počeo pričati, a posjetitelji su uživali slušajući ga kako vješto, slatko i lako plete rečenice, slika slike likova o kojima priča... Svaka zgodu koju je opričao imala je pravu formu novele-priče, s početkom, kulminacijom radnje i krajem. Nikad se nije ponavljao, jer je na raspolaganju u memoriji imao mnoštvo zgodu i junaka o kojima je mogao štošta lijepo i zanimljivo ispričati. Zato, kad bi se pokušalo jednom jedinom riječju okarakterizirati lik fra Kreše Karlovića, možda bi najpogodnija bila latinska riječ *narator* = pripovjedač. Nažalost, on nije nikad bio za to da netko snimi ono što je pripovijedao, te su mnoge od tih tako lijepo istkanih priča ostale tek u ušima slušatelja, a oni nikad priču ne zapamte tako da bi je mogli ponoviti onako kako ju je Krešo pričao: znaju tek o kome je ili o čemu pričao. Za priču ipak treba biti majstor, a fra Krešo je to bio po prirodi i urođenom talentu.

Tri godine (1979-1982) fra Krešo je bio i defnitor provincije Bosne Srebrene, tj. član uprave svoje redovničke zajednice. Na sprovod su mu zato, uz šezdesetak svećenika i četrdesetak sestara, došli čak trojica sadašnjih voditelja Provincije: tajnik fra Janko Ćuro, vikar provincije fra Marijan Karaula i provincijal fra Lovro Gavran, koji je u srijedu 21. srpnja na Plehanu, pred prepunom

crkvom, predvodio misu zadušnicu i sprovodne obrede. Od fra Kreše su se nakon mise prigodnim riječima oprostili fra Mirko Filipović, gvardijan na Plehanu, fra Tomo Anđić, gvardijan samostana sv. Ilije u Podsusedu i fra Zdenko Križić u ime svoje i braće karmelićana.

Nakon mise zemni ostaci pokojnog fra Kreše u velikoj sprovodnoj povorci otpraćeni su do nekropole plehanskih franjevaca u groblju sv. Marka i ondje položeni do fra Grge Vilića, koji je posljednji preminuo. Iz velikog poštovanja prema fra Kreši sve troškove prijevoza i sprovoda podmirili su Ankica i Marijan Kljajić iz Modrana, odnosno Zagreba, a troškove izrade grobnice i nadgrobne ploče snijet će Ivka i Franjo Kljajić. Neka na svome Plehanu, s kojim se toliko srodio, fra Krešo počiva snom mira do slavnog dana Uskrsnuća. Amen.

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Krešimira Karlovića

Draga braćo svećenici, a posebno vi, braćo franjevci plehanskoga kraja,
cijenjene časne sestre,
poštovana rodbino i prijatelji pokojnoga fra Kreše!

U ime sve braće Franjevačke provincije Bosne Srebrene izražavam svima vama najiskreniju sućut povodom preminuća najstarijeg člana naše zajednice, fra Krešimira Karlovića. Gospodin njegovoj duši dao vječni pokoj, a vama svoj mir i svaki blagoslov!

Sve starije i srednje generacije naše provincije poznavale su fra Krešimira kao dobra i plemenita čovjeka, gospodskog stava i dostojanstvena držanja, uvijek ljubazna i uljudna, spremna na uglađenu šalu i ugodan razgovor, uvijek prožet dosjetkama i lijepim anegdotama. S njime čovjeku nikad nije bilo dosadno i uvijek je ostajao željan nastaviti započeti, a nikad ne dovršeni razgovor.

Mlađe ga generacije mnogo manje poznaju, jer je još od početka rata morao izbjeći u Zagreb. Zahvalni smo braći karmelićanima, koji su ga rado prihvatili i brinuli se za njega i njegovo zdravlje kroz cijelo vrijeme dok naša Provincija nije kupila kuću u Podsusedu i tamo otvorila samostan posvećen Sv. Iliji proroku, gdje je onda preselio i fra Krešimir i tu ostao sve do svoje smrti – uvijek čeznući da se što prije napravi samostan i na Plehanu, da bi se mogao vratiti ovamo i umrijeti na svojoj rodnoj grudi. Ta mu se želja, na žalost, nije ispunila. Neka mu Gospodin zato obilatije ispuni želje za vječnim blaženstvom!

Ja sam osobno fra Krešimira upoznao kao župnika u Foči, gdje je došao nakon fra Miroslava Cvitkovića i služio punih 12 godina (1961-1973). Dobro se sjećam kako je obnavljao staru fočansku crkvu šezdesetih godina prošloga stoljeća i kako je tamo slavio svoj srebrni misnički jubilej – tj. 25-obljetnicu svećeničkog ređenja (1967.). Jako je lijepo pjevao i propovijedao. Imao je divan glas i vrlo otmjeno držanje. On je za sve Fočane bio pojam franjevca, svećenika i župnika. Fočani su se s pravom njime ponosili.

Skupa sa svojim kapelanima, današnjim zlatomisnikom fra Velimirom Zirdumom i pokojnim fra Zdenkom Marićem, jako se brinuo za duhovna zvanja i dosta nas je poslao u sjemenište – neke u Visoko, a druge u Zagreb, braći karmelićanima. I ima nas, hvala Bogu, više svećenika iz te generacije i kod franjevaca i kod karmelićana.

Uvijek je bio aktivan i radin, ali su mu pod stare dane noge počele otkazivati poslušnost. To mu je bila velika pokora i žrtva: godinama ostati privezan uz krevet i moliti Boga da mu netko navrati i da izmijeni s njime dvije-tri besjede – jer sam nije više mogao nikamo otići. Braća su ga rado posjećivala, ali za čovjeka široke duše, željne prijateljskog, bratskog razgovora i druženja, toga nikada nije bilo dosta. Dao Bog da od sada slavi vječnu gozbu u društvu biranih prijatelja svih vremena i svih staleža, za stolom Gospodnjim u njegovu Kraljevstvu!

Što ponijeti sa sobom kao spomen i kao uzor iz fra Krešina dugog i teškog, a posljednjih godina i preteškog života?

Mislim da je jedna od najljepših njegovih osobina **to što se nikad nije žalio ni prigovarao, nije se ljutio niti se bunio**. Nije da nije imao što prigovoriti i na što upozoriti. Sve je on vidio, sve zapažao, ali bi sve zavio u oštromnu šalu ili dosjetku, u prikladnu priču ili anegdodu – i doveo bi čovjeka dotle da bez i najmanje uvrede sam shvati u čemu je pogriješio, da ispravi pogrešku i da je više nikad ne učini.

Druga osobina koja ga je resila osobito posljednjih dvadesetak godina jest **izvanredna strpljivost**. Istina je, kaže, da – iako je bio prikovan uz krevet – uglavnom nije imao teških bolova, ali ostati godinama vedar i miran u takvom stanju – zahtijeva veliko samozatajno strpljenje i žrtvu. Vjerujem da je on svoje čistilište odradio u svojoj dugoj i strpljivoj bolesti, u kojoj je polagano dogorio kao svijeća, koja je do posljednjeg časa svijetlila svima oko sebe, pa mu je duša neopterećena bilo čime mogla bez ikakve zapreke ravno poletjeti u nebo.

Dao Bog da je tako. A ako mu je slučajno potrebna još po neka molitva i žrtva s naše strane – tu smo. I ova sv. Misa i sve naše molitve i žrtve današnjega dana neka mu budu na spasenje i posvećenje.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

FRA BOŽO KREŠO (1949 - 2010)

Oproštajni govor gvardijana fra Tomislava Brkovića na sprovodu + fra Bože Kreše

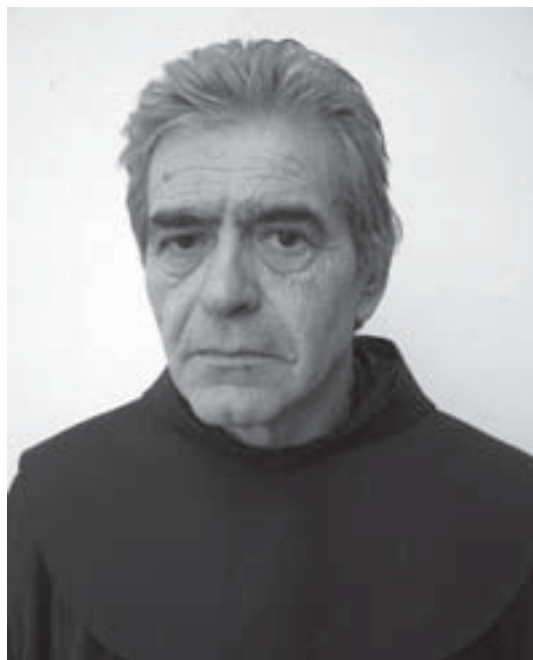
Poštovani oče provincijale, poštovani mons. Luka Tunjić, braćo misnici, bogoslovi, časne sestre, dragi župljani, Božji narode.

U ime braće fratara u našem samostanu i fra Božine rodbine svima vam zahvaljujem na sudjelovanju kod ispraćaju fra Bože na vječni pokoj!

Fra Božin životni hod izgledao je ovako

:

Fra BOŽO KREŠO rođen je 10. studenog 1949. od roditelja Mate i Ruže r. Falatar, u mjestu Orašac, župa Rama-Šćit. Krstio ga na Šćitu fra Jerko Petričević 13. studenoga 1949. godine. Osnovnu školu pohađa u Orašcu, Domaljevcu, Gračacu i Šćitu. U ova mjesta školovanja vodi ga sa sobom stric fra Ivo Krešo ili kako smo ga mi u Rami zvali stari Krešo i brine se za njega fratarskom brigom za vrijeme škole i studija.

Franjevačku klasičnu gimnaziju završava u Visokom; Franjevački habit obukao je 14. 7. 1969. u Kraljevoj Sutjesci, gdje je položio i prve zavjete 19. 1. 1972. Bogosloviju je studirao u Sarajevu (1971-1977). Svečane zavjete položio je u Rumbocima 14. 2. 1977. Za svećenika je zaređen 17. 4. 1977. u Sarajevu.

Obnašao je službu župnog vikara u Podhumu kod Livna (1977 - 1979), Ljubunčiću (1979-1982), Livnu (1982 - 1985), na Šćitu (2000-2002). Bio je župnik u Bučićima (1985-1991), Rumbocima (1991-1997), na Gračacu (1997-2000), u Zoviku (2002-2006) i u Osovi (2006-2010). Nedavno je imenovan župnim vikarom u Ulicama. Umro je jučer u popodnevnim satima u 61. godini života u Salakovcu, nedaleko od Mostara, na putu za bolnicu.

Čini mi se, draga rodbino, dragi fratri i prijatelji pokojnoga fra Bože da u ovom trenutku ne trebam puno govoriti. Radije bih da pred fra Božinim mrtvim tijelom zastanemo i dopustimo da nas u jednostavnoj vjeri u pouzdanju u Božju dobrotu, dotakne otajstvo smrti i tajnoviti smisao ljudskoga života, i to života svakog pojedinca.

Htio bih da u pokojnikovom životu, kao i u životu svakoga čovjeka od kojega se opraštamo, prepoznamo iskonsku želju da se bude dobar, da se dosegne životna sreća, i onda kada se nije uspijevalo i onda kada se griješilo, i onda kada se gubilo i onda kada se radovalo.

Pokojni fra Božo imao je svoj vlastiti put. Nekada je izgledalo – osobito zadnjih godina, kada je sve više poboljšivao – da mu je dosta životnoga tereta, nekada je izgledalo i da mu je dosta i ljudi. Ali opet se borio, često i na nama neshvatljiv način, obavljao svoje služenje. Tražio je svoj životni prostor, često možda i izmičući da mu se pomogne.

Tražio je pogotovo zadnjih godina svoju vlastitu samoću, svoju rodnu grud, svoju planinu Ljubušku, Rudo Polje na Vran planini, gdje je provodio mladost i djetinjstvo, tražio je planinu svoga djetinjstva. Tražio je neke svoje proplanke. Kao da je u netaknutoj prirodi tražio svoju nesmirenu ali od ljudi nedotaknutu prirodu. Možda je u tim svojim samoćama stresao sva bremena koja su bila preteška za njegova ramena, probleme kojima ni sam nije mogao naći rješenje. Možda je u toj svojoj prirodi postizao opuštenost i susret sa Stvoriteljem, pronalazio tragove Božje ljepote i blizine.

Sada nad njegovim odrom zahvalimo mu za sve što je učinio, a znao je učiniti i mnogo dobra koje nije bilo uvijek svima vidljivo, pa ni priznato kako je vjerojatno on očekivao, sukladno našem fratarskom a i uopće ljudskom životu. Oprostimo fra Boži ako nas je povrijedio. Tražimo također oprost, ako ga nismo ispravno saslušali, razumjeli kako je on želio, ili smo ga povrijedili.

Molimo se Bogu, gospodaru ljudskoga života da našega fra Božu, kako smo ga u Rami znali zvati mali Krešo, prihvati u svoje kraljevstvo. Svima nama neka Gospodin podari mudrost života, osjetljivost za konac i našega života i snažno pouzdanje u njegovu Providnost.

Hvala medicinskom osoblju bolnice fra Mato Nikolić u Novoj Biljoj gdje je fra Božo bio na liječenju. Hvala Domu zdravlja Prozor, dr. Anti Markešiću i medicinskim sestrama na jučerašnjoj medicinskoj pomoći. Medicinske sestre Maja, Antonija i vozač Ilija u kolima hitne pomoći ispratili su fra Božu iz vremena u vječnost. Hvala vjernicima župe Osova gdje je fra Božo donedavno bio župnik, kao i vjernicima drugih župa gdje je pokojnik pastoralno djelovao.

Zahvaljujem provincijalu fra Lovri što je predvodio misnog slavlja, mons. Luki, braći svećenicima, fratrima, bogoslovima, časnim sestrama, pjevačima, prijateljima i svima vama, dragi vjernici, koji ste došli ispratiti našeg pokojnog fra Božu na vječni počinak.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Bože Kreše

Draga braćo svećenici, a osobito vi sa ramskog samostanskog područja,
cijenjene časne sestre,
poštovana ožalošćena rodbino i prijatelji fra Bože Kreše,
dragi Kristovi vjernici!

Neka vam svima raspeti i uskrsli Krist Gospodin bude utjeha i snaga – i u ovoj boli rastanka od dragoga nam subrata, a i u svim drugim životnim nevoljama!

Ako je itko doživio naglu, iznenadnu, štoviše i nasilnu smrt, to je bio **Isus Krist**. Istina je da je sam Isus znao da će umrijeti, kad će umrijeti i kako će umrijeti, ali to nimalo ne umanjuje okrutnost takve smrti. A što se tiče Isusovih prijatelja, nitko od njih ni izdaleka nije slutio da bi mu se moglo tako nešto dogoditi – pogotovo ne tako brzo, tako iznenadno i tako nasilno.

Svaki dobar vjernik kršćanin nastoji u svemu biti *što sličiji Isusu Kristu*. Iako u tome nika-
da nećemo uspjeti u potpunosti, ipak su se mnogi sveti ljudi po svome shvaćanju života i smrti jako dobro približili Isusovu nauku i njegovu stavu. Takvi ljudi nastoje **uvijek raditi kao da će vječno živjeti, i uvijek biti spremni za smrt, kao da će još danas umrijeti**. Ne uspijeva im to uvijek u najvećoj mjeri, ali i samo nastojanje da se živi na taj način, velika je vrlina.

Fra Božo Krešo nam ode s ovoga svijeta još dosta mlad. Jest da je umro mnogo ranije nego što bi se očekivalo, ali ipak **nije posve iznenadno**. Istina, nije teško ni dugo bolovao, ali je već duže vrijeme imao po život opasnih znakova krajnje fizičke iscrpljenosti, visoka tlaka, šećera, slabosti srca itd. Uvjereni smo da su ti znakovi bili dosta jasna upozorenja s Božje strane da treba biti spreman i na odlazak s ovoga svijeta, iako čovjek nikad ne može biti posve siguran kad će doći taj trenutak odlaska. Pa ipak, on je došao zasigurno po malo nenadano i za fra Božu, a pogotovo za sve nas, koji smo se nadali da će živjeti među nama još barem kojih dvadesetak godina.

Ali, naš narod lijepo kaže: „*Što je od Boga, slađe je od meda!*“ Pa i ako je u pitanju nagla smrt, sigurno nije na štetu vječnog spasenja osobe koje se to tiče, nego je to – uvjereni smo – čin dobrohotne Providnosti milosrdnoga Boga, da uzme čovjeka s ovoga svijeta upravo u najpovoljnijem trenutku za spas njegove duše. Zato se nadamo da je naš fra Božo već sada sretan u krilu Očevu.

Mi s ljudima godinama živimo, a da ih ne upoznamo. Ali mogu posvjedočiti u vezi sa fra Božom da mi je osobito u posljednje vrijeme dao **odličan primjer dobroga svećenika franjevac**. On je u Osovi bio fizički totalno iscrpljen, ne računajući druge probleme s kojima se morao iz dana u dan suočavati kao župnik. Pa ipak se nadao da će ostati tu još barem godinu-dvije. Uza sve to, kad je dobio dekret da ide za župnog vikara u Ulice, rekao je: „*Ja sam fratar i znam što je poslušnost. Ja ću dekret izvršiti. Ne znam koliko ću izdržati na Ulicama, jer mi je zdravlje jako narušeno, ali ću učiniti ono što mogu.*“ Primopredaju u župi Osova izvršio je savršeno korektno, po svjedočanstvu fra Ivana Pervana, kreševskog gvardijana, koji je bio nazočan na primopredaji. Otišao je na Ulice, ali eto, nije mu bilo suđeno da se tu duže zadrži. Nitko od nas nije mogao ni slutiti da mu je kraj tako blizu, a zaista je bio preblizu!

Što još reći u ovom tužnom času?

Svi mi danas moramo sebi posvijestiti jednu činjenicu: Bog nam je dobrohotno udijelio neko određeno vrijeme da se družimo s poznatim i manje poznatim ljudima, sa starijim i mlađim – da im činimo dobro, da im iskažemo poštovanje i ljubav. No, često se događa da niti učinimo čovjeku onoliko dobra koliko bismo mogli učiniti, niti da mu iskažemo u dovoljnoj mjeri poštovanje i ljubav. Čak, naprotiv, znamo ga i vrijeđati i biti mu teški, kao jaram na vratu.

Ne prođe malo, i čovjek ode od nas, a mi se onda probudimo, pa kažemo: „*Vidiš, nije taj čovjek glumio! Stvarno je bio bolestan! Stvarno mu je bilo teško. Mogao sam mu malo više pomoći. Mogao sam ga malo više poštediti. Nisam mu morao toliko zamjeriti zatvorenost, neraspoloženje, mrzovolju... Očito, imao je svojih problema, koje ja nisam poznavao, a ja sam mislio ...*“ Tada se i kajemo. Tada bismo molili i za oprostjenje. Tada bismo i sami mnogo lakše opraštali – ali je kasno. Prekasno!

U vezi s tim Anamaria Rabatti je napisala jednu prekrasnu, poučnu pjesmu:

Za života, brate, za života!

*Ako želiš usrećiti nekoga
kome želiš svako dobro,
učiti to danas,
za života, brate, za života!*

*Želiš li pokloniti cvijeće?
Pokloni ga danas, s ljubavlju...
za života, brate, za života!*

*Želiš li reći: „Volim te“
članovima obitelji,
prijateljima bliskim ili dalekim? –
Reci to za života, brate, za života!*

*Nemoj čekati kad umru
da im izraziš dobrotu
i da osjete tvoju ljubav:
učini to za života, brate, za života!*

*Bit ćeš jako sretan
ako naučiš dijeliti sreću
sa svima onima koje poznaješ –
za života, brate, za života!*

*Umjesto pohoda grobljima,
umjesto zatrpavanja grobova cvijećem,
ispuni srca ljubavlju
za života, brate, za života!*

Što smo učinili svome pokojnom bratu za života, to znamo i sami. A što nismo i što smo mu ostali dužni – neka mu stostruko uzvratu Gospodin u vječnosti. Neka mu oprosti sve grijeha i neka ga obilno nagradi za svako dobro djelo koje je učinio u službi Bogu i njegovu narodu.

Dragi fra Božo! Mi ćemo i dalje moliti za te, a i ti moli za nas i prati nas svojim zagovorom kod nebeskog Oca!

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

FRA ZDRAVKO (ANTO) LUKIĆ (1935 - 2010)

Oproštajni govor gvardijana fra Ivana Pervana na sprovodu + fra Zdravka Lukića

Fra Zdravko Lukić, krsno ime Anto rođen 26.1.1935. u Falanovo Brdo, župa Ostrožac, od roditelja Tome i Mare r. Zebić. Osnovnu školu završio je u Ostrošcu. Srednju školu (od 1948-1956) završio u Visokom/ Franjevačka klasična gimnazija. Franjevački habit obukao je 14.7.1953.g u Sarajevu. U međuvremenu je studirao teologiju. Đakonat je primio 7.4.1962. u Sarajevu, a za svećenika je zaređen 15.7.1962. u Fojnici. Poslije toga, kako je bio predviđen za profesora u Visokom studira u Rimu. Godine 1966 imenovan je profesorom na Teologiji u Sarajevu do 1979. Od 1980 do 1985 boravi u Rimu na studiju. Godine 1985 do 1991 boravi u Kreševu kao župni vikar, uz „česte izlete“ u Njemačkoj. Od 1991 do 1995 ispovjednik u Lateranskoj bazilici u Rimu. U međuvremenu diplomirao je Bibliotekarstvo i Paleografiju (1987) u Rimu. 1995 godine doživio je moždani udar i od tada do smrti boravio je u samostanu Kreševo.

Poznao sam ga 33 godine. Vas, koji ga poznajete posjetit ću na nekoliko fra Zdravkovih životnih crta a vas druge s time upoznati. Bio je vrlo principijelan do nerazumljivosti. Kao mlad profesor i previše strog, no ta strogoća ga je kasnije napustila, te se mi mlađi njegovi studenti nismo baš previše plašili njegovih ispita. No to ga je i koštalo.

Volio je franjevaštvo, Provinciju, sve svećenike i onda kad mu nije baš bilo ugodno u zajednici zbog obostranih razloga.

Držao se reda i rasporeda i urednosti sve do oboljenja.

On se petnaest godina junački otimao bolesti i krevetu, nije se predao. Jako je volio putovati i tamo gdje bi se posve zdrav čovjek zamislio.

Službene molitve i sve što spada na svećenika redovno i rado je vršio. Nemalo sam ga puta u sobi zatekao sa krunicom u ruci.

Bio je zahvalan i za najmanja dobročinstva i usluge. Vjerujem da ga je dragi Bog primio sebi.

Fra Zdravko hvala za sve, baš sve, oprosti nam za ono čime smo te povrijedili

Počivaj u miru!

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Zdravka Lukića

Draga braćo i sestre, dragi vjernici!

Prije svega iskrena bratska sućut braći franjevcima kreševskog samostana, a i cijele Provincije, povodom smrti našeg pokojnog brata fra Zdravka!

U ime cijele naše Provincije sućut izražavam također i svim drugim svećenicima, svoj fra Zdravkovoju rodbini i svim njegovim prijateljima! Bog dao svoj pokoj fra Zdravkovoju duši, a svima vama duboku utjehu vjere!

Vjerojatno već znate da je naša Franjevačka provincija Bosna Srebrena samo u posljednja tri mjeseca – po volji Božjoj – **izgubila šestoricu braće**: jednog časnog brata i petoricu svećenika. To je za našu zajednicu, ljudski gledano, velik gubitak.

Ali kad već rekosmo da se to sigurno dogodilo „*po volji Božjoj*“ – jer bez Božjeg pripuštenja ne može se dogoditi ništa, onda se moramo upitati: **koliko je to za nas stvarni gubitak?**

Nisu li ta naša braća, koja se ovih mjeseci „preseliše u bolji život“ (kako mi to običavamo često reći) – nisu li ta braća i dalje povezana s nama i ne nastavljaju li oni i dalje svoju svećeničku službu, tj. službu posredovanja između Boga i ljudi?

Nije li ta njihova služba danas, s neba, još čistija, još savršenija, posve slobodna od ljudske ograničenosti, grešnosti, nerazumijevanja, neznanja i nesnalaženja?

Nisu li oni sada još uspješniji u svom posredovanju za nas kod Boga, nego što su bili dok su još boravili u svom starom, bolesnom, smrtnom i raspadljivom tijelu?

Sjetimo se da mi prigodom svakog svećeničkog ređenja ponavljamo onaj redak iz Psalma 100: „**Zakleo se Gospodin i neće se pokajati: ‘Dovijeka ti si svećenik po redu Melkisedekovu!’**“ (Ps 110, 4; usp. Heb 5, 6). Razumije se da se to proročanstvo odnosi prije svega na Krista, jedinog Velikog svećenika Novoga zavjeta, ali isto tako i na sve nas, koji smo po sudioništvu u Kristovu svećeništvu zaređeni za njegove ministerijalne svećenike, kako bismo mogli nastaviti njegovo djelo u svijetu.

Nitko pametan neće tu misliti samo na *doživotnu* svećeničku službu u ovom prolaznom životu, jer „*dovijeka*“ *ne znači samo do smrti*, nego: tijekom cijelog ovozemaljskog života i tijekom cijele vječnosti. Samo se tako može shvatiti taj izraz „dovijeka“, odn. „zauvijek“.

Poslanica Hebrejima to tumači dalje: *Krist je „postao ... svećenikom ne po Zakonu tjelesne uredbe, nego snagom neuništiva života. Ta svjedoči se: Zauvijek ti si svećenik po redu Melkisedekovu. Dokida se dakle prijašnja uredba zbog njezine nemoći i beskorisnosti - jer Zakon nije ništa priveo k savršenstvu - a uvodi se bolja nada, po kojoj se približujemo Bogu“* (Heb 7, 16-19).

Da Crkva tu vjeru nepokolebljivo drži i da se tom nadom krijepi, očito je iz štovanja svetih. Svete crkvene pastire: pape, biskupe, svećenike i dr. mi molimo da iz nebeske slave nastave još učinkovitije se zauzimati za Kristovo vjerno stado, nego što im je to polazilo za rukom dok su bili na ovom svijetu. I zaista: i sveti apostoli, i sv. Anto, i sv. Franjo, pa i sama Blažena Djevica Marija – više su dobra učinili Kristovoj Crkvi nakon svoje tjelesne smrti, nego li tijekom svoga zemaljskog života.

U tom kontekstu razmišljajmo i o našem pokojnom fra Zdravku Lukiću. *I on je Kristov svećenik još od 1962. godine.* Punih 48 godina, kad god mu je to zdravlje dopuštalo, on je slavio sv. misu, molio božanski časoslov i radio što je mogao na slavu Božju i za dobro svoje Provincije i Crkve. Ni njegovo svećeništvo nije završilo smrću. **I on je svećenik zauvijek.** Uvjereni smo da je sada, po Božjoj milosti, **još jači** zagovornik Božjega naroda kod nebeskog Oca, nego što je to mogao biti dok je boravio ovdje među nama, u svom smrtnom tijelu.

A i u svom smrtnom tijelu, koje je posljednjih **15 godina bilo teško pogođeno paralizom**, bio je **plemenite duše, točan, uredan, pedantan i uporan** u ostvarivanju onih ciljeva koje je smatrao posebno važnim za ljudski, a osobito za svećenički i redovnički život. Molimo Boga da fra Zdravko iz Njegova Kraljevstva ostvari sve ono što nije uspio ostvariti na ovom svijetu – bilo zbog bolesti, bilo zbog višestruke ograničenosti ljudskog bića, počevši od vremenske ograničenosti ljudskog života, od prostorno ograničene prisutnosti, pa do ograničenosti sfera života i rada kojima se možemo posvetiti, te broja ljudi s kojima možemo surađivati...

Dobro je da posvijestimo sebi ovu činjenicu, koja je za nas jako utješna, jer nije mala stvar biti svjestan da ostajemo i dalje povezani s našim milim i dragim, koji su prije nas otišli na onaj svijet. I važno je sve više i sve dublje gajiti i oplemenjivati tu našu povezanost sa nebeskom Crkvom.

Uz to, mi nipošto nećemo zaboraviti onaj **prvotni razlog** zašto smo danas tu.

Tu smo prije svega **da zahvalimo Bogu** zato što nam je dao pokojnog fra Zdravka, što ga je pozvao u svoju svećeničku službu i što mu je dao milost ustrajnosti do kraja.

Zatim, tu smo i **da odamo posljednju počast** njegovu mrtvom tijelu, sahranjujući ga na dostojan način na ono sveto mjestu gdje počivaju i druga tijela naših dragih predaka.

I konačno, tu smo najviše zato **da se iskreno pomolimo** našem nebeskom Ocu da našem pokojnom bratu fra Zdravku oprostí njegove ljudske nedostatke, njegove mane i grijehe, kojih možda nije bio dovoljno ni svjestan i da ga, slobodna od čistilišnih muka, odmah primi u radost svojih svetih. Ne po našim, niti po njegovim zaslugama, nego po svom neizmjernom milosrđu i po zaslugama rassetoga i uskrsloga Krista, u čiji spomen i slavimo ovu sv. euharistiju za dušu našeg dragog pokojnika.

S tom vjerom i s tom nadom nastavimo ovo sveto Bogoslužje. Neka ono bude na slavu Božju i na spasenje prije svega pokojnom fra Zdravku, a onda i svima nama. Amen.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine! ...

+ ANDRIJA PERIĆ (1934-2010)

Dana 16. kolovoza u mostarskoj bolnici preminuo je Andrija Perić. Rodio se 1934. u Jakličima, župa Rama-Šćit, od roditelja Ivana Perića i Luce r. Petričević. S Anom Balta-Jelić proživio je 42 godine života i izrodio četvero djece: sinove Tomu, Ivana, fra Juru i kći Lucu. Andriju je na jakličko groblje ispratio ramski puk s dvadeset pet svećenika na oltaru. Misu zadušnicu predvodio je fra Mato Topić koji je Andriji obitelji prenio riječi sućuti provincijala fra Lovre, a pokojnikov život sažeo u ovih nekoliko rečenica: „Pokojni Andrija je potrošio svoj život baš kao evandeosko zrno žita i postao „velik kao mrav“. Nakon siromašnog djetinjstva proživljavao je težak život naših ljudi zaposlenih u Njemačkoj gdje je radio 30 godina u rudniku i na bauštelama. Nitko nije uspio opisati život tih naših gastarbajtera a da se s dubokim poštovanjem zaustavio pred poniznim ali ponosnim čovjekom Ramljakom, odvojenim od obitelji a srcem i dušom i čitavim bićem predanim

svojoj obitelji, čestit u požrtvornosti i štedljivosti a radostan u susretima i prijateljskim veseljima, oprezan i ozbiljan u odlukama a nježan i sažaljiv u susretima i rastancima, samozatajan u svakodnevnici a dosljedan i odgovoran u poslovima i zaduženjima.

To je taj skromni ramski čovjek o kojem bi se mogli redati još mnogi tanani pridjevi skromnosti i veličine u malenosti.

I dok ispraćamo pokojnog Andriju i ramske ljude ove generacije, i dok s nostalgijom i tugom ispraćamo jednu duhovno snažnu generaciju koja svakoga dana pred našim očima nestaje, važno je učiti najodličniju životnu školu koja i sadašnjim i budućim generacijama jasno poručuje: u svakom vremenu pa i u onim vremenima kada ljudski životi nemaju gotovo nikakvu vrijednost u stradanjima, neimaštini, vremenima teškog preživljavanja s mukotrpnim radom i naporom uskraćenim za mnoge radosti, treba povjerovati u vrijednost ljudske čistoće, čestitosti, poštenja, duhovnosti i pobožnosti, dobrog kršćanskog i ljudskog odgoja, vjerovati u Božje providenje i biti zahvalan Bogu za sve, i za ono što primamo od Gospodina a ne razumijemo.

Zato je važno kod ispraćaja pokojnog Andrije umjesto tugovanja moliti. Takva molitva neka bude prožeta zahvalnošću. Treba zahvaliti Bogu što je darovao ovaj život, što ste vi najbliži mogli doživjeti ovaj život, što ste mogli uz njega sazrijevati i rasti. Zahvaljujemo Bogu za život pokojnog Andrije koji je svome narodu darovao četvero djece, a u ime franjevačke provincije Bosne Srebrene zahvaljujem što je jednoga sina, fra Juru, darovao našoj franjevačkoj zajednici i svojoj Crkvi.“

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!